

Uvodno slovo

PROTIV STRUJE: U POVODU SMRTI FRA ŠPIRA MARASOVIĆA	3
PODSJETNIK NA SKORA ZBIVANJA	5
PAPA U ASIZU ZA SV. FRANJU	5

Naši skupovi

TREĆI PASTORALNI KOLOKVIJ	6

Naša konferencija

PROLJETNI SUSRET CEC-a U NIZOZEMSKOJ	7
SUSRET U ASIZU	8

Naša provincija

31. SJEDNICA DEFINITORIJA	9
32. SJEDNICA DEFINITORIJA	10
IZVANREDNA SJEDNICA DEFINITORIJA	10
33. SJEDNICA DEFINITORIJA	11
SUSRET DEFINITORIJA HRVATSKE I SLOVENSKE PROVINCIJE	12
7. SJEDNICA KOMISIJE ZA ODGOJ I IZOBRAZBU BRAĆE	12
UKRATKO	13

Susreti i događanja

MOLVE: 150. obljetnica župne crkve	14
CRES: Juniorentreffen 2013.	15
LJUBLJANA: Tradicionalni susret/srećanje	17
ZAGREB: Završetak đakonske godine	17
REPAŠ: 80. obljetnica	18

Svjetovni franjevci

II. NACIONALNI KONGRES OFS-a I FRAME	19

Vojska Bezgrešne

POHOD VISOKIH DUŽNOSNIKA M. I.	20
G. Simbula: VOJSKA BEZGREŠNE	21

In memoriam

UMRO FRA ŠPIRO MARASOVIĆ	22
1. CURRICULUM VITAE	22
2. POSLJEDNJI ISPRAČAJ	25
3. POGREBNO SLOVO O. PROVINCIJALA	27
4. PRIGODNA KOMEMORACIJA U HBK	30
5. ODJEK U TISKU.	32
6. IZRAZI SUĆUTI.	37

Izlog

NOVI RADOVI I PREDSTAVLJANJA	44

Prilozi

RATIO STUDIORUM: Odobrena verzija (ad experimentum)	46
FRANJEVCI KONVENTUALCI REĐENI U PIĆANSKOJ BISKUPIJI	59

Fraternitas
službeno glasilo
Hrvatske provincije sv. Jeronima
franjevaca konventualaca

Br. 2/2013

Izdaje:
Hrvatska provincija sv. Jeronima
franjevaca konventualaca
HR – 10000 Zagreb, Sveti Duh 31
tel. (01) 3771 888; fax (01) 3773 754
www.ofmconv.hr
ofmconv@ofmconv.hr

Uredio i odgovara:
Ljudevit Anton Maračić
Sveti Duh 31, 10000 Zagreb

Tisak:
Denona d.o.o., Getaldićeva 1, Zagreb

ISSN 1332-7941

uvodno slovo

PROTIV STRUJE

U povodu smrti fra Špira Marasovića

Ako zagledamo u statistike posljednjeg stoljeća iz našega nekrologija, prepoznat ćemo podatak da u prosjeku svake godine umire po jedan član našega provincijskog bratstva. Pa se tako već po Provinciji šaputalo kako će ovo četverogodište iznimno biti završeno, kao posebni dar neba, bez posjeta sestrice smrti našem provincijskom bratstvu. Ali nenadana vijest iz Splita demantirala je ova nagađanja. U noći s Duhova na Duhovski ponedjeljak, dok još nije ni svanula zora ovoga dana, u splitskoj bolnici FRA ŠPIRO MARASOVIĆ, naš redovnički subrat, u svojoj 69. godini zamijenio je ovaj mnogo boljim životom. Ostavio je svoju Provinciju koju je, da se tako izrazimo, kritički volio. Nije sve prihvaćao bez rezerve, ponekad je znao istaknuti svoje, kako smo u dane haških presuda znali čuti, »izdvojeno mišljenje«. Kao izuzetan intelektualac koji razmišlja svojom glavom, fra Špiro se u mnogočemu opirao svakodnevnim strujama, plivao je često protiv struje, »uzvodno«, kako je i nazvao svoje prvo tiskano djelo za opću uporabu. I zbog toga je znao doživjeti i doživljavati nespornosti, čak i neugodnosti. Ne tajim da je i sa mnom znao imati nezanemarivih neugodnosti, koje u potpunosti do kraja nisu ni razjašnjene. Premda smo u tom smjeru zajedno išli. U tom kontekstu volio bih da braća shvate i moje riječi izrečene u homiliji na sprovodnoj misi pri oproštaju na splitskom groblju Lovrinac, koje su nekoj od braće mogle zvučati zagonetno:

»U svojem izoštrenom osjećaju za pravedno i pošteno, fra Špiro se u svojim istupima, od oltara, preko katedre do medija jasno i ponekad oštro izjašnjavao za načela, bez kompromisa, često i s nešto ironije ali i oštrine, te je zato uz brojne prijatelje i poštovatelje, znao imati i onih kojima se zbog toga zamjerio. I ne samo u javnom životu, nego ponekad i u crkvenim krugovima. Čak i

u svojoj matičnoj Provinciji franjevac konventualaca znao je zbog jasno izraženih stavova i opredjeljenja doživjeti nerazumijevanja, čak i neugodnosti. To je u njegov osjetljivi duh znalo izazvati određenu povučenu i distanciranu. Ovdje je zato mjesto, nad odrom koji čuva zemne ostatke pokojnog nam subrata, da mu u ime Provincije kao provincijalni ministar a i u svoje osobno izrazim žaljenje za bol koju su možda postupci nerazumijevanja i nesuglasja ponekad mogli i znali izazvati u njegovoj duši. Uvjeren sam da sada u krilu Milosrdnog oca on blago sve to prosuđuje i moli Gospodina ne samo za svoju matičnu Provinciju, nego cjelokupnu Crkvu u Hrvata, za Crkvu u čitavom svijetu.«

— — —

Fra Špiro zasigurno spada u malobrojnu skupinu fratara naše Provincije kojega će dugo i dobro pamtiti i šira crkvena hrvatska javnost, pa i mnogi od onih koji sebe izdvajaju iz ove sredine. Bio je zasigurno jedan od rijetkih naših fratara po kojima je bar donekle bila prepoznatljiva i naša Provincija. Kao što su prije njega to bili fra Celestin Tomić, pa prije njega fra Ivon Ćuk, fra Ambroz Vlahov, fra Joso Milošević i još poneki drugi, više ili manje... Tako nam se bar čini, i ne iznosimo to samo zato što se u povodu smrti o pokojnima treba govoriti i pisati samo najbolje. Činimo to zaista iz uvjerenja, za koje smo potvrdu obilato dobili ovih dana, a o čemu svima dovoljno svjedoče brojne sažalnice istaknutih crkvenih ljudi Crkve u Hrvata, priložene ovom broju glasila. O vrijednim i zanimljivim novinskim zapisima da se ni ne govori. Nekoliko »reprezentativnih« uzoraka priloženih ovom broju »Fraternitasa« samo su dio svjedočanstava. A o osobno izraženim ocjenama i sudovima pojedinih ljudi, koji su se čuli ovih dana, vjerujemo da svatko može posvjedočiti.

Foto:
CROPIX

Zbog svega toga smatrali smo korisnim, potrebnim i važnim veći dio ovoga broja našega službenoga glasila posvetiti pokojnome subratu fra Špiru (pokojnik je volio upravo ovu formu deklinacije, svojstvenu njegovu rodnom kraju, na što je često podsjećao i upozoravao, pa se i mi uglavnom priklanjamo tome, usprkos zanemarivanju službene gramatike). Neki su prilikom sprovoda savjetovali i preporučili da se što prije priredi jedan komemorativni skup posvećen pokojnom fra Špiru. Ne znam hoće li do toga doći brzo ili kasnije, svakako ovaj broj našega glasila može poslužiti kao doprinos ostvarenju takvih prijedloga.

— — —

Voljeli bismo da sve naše sjećanje, i ono pojedinačno, kao i zajedničarsko, u sklopu cjelokupnoga provincijskog bratstva, ostane živo i posveti pokojnom subratu mjesto koje mu objektivno pripada. Ne kao plod poznate uzrečice da o pokojnima valja govoriti samo dobro i lijepo («de mortuis nihil nisi bene»), nego kao rezultat uvjerenja i prosudbe. Jer, ne zaboravimo, fra Špiro je ne samo učio plivati protiv struje, nego je i sam, ponekad i osamljen, plovio »uzvodno«. Da nam je samo to ostavio kao (o)poruku, bilo bi dovoljno da ga ne zaboravimo.

*Fra LJUDEVIT MARAČIĆ,
provincijalni ministar*

U Nekrologij Provincije, na dan 20. svibnja, upisati ili zalijepiti:

2013.

Split

FRA ŠPIRO MARASOVIĆ, ugledni teolog, propovjednik, voditelj duhovnih obnova, predavač, esejist, kolumnist, dosljedan franjevac. Napisao je više djela i rasprava pretežito na temu Crkve u suvremenom svijetu. Preminuo u 51. godini redovništva, 43. godini svećeništva i 69. godini života.

PODSJETNIK NA SKORA ZBIVANJA

▪ 15. lipnja – Zagreb, Katedrala: Svećeničko ređenje fra Josipa Petonjića ▪ 16. lipnja – Cres, Samostan sv. Frane: početak drugoga turnusa ovogodišnjih duhovnih vježbi, pod vodstvom fra Diega Deklića, zadarskog franjevca ▪ 27. i 28. lipnja – Zagreb, Samostan Svetog Duha: Treći pastoralni kolokvij	▪ 14. srpnja – Novigrad Podravski: Mlada misa fra Josipa Petonjića UGODNI BILI DANI LJETNOG ODMORA SVOJ BRAĆI U ZEMLJI I U TUĐINI! — — —

PAPA U ASIZU ZA SV. FRANJU

Asiz/Rim, (IKA, 25. svibnja) – Papa Franjo prihvatio je poziv biskupa Umbrije te će 4. listopada hodočastiti u grad sv. Franje, stoji u priopćenju objavljenom na mrežnim stranicama biskupije Asiz – Nocera Umbra – Gualdo Tadino i Reda franjevaca konventualaca. Potonji izvještava i kako su franjevci konventualci Svetoga samostana uz baziliku sv. Franje velikim pljeskom izrazili radost zbog najave hodočašća, a oglasila su se i zvona papinske bazilike.

Tako će poput bl. Ivana XXIII. (4. listopada 1962.), papa Franjo hodočastiti na grob sveca zaštitnike Italije na njegov blagdan i upaliti zavjetnu svjetiljku zajedno s biskupima Umbrije. Papa Franjo primio je 2. svibnja u privatnu audijenciju izaslanstvo Reda franjevaca konventualaca predvođeno ministrom generalom fra Marcom Tascom te je i tom prigodom izrazio želju što prije pohoditi Asiz.

Ovih dana primili smo od nekadašnjega isusovačkog provincijala, p. Petra Galaunera, izvadak jednoga poduljeg priloga/prisjećanja na prve godine službe, kad je kao mladi provincijal boravio u Rimu. Tada se susreo i s mladim argentinskim provincijalom p. Bergogliom, današnjim papom. Pošli su zajedno i u Asiz, na grob sv. Franje. Evo kraćeg odlomka ovih prisjećanja:

Jorge Mario u Asizu na grobu sv. Franje 24. rujna 1973.

Iza petog radnog dana nas 23 novih provincijala pošli smo na hodočašće u Asiz. Bilo je to 24. rujna. Došli smo u jeku pripreme za proslavu blagdana sv. Franje, koja je počela 17. rujna. Nakon intenzivnih razmišljanja o Družbinom siromaštvu htjeli smo tražiti novo nadahnuće i milost upravo u Franjinom Asizu. Zajednički smo koncelebrirali u Bazilici nad grobom sv. Franje. Budući da je koncelebracija bila na latinskom jeziku, to su Amerikanci i Francuzi mene predložili da predvodim misno slavlje. Bio je to potresni događaj za sve nas i intenzivna molitva da u Duhu Svetom po zagovoru sv. Franje dublje shvatimo karizmu isusovačkog siromaštva i pronađemo prave oblike njezine realizacije u suvremenim prilikama.

Bio je to za većinu prvi susret s Franjinim Asizom, ali ne i sa sv. Franjom. Dobro znamo kako je upravo sv. Franjo kao ideal i nadahnuće lebdio pred očima sv. Ignacija u procesu obraćenja i u rađanju isusovačke karizme. Susret s »Carcerima« i samostanom sv. Damjana, gdje je prema predaji kolijevka franjevaštva, učinio je na sve duboki dojam. Što je tada doživljavao P. Jorge Mario i što je ostalo u dubini njegove duše od tog prvog susreta s Asizom, ostaje tajna samo Bogu i njemu skrivena. Ali kad je nakon 40 godina izabran za papu i bio upitan: »Quo nomine vis vocari? – Kojim se imenom želiš zvati?«, odgovorio je: FRANJO. Svi smo shvatili: To nije samo ime. To je program!

TREĆI PASTORALNI KOLOKVIJ

Braća su već ranije obaviještena da se naš Treći pastoralni kolokvij održava potkraj lipnja ove godine, pa sada objavljujemo cjeloviti program, s napomenom da u posljednji čas može doći i do nebitnih promjena.

Sredinom mjeseca objavit ćemo i radove Drugoga pastoralnog kolokvija te ih zajedno s pozivnicom/programom Trećega pastoralnoga kolokvija dostaviti svoj braći. Već sada potičemo braću, ne samo onu pastoralno službeno zauzetu (dekretom), već i ostale fratre, da nastoje sudjelovati u ovome skupu, upriličenom u povodu Godine vjere.

»Gospodin mi dade vjeru«

(Treći pastoralni kolokvij za braću naše Provincije)

Zagreb, 27. i 28. lipnja 2013.

27. lipnja, četvrtak

- 9.00: Uvodna riječ ministra Provincijala.
- 9.20: Uvod u temu (*fra Žarko Relota*)
- 9.30: *fra Nikola Roščić*: »Vjera kao dar« (fides quae et fides qua)
- 10.00: rasprava
- 10.30: kava
- 11.00: *mons. dr. Ratko Perić*: »(Be)smisao prenošenja vjere anonimnim i distanciranim kršćanima«
- 11.30: rasprava
- 12.00: sveta misa (predslavi *mons. Perić*)
- 13.00: objed
- 16.00: *mons. don Tomislav Čubelić*: »Pastoralni djelatnik pred izazovima vjere i izazovima vjeri«
- 16.30: rasprava
- 17.00: *doc. dr. s. Marija Pehar*: »Krizna vjere kao pastoralna paradigma«
- 17.30: rasprava
- 18.00: *fra Ljudevit Maračić*: zaključna riječ prvoga dana

28. lipnja, petak

- 9.30: *fra Žarko Relota*: »Akulturacija i inkulturacija vjere«
- 10.00: rasprava
- 10.30: kava
- 11.00: *prof. dr. fra Ivan Karlić*: »Vjera između rizika i sigurnosti«
- 11.30: »Život iz vjere i život po vjeri« (svjedočanstva naših obitelji)
- 12.30: Objed
- 16.00: Plenarna rasprava (moderiraju *fra Ljudevit* i *fra Žarko*)

naša konferencija

PROLJETNI SUSRET CEC-A U NIZOZEMSKOJ

U nizozemskom mjestu Steylu, svega desetak kilometara udaljenom od njemačkoga grada Ratingena (blizu Duesseldorfa), od ponedjeljka, 15. travnja do petka, 19. travnja ove godine, održano je redovito proljetno zasjedanje Konferencije Srednje Europe, uz sudjelovanje gotovo svih članova. U svemu nas je bilo jedanaest, od dvanaest koji imaju pravo sudjelovanja. Prisustvovao je i naš provincijalni ministar, fra Ljudevit Maračić, a kao predstavnik Generalne uprave, u radu je također u cijelosti sudjelovao fra Miljenko Hontić, generalni asistent CEC-a.

Izbor mjesta ovog susreta bio je pun pogodak. Malo *mjesto Steyl* poznato je kao nekadašnje žarište misijskog pokreta u cijeloj Katoličkoj crkvi. Pred više od stotinu godina, sada sv. Arnold Janssen, osnovao je misijsku družbu verbita, a kao paralelnu žensku misijsku granu sestre Duha Svetoga (SSpS). Da ne bi samo ostalo na izvanjskom radu, sv. Arnold osnovao je i žensku klauzurnu družbu svagdanjeg klanjanja. Sve ove tri redovničke skupine samostalno, ali u neposrednoj blizini i povezano, žive i rade u velikom središtu u Steylu, koje djeluje poput redovničkog grada, nešto kao Niepokalanow u vrijeme sv. Maksimilijana Kolbea. Naše starije generacije sjećaju se kako smo u klerikatu primali misijsku reviju »StadtGottes«, koja se do nedavna tiskala baš u tom središtu, koje je posjedovalo i veliku tiskaru. Ta se revija rado listala, a urednicima »Veritasa« znala je poslužiti svojim atraktivnim ilustracijama da se njome i okoriste (ponekad i uz dopuštenje izdavača!). Danas uz malobrojne verbite, redovnice imaju ovdje oko devedeset sestara, a među klauzurnim sestrama ima dvadesetak redovnica. Za razliku od većine redovnica u Nizozemskoj, veći dio sestara misionarki ovdje nosi redovničko odijelo, a klauzurne sestre posebno dojmljive ružičaste habite s bijelim škapularom. I dok se kod vanjskih sestara osjeća snažan trend opadanja zvanja, klauzurne sestre

imaju dosta mlađih prinova, što također ukazuje na osjećaj potrebe za unutarnjim životom. Zgrade koje su nekoć primale stotine sestara danas služe uglavnom za pružanje duhovnih usluga njemačkim i nizozemskim katolicima, čak i evangelicima, koji ovdje mogu pronaći vrlo prikladan prostor za rad i molitvu. (Baš onog dana kad smo napuštali centar, došla je skupina od pedesetak evangelika sa svojim pastorom, s namjerom da vikend provedu u duhovnoj obnovi.) Sam pak centar Steyl poprilično je raspršen, pa treba dosta vremena ako se žele obići sve pojedinačne kuće. Ima mnogo prostora za šetnje u prirodi, uređeni su parkovi, napravljen je prekrasan Križni put na otvorenom, a postoji i unutarnje groblje za sestre, gdje je postavljeno oko 550 križeva s natpisima pokopanih sestara. Prva je pokopana 1890. godine, a posljednja potkraj 2012. godine.

— — —

Radni dio susreta protegnuo se na dva puna dana, na utorak i četvrtak, 16. i 18. travnja. Nakon pojedinačnog izvješća odgovornih za jurisdikcije (četiri provincije, jedna provincijska kustodija, pet delegatura), dosta vremena se posvetilo osvrtu na Generalni kapitul i njegovu odjeku u Konferenciji. S naše strane istaknuto je kako su braća imala dobru mogućnost (i neki su je iskoristili) izravno pratiti rad Kapitula preko internetskih stranica Reda, a po povratku s Kapitula, najprije na sastanku gvardijana, a potom i u regionalnim susretima s braćom. Provincijski ministar je pokušao informirati i zainteresirati braću za pojedine prijedloge i zaključke. Posljednji broj provincijskog glasila objavio je osvrt i prijevod na više dokumenata, poruka i govora ovoga skupa. – Konferencija je razmotrila pitanje njezine uloge u pokušaju rješavanja pitanja eventualnog utrnuća Nizozemske provincije, pri čemu je istaknuto da se personalno može vrlo slabo ili nikako pripomoći, ali da se solidarnost i podrška braći ugrožene jurisdikcije može

izraziti na više načina. – O ulozi i odnosima poljskih i rumunjskih fratara koji djeluju u Njemačkoj (prvih ima šezdesetak, a drugih desetak), posebno u vezi s matičnom Njemačkom provincijom (koja sada ima nešto manje od pedesetak pripadnika), izvješćeno je o raznim iskustvima i pokušajima suradnje, koji ipak ostaju izvan institucionalnih struktura, prepušteni često improvizaciji i dobroj volji pojedinog delegata. Tu ima još dosta prostora za dodatne mogućnosti povezanosti i suradnje. A je li dolazi vrijeme o razmišljanju stvaranja jedne njemačke jurisdikcije, koja bi uključila sve nazočnosti braće Reda u Njemačkoj, još je prerano zaključiti, jer se ne želi stvarati fasada bez unutarnjeg sadržaja. – O radu na obnovi Konstitucija izvijestio je fra Janez Kurbus, predstavnik Konferencije u Središnjoj komisiji za obnovu Konstitucija, koja se sada preustrojava, posebno u užem dijelu Središnjeg odbora koji će, temeljem zaključaka Generalnog kapitula, uključivati četiri-pet fratara s punim radnim vremenom, o čemu je dopunio izvješće fra Miljenko Hontić, generalni asistent CEC-a. I dalje ostaje problem suradnje provincijskog animatora, koji mora biti iz redova definatorija, za kojega se priželjkuje veća aktivnost i angažman. – U dodatku radnog dijela susreta imenovani su odgovorni za pojedine komisije CEC-a u sljedećem šestogodištu: fra Janez Kurbus (Slovenija) za obnovu Konstitucija; fra Joseph Fischer (Njemačka) za odgoj; fra Daniele Brocca (Švicarska) za pravdu, mir i ekologiju; fra Nicolas Thenammakhal (Austrija-Indija) za misijsko djelovanje. – Prethodna odluka o uplaćivanju 10 eura po svečano zavjetovanom fratru svake jurisdikcije ostvaruje se od iduće jeseni, kad bi na plenarnom zasjedanju trebalo početi s uplatom (naša Provincija trebat će godišnje u fond za potrebe Konferencije pridonositi oko 650 eura). – S obzirom na termine i mjesta održavanja skupova CEC-a u skoroj budućnosti, odlučeno je da se ovogodišnje jesensko zasjedanje održi od 18. do 22. studenoga u Beču, plenarni skup idućeg proljeća od 19. do 23. svibnja u organizaciji poljske braće triju delegatura, a jesenski susret iduće godine od 6. do 10. listopada u Zagrebu. – S obzirom pak na tradicionalni JuniorenTreffen, odlučeno je da se iduće godine, od 22. do 26. travnja održi u Njemačkoj (Schwarzenberg), a godinu dana kasnije u Sloveniji.

— — —

Sam rad susreta obuhvatio je dakle dva puna dana, dok smo jedan dan (srijedu, 17. travnja) proveli u izletu Amsterdamu, gdje se nalazi župa kojom upravlja jedan naš redovnik, a poznata je kao središte Poljske katoličke misije (nedjeljom ih dolazi oko 500 na misu!) i okupljalište filipinskih katolika (nedjeljom ih bude do osamdeset). Posjet ovoj perifernoj župi (PaulsKerk) bila je prigoda da nam se pridruže još neki naši nizozemski fratri, koji inače žive zajedno u nekoliko domova i obližnjim mjestima (nazivaju ih regija). U svemu nizozemske braće ima nešto preko dvadeset, ali je vrlo visoka njihova prosječna životna dob, a već godinama nemaju duhovnih zvanja, pa se tako Nizozemska provincija nalazi pred utrnućem, ukoliko se brzo ne dogodi neka bitnija promjena.

Za kraj, jedan podsjetnik: naša Provincija, posebno creski samostan sv. Frane, ne bi smjeli nikad zaboraviti dobrotu nizozemske braće, koja su sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća (1970.-1985.) nesebično materijalno pomogla izgradnju vokacijskog centra i financijski podržala postavljanje nekih umjetničkih djela u samostanu (prozori i drveni kipovi, rad njihova subrata fra Theodora van Kampena). Posjet i susret s nizozemskom braćom za nedavnog skupa bila je zgodna prigoda da se i o tome, bar u privatnom razgovoru, podsjeti, kako se dobročinstva ne bi nikad zaboravila.

fra LJUDEVIT MARAČIĆ

SUSRET U ASIZU

Od 3. do 8. lipnja o. g. u Svetome asiškom samostanu održan je redoviti godišnji susret Generalnog ministra i definatorija s predsjednicima konferencija i federacija Reda. Naš CEC predstavljao je generalni definator i asistent CEC-a fra Miljenko Hontić, a kao predsjednik fra Milan Kos, slovenski provincijal. Dnevni red ovoga višednevnog susreta uključio je razmjenu mišljenja s obzirom na reviziju statuta i nadležnosti pojedine konferencije, a sudionici su upoznati i s nacrtom izrade Šestogodišnjega generalnog plana za cijeli Red, kao i odlukama nedavno održanoga Generalnog kapitula koje se odnose na konferencije i federacije. Neformalno su se predsjednici mogli susresti s braćom i s novim gen. kustosom fra Maurom Gambettijem.

31. SJEDNICA DEFINITORIJA

Redovita, 31. sjednica Provincijskog definitoria, održana je u ponedjeljak, 18. ožujka 2013., u prostorijama Provincijalata. Prisustvovala su sva braća definatori. Sjednica je trajala samo nešto više od sat vremena, od 8,30 do 10,00 sati, zbog susreta s definatorijem Slovenske minoritske provincije, koji je odmah uslijedio.

Nakon kratke molitve prihvaćen je zapisnik prethodne sjednice, bez ikakve primjedbe.

– Glavna tema ove sjednice bio je prijedlog fra Vitomira Glavaša, župnika župe sv. Petra na Vidicama u Šibeniku, da se *proda stara župna kuća* i pristupi gradnji nove kuće. Zbog dotrajalosti i nekvalitetne gradnje stare župne kuće, trebalo bi uložiti pozamašan iznos novca u popravke i obnovu, a kako ta kuća trenutno ni nema neku veću funkcionalnu ulogu, Definitorij se složio s prijedlogom da se kuća za povoljan iznos proda jednom zainteresiranom kupcu, s time da se prethodno dobije i stručno mišljenje službene procjene vrijednosti kuće. Dobiveni novac trebalo bi djelomice vratiti i Biskupiji, u omjeru jedne trećine, jer je svojevremeno preko biskupa Srećka Badurine sudjelovala u podmirivanju troškova gradnje spomenute kuće. S obzirom pak na gradnju nove župne kuće uz samu sadašnju crkvu, u prijedlogu je naglašeno da bi poput crkve bila uknjižena kao vlasništvo Biskupije. Zato bi trebalo Biskupiji prepustiti da odluči o eventualnoj gradnji nove župne kuće, a Provincija u tome ne bi trebala sudjelovati. O svemu bi dobro bilo što prije dobiti mišljenje mjesnog ordinarija, mons. Ante Ivasa, pa je u tom smislu župnik fra Vitomir Glavaš zadužen da što prije utanači susret, vjerojatno po Bijeloj nedjelji, na kojemu bi sa strane Provincijske uprave trebali sudjelovati Provincijalni ministar i Ekonom Provincije.

– Fra Josip Blažević, provincijski povjerenik za permanentnu formaciju, predstavio je program

ovogodišnjih *Dana trajne formacije*. Održat će se u Zagrebu, od 15. do 18. listopada, a ponuđene su dvije teme: vođenje duhovnih vježbi i problem pristupu internetu. U sklopu ovih Dana jedan je dan predviđen za izlet/hodočašće u obnovljeno antunovsko svetište Čuntić kod Petrinje, nastavljajući tradiciju da braća posjete hrvatska svetišta razarana za vrijeme Domovinskog rata (Udbina, Voćin). Detaljnija razrada teme s rasporedom predavanja i imenima predavača bit će dostavljena braći na vrijeme.

– Ekonom Provincije izvijestio je o prijedlozi-
ma sanacije velike terase na trećem katu samostana Svetog Duha u Zagrebu, jer svi dosadašnji djelomični pokušaji nisu urodili plodom. Zbog vlage i prokišnjavanja ugrožene su neke prostorije klerikata na drugom katu. Projekt radikalnije obnove trebao bi prihvatiti i zagrebački samostan, a Provincija bi u tom slučaju sudjelovala u podmirivanju polovice troškova.

– Fra Ivan Bradarić izvijestio je o *novim uvjetima upisa sjemeništara* u Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju u Zagrebu, koji su osjetno pooštreni te bi moglo biti većih problema i teškoća za naše eventualne kandidate. Traži se vrlo visok prosjek ocjena iz više razreda osmogodišnje škole, no kako zasad još nemamo nijednoga kandidata za prvi razred, problem nas se izravno ne dotiče, bar za sada.

– Fra Josip Blažević je istaknuo velik uspjeh koji je *rock-mjuzikl »Život za život«*, koji obrađuje život sv. Maksimilijana Kolbea, dosad postigao u desetak javnih izvedbi na kojima je sudjelovalo oko tri tisuće gledatelja. Fra Ljudevit Maračić se pridružio toj ocjeni i naglasio kako bi trebalo javno zahvaliti svima koji su sudjelovali u tom projektu, za koji se valja nadati da će nakon kraćeg prekida ponovno oživjeti i nastaviti svoj hod na našim pozornicama. U tom smislu izrazio je spremnost da na kraju zadnje priredbe javno u dvorani u ime generalnog pokrovitelja, naše Provincije, izrazi radost i zahvalnost nad ostvarenim, a da se svim sudionicima projekta priredi zahvalna večera.

Odlučeno je, na kraju, da se sljedeća sjednica Definitorija održi *u ponedjeljak, 22. travnja, s početkom u 8,30 sati.*

32. SJEDNICA DEFINITORIJA

Uz sudjelovanje svih članova Definitorija, 32. redovita sjednica Provincijskog definitorija održana je, prema prethodnom dogovoru, u ponedjeljak, 22. travnja o. g., u dopodnevnim satima, a rad je potrajao tri i pol sata.

– Prema zahtjevu naših Statuta, Ekonom i Egzaktor Provincije izvijestili su o *tromjesečnom financijskom poslovanju* Provincijalata. Uslijed dosta štedljivih mjera uspostavljenih u posljednje vrijeme, zabilježen je samo neznatan minus u financijskom poslovanju kroz prva tri mjeseca ove godine.

– Na pismeni prijedlog fra Vitomira Glavaša, župnika sv. Petra na Vidicima u Šibeniku, da se razmotri mogućnost *prodaje stare župne kuće* i pristupi gradnje nove kuće, bliže novosagrađenoj župnoj crkvi, Definitorij se odlučio da se do daljnega odustane od ove namjere, budući da se bliži kraj četverogodišnjeg mandata sadašnje provincijske uprave, a moguće su i promjene na čelu Šibenske biskupije, budući da dosadašnjem ordinariju potkraj godine zbog starosne granice istječe uobičajeni rok službe.

– Provincijalni ministar, fra Ljudevit Maračić, izvijestio je o službenim polugodišnjim izvješćima za svu *čtvoricu novaka u Asizu*, o čemu je nedavno također raspravljano na sjednici Komisije za odgoj i obrazovanje. Sredinom svibnja u predviđeni posjet novacima u Asiz trebao bi poći fra Josip Blažević, vikar Provincije.

– Definitorij je Provincijski ministar informirao o teškoćama pronalazjenja raspoložive braće koja bi tijekom ljeta trebala *zamijeniti braću* koja djeluju u inozemstvu. Ove godine su se dva naša brata iz inozemstva obratila molbom za zamjenu, a samostanska bratstva u domovini ne pokazuju baš veliku spremnost u rješavanju ovih potreba.

– Magister klerika, fra Josip Blažević, izvijestio je o *pripremama za svečane zavjete*, koje će i ove

godine biti zajedničke za sve franjevačke muške obitelji Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Domaćin je ove godine Hercegovačka franjevačka provincija, a s naše strane imamo dva kandidata, fra Stjepana Brčinu i fra Filipa Pušića. Pripreme, u koje je obuhvaćeno i vrijeme zajedničkih duhovnih vježbi, trajat će mjesec dana, tijekom kolovoza ove godine.

– Provincijal fra Ljudevit Maračić izvijestio je o planovima *posjeta visokih dužnosnika »Vojske Bezgrešne«* našoj Provinciji. Potkraj svibnja u pohode nam dolaze fra Raffaele Di Muro, generalni asistent, i s. Raffaella Aguzzoni, međunarodna predsjednica M.I. Tri dana provest će među nama u želji da se što bolje upoznaju sa stanjem i djelovanjem V. B. u našim krajevima. Definitorij toplo preporuča ovaj posjet Provinciji i očekuje gostoprinstvo od strane samostana i braće koje će pohoditi.

– Na kraju sjednice fra Ljudevit Maračić opširno je informirao Definitorij o nedavno završenom proljetnom plenarnom zasjedanju CEC-a u Nizozemskoj, o čemu opsežni izvještaj treba biti objavljen u sljedećem broju glasila »Fraternitas«. Isto tako je Provincijalni ministar upoznao članove Definitorija s prigodnim pismom kojim pozdravlja braću novouspostavljene Talijanske provincije sv. Antuna (Padova+Bologna), koje je toplo popraćeno na njihovu prvome provincijskom kapitulatu, o čemu svjedoči i zahvalno pismo koje je na kraju prvog dijela Kapitula odaslao tajnik njihova kapitula.

– Zaključeno je, na kraju, da se sljedeća redovita sjednica Provincijskog definitorija, po mogućnosti, održi u četvrtak, 23. svibnja, u samostanu sv. Jere u Visu.

IZVANREDNA SJEDNICA DEFINITORIJA

U subotu, 4. svibnja popodne, s početkom u 17 sati, održana je izvanredna sjednica Definitorija, na zahtjev Provincijalnog ministra, a u vezi s odobrenjem troškovnika za *postavljanje potpuno*

novoga krovišta na crkvi sv. Jere u Visu. U radu sjednice nije sudjelovao fra Ilija Miškić, od kojega je prethodno zatraženo očitovanje, što je on učinio pismenim putem. Budući da je prethodno zatražena i dozvola Konzervatorskog zavoda u Splitu, jer se radi o zahvatu na staroj građevini, kao njihov zahtjev trebalo je prethodno pribaviti stručnu studiju radova, što je dobiveno u dosta brzom roku. Na temelju studije trebalo je upotpuniti i uskladiti predviđene radove, pa su troškovi osjetno prešli prethodno dogovoreni iznos. Definitorij je prihvatio novi iznos i odobrio troškovnik, a u podmirivanju troškova sudjeluju samostani priložima prikupljenim u adventskoj akciji »Fraternitas« i Provincija, koja će isplatiti preko dvije trećine iznosa.

– U drugom dijelu sjednice Provincijalni ministar dobio je pristanak Definitorija da se službeno od Generalne kurije zatraži *sazivno pismo redovitoga provincijskog kapitula* do sredine rujna ove godine, budući da je početak kapitula predviđen u nedjelju, 9. ožujka 2014. navečer. Tako bi pretkapitularne djelatnosti mogle pravovremeno početi već krajem rujna ove godine.

– Budući da je na savjet odgojitelja u Asizu Provincijalni ministar odlučio javiti dosadašnjem novaku *Franji Šarecu* da mu prestaje ovo iskustvo i da se vraća kući, Definitorij je upoznat s ovom odlukom koja će biti realizirana sredinom tjedna, kad je predviđen posjet provincijalova vikara, fra Josipa Blaževića, Rimu i Asizu.

– Budući da bi zbog mogućih radova na krovištu crkve sv. Jere u Visu moglo doći u pitanje predviđeno održavanje iduće sjednice Definitorija u viškom samostanu, Definitorij je odlučio da se sljedeća sjednica održi u *četvrtak, 23. svibnja, u Zagrebu*.

33. SJEDNICA DEFINITORIJA

Zbog iznenadne smrti fra Špira Marasovića i njegova sprovoda u četvrtak, 23. svibnja u Splitu, predviđena sjednica Definitorija, 33. po redu, održana je dan kasnije, u Zagrebu, u petak, 24. svibnja o. g. Na sjednici, koja je započela u 8,30 a završila dva sata kasnije, sudjelovali su svi definatori.

– Počelo je uz kratku molitvenu komemoraciju: kao uvod poslužilo je *Podsjećanje na službe i dužnosti* pok. fra Špira u Provinciji, u kojoj je u dva mandata bio magister bogoslova, isto toliko definator, jednom vikar provincije, a dvaput kapitularni kustos. Provincijalni ministar izrazio je radost što je na sprovodu dan ranije sudjelovala cjelokupna provincijska uprava, a nazočnost generalnog definitora, fra Miljenka, pridonijela je dodatnu težinu pažnje cijelog Reda prema ovome uvaženom članu naše Provincije.

– Provincijalni ministar, fra Ljudevit, izvijestio je potom Definitorij o nedavno obavljenom *tzv. »ascoltu«*, kojom se prigodom susreo sa svim članovima zagrebačkog samostana i klerikata, poslušao njihova mišljenja i zapažanja o trojici kandidata o kojima uskoro treba odlučiti Provincijska uprava. Radi se o fra Josipu Petonjiću, kandidatu za prezbiterat, fra Vladimiru Vidoviću, kandidatu za đakonat, i fra Filipu Pusiću, kandidatu za svečane zavjete. O drugome kandidatu za svečane zavjete, fra Stjepanu Brčini, »ascolto« je obavljen u »Seraphicum«, gdje studira teologiju. Bila je ovo prigoda da se u Definitoriju temeljitije porazgovori o svim tim kandidatima.

– Potom je razmotrena molba *fra Josipa Petonjića* da mu se dopusti primanje svetog reda prezbiterata. Pročitani su izvještaji njegova magistra, fra Josipa Blaževića, župnika-mentora, fra Martina Jakovića, i voditelja pastoralne đakonske godine, dr. Tomislava Markića. Nakon otvorene diskusije tajnom balotacijom se Definitorij izjasnio da se udovolji molbi fra Josipa Petonjića. S obzirom pak na samostan kojemu će biti dodijeljen, makar o tome izravno odlučuje provincijalni ministar, ovaj je najavio da će se temeljito posavjetovati s definatorima prije nego odluči.

– Provincijalni ministar izvijestio je o napuštanju novicijata *fra Franje Škareca*, do čega je došlo na prijedlog njegovih odgojitelja i po savjetu provincijalnog ministra. Ovaj je također upoznao Definitorij da je sjemeništarač *Nikola Novosel*, nakon bezuspješnih pokušaja liječenja i teškoća u prae-nju redovite školske nastave, samovoljno odlučio napustiti naše sjemenište, o čemu svjedoči njegova izjava s vlastoručnim potpisom.

– Magister bogoslova, fra Josip Blažević, predstavio je *detaljni raspored* za svakoga klerika kroz

cijelo vrijeme ovogodišnjih školskih praznika. Definitori su toplo podržali magistrov prijedlog da tijekom ljeta po mogućnosti po jedan bogoslov ostane u zagrebačkom samostanu, na usluzi raznim kućnim poslovima i dužnostima, što će osjetno olakšati normalno poslovanje i život u velikom samostanu.

– Na kraju je zaključeno da se sljedeća, 34. sjednica Definitorija Provincije, održi u vinkovačkom samostanu Svetog Antuna Padovanskoga, u *utorak, 25. lipnja o. g.*

SUSRET DEFINITORIJA HRVATSKE I SLOVENSKE PROVINCIJE

Pred nekoliko godina uvedena je lijepa praksa da se jednom godišnje susretnu provincijski definatoriji Hrvatske i Slovenske provincije, naizmjenice, izmjenjujući mjesto gostoprimstva. Ove godine taj je susret održan u Zagrebu, u ponedjeljak, 18. ožujka, u prijepodnevnim satima. Na dnevnom redu ovog susreta bilo je više točaka, od kojih valja izdvojiti dvije: ovogodišnji *susret/srećanje u Ljubljani*, u srijedu, 24. travnja (program susreta i zaduženja u ostvarenju), i *prijedlozi/zaključci uže suradnje između Konferencije*, odnosno provincija unutar Konferencije, prihvaćeni na nedavno završenome Generalnom kapitolu. Slovenski provincijal, fra Milan Kos, ukratko je predstavio program predviđenog susreta, koji će se odvijati pri samostanu sv. Maksimilijana Kolbea u Ljubljani, a nakon objeda predviđen je posjet ljubljanskoj stolnici i franjevačkom samostanu na Tromostovju. A što se tiče mogućnosti još uže suradnje, fra Ljudevit Maračić, hrvatski provincijal, prikazao je razne mogućnosti koje nude zaključci i prijedlozi netom završenoga Generalnog kapitula, posebno u vezi s mogućnostima zajedničkih formativnih domova, recimo s obzirom na postulaturu, a možda i novicijal, kao i organizaciju nekih susreta permanentne formacije, kao što je obvezatni tečaj novih gvardijana nakon primitka službe, što bi se moglo

ostvariti veći iduće godine, nakon provincijskih kapitula koje obje provincije imaju u proljeće 2014.

Braća Provincijskog definatorija Slovenske minoritske provincije sv. Jožefa zadržana su potom na ručku, gdje im je izražena čestitka uz svetkovinu sv. Josipa, zaštitnika njihove provincije. Sljedeći susret dvaju definatorija održat će se vjerojatno u Olimju u veljači iduće godine, neposredno pred naše provincijske kapitule (hrvatski počinje početkom ožujka, slovenski kapitul potkraj travnja 2014. godine).

7. SJEDNICA KOMISIJE ZA ODGOJ I IZOBRAZBU BRAĆE

U Provincijalatu u Zagrebu u utorak, 9. travnja o. g. održana je redovita, sedma sjednica Provincijske komisije za odgoj i obrazovanje. Sudjelovali su svi članovi Komisije, osim fra Ferdinanda Čavara, koji je prethodno ispričao svoj izostanak. Kao gost u radu sjednice sudjelovao je fra Miljenko Hontić, generalni definator, koji je svojim iskustvom i poznavanjem problematike osjetno pridonio uspjehu rada.

– Na početku je provincijalni ministar, *fra Ljudevit Maračić*, podsjetio na neke od *zaključaka i prijedloga* nedavno održanoga Generalnog kapitula, kao što su dokumenti »Ratio studiorum«, koji regulira cjelokupno školstvo i obrazovanje u Redu, a koji je prihvaćen »ad experimentum«, dok je drugi ponuđeni dokument, »Discepolato francescano«, o odgoju u Redu, prepušten idućem kapitolu na odobrenje. Na Kapitolu je bilo dosta prijedloga i zaključaka u vezi s odgojem i obrazovanjem, kao što su prijedlozi o specijalizaciji, uspostavi mreže franciskanologa, projektu »Svetog Bonaventure«, dok je trajna formacija prisutna gotovo u svim zaključcima Kapitula, počevši od obnove Konstitucija, pa sve do formiranja formatora, gvardijana, susreta gvardijana i slično.

– Potom je slijedio pojedinačni izvještaj svakog od odgojitelja naših provincijskih formativnih ustanova, te je tako *fra Ivan Bradarić* ukratko predstavio četvoricu sjemeništaraca i podsjetio na probleme koji bi se mogli pojaviti pri upisu novih

kandidata, jer je znatno pooštren kriterij upisa u srednje škole.

– *Fra Zdravko Tuba* informirao je o dvojici postulanata, koji u Cresu provode svoju godinu priprave. U diskusiji je istaknuta želja i potreba da se postulatura protegne na dvije godine, s time da prva godina ostane u Cresu, a drugu godinu postulare kandidati provedu kao pripremu u jednom od centara Reda za postulante, vjerojatno u Bresciji. Taj bi prijedlog prethodno trebao prihvatiti idući Provincijski kapitul. – O novacima se raspravljalo na temelju opširnoga pismenog izvješća koje je o svakome od njih četvorice iz Asiza poslao njihov magister *fra Alfredo Avallone*. Usmeno je pridodao svoja zapažanja i *fra Ivan Bradarić*, koji je prethodnog tjedna bio u posjetu Asizu te pojedinačno razgovarao sa svakim od naših novaka i s njihovim odgojiteljima. – Magister klerika, *fra Josip Blažević*, podnio je izvješće o šestorici bogoslova u Zagrebu, među koje spada i đakon *fra Josip Petonjić*. O *fra Stjepanu Brčini* u Rimu nije se razgovaralo jer nije stigao pismeni izvještaj njegova nadležnog odgojitelja. Provincija ujesen planira na daljnji studij u Njemačku poslati klerika *fra Milana Gelu*, koji upravo završava treću godinu teologije i drugu godinu glazbe. On će ostatak teoloških studija završiti u Wuerzburgu.

– O pitanjima vezanim uz pastoral zvanja i vokacionalni centar u Cresu govorio je *fra Željko Klarić*, provincijski promotor zvanja, koji je opširno izvijestio o ovogodišnjem programu rada tijekom ljeta, među koji valja spomenuti kao novost uključivanje Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica, koja namjerava u našem vokacionalnom centru u Cresu tijekom ljetnih mjeseci, u terminima koji su ostali slobodni, organizirati susrete u vidu pasterala zvanja različitih redovničkih instituta. *Fra Željko* je potom upoznao sudionike sjednice s programom skorih »Dana otvorenih vrata klerikata«, koji se od 19. do 21. travnja ove godine jedanaesti put održavaju u našoj Provinciji. – O nacrtu programa Trajne formacije govorio je *fra Josip Blažević*, koji je detaljno predstavio ovogodišnje Dane trajne formacije, koji će se na temu »Nove tehnologije i duhovnost«, odnosno »Duhovno vodstvo i vođenje duhovnih vježbi« održati u Zagrebu, od 14. do 17. listopada ove godine.

– U završnom dijelu ove dosta dugotrajne sjednice (rad je potrajao puna tri i pol sata) sudionici sjednice su upoznati s planovima provođenja ferija naših sjemeništara i klerika, a na kraju je predsjednik Komisije, *fra Ljudevit Maračić*, nakratko predstavio i preporučio netom objavljeni veliki dokument Hrvatske biskupske konferencije »Formacija svećeničkih kandidata – načela i smjernice«, objavljen potkraj prošle godine u Zagrebu. – Iduća sjednica, zaključeno je na kraju, održat će se u creskom samostanu sv. Frane u *petak, 18. listopada* ove godine.

UKRATKO

Radovi na krovu crkve sv. Jere na Prirovu

14. svibnja počeli su radovi na postavljanju posve novoga krovišta na crkvi sv. Jere u Visu. To nije samo obnova, već temeljit zahvat, s posvemašnjom zamjenom i krovne strukture i pokrova, te će uskoro crkva izvana zablistati u punom sjaju. Radove izvodi firma gosp. Marija Milaka iz Novog Marofa, a troškove podmiruje Provincija (tri četvrtine iznosa) i samostani (ostalu četvrtinu). Predviđeno je da sve bude dovršeno za mjesec dana, do Antunova približno, kako bi nastupom turističke sezone radovi mogli utihnuti.

Svećeničko ređenje i mlada misa fra Josipa Petonjića

Nakon uspješno završene pastoralne (đakonske) godine, naš kandidat za svećeništvo, *fra Josip Petonjić*, obavio je ovih dana predviđene petodnevne duhovne vježbe kako bi se duhovno i liturgijski što bolje pripremio za primanje svetog reda prezbiterata. U subotu, 15. lipnja o. g. u zagrebačkoj katedrali kardinal *Josip Bozanić* podijelio je sveti red svećeništva kandidatima iz dijecezanskih i redovničkih zajednica, među kojima i našem subratu *fra Josipu*. Mlada misa našega *fra Josipa* predviđena je u nedjelju, 14. srpnja, u Novigradu Podravskom, župi boravka njegovih roditelja. Braća iz Provincije pozvana su na sudjelovanje u ovim prezbiterkim slavljinama našega subrata.

susreti i događanja

MOLVE: 150. obljetnica župne crkve

Na Uskrsni ponedjeljak 1. travnja 2013. župa Uznesenja Blažene Djevice Marije u Molvama proslavila je 150 godina svoje župne crkve. Svečano i središnje euharistijsko slavlje predvodio je varaždinski biskup mons. Josip Mrzljak u nazočnosti svećenika iz Virovskog dekanata, te svećenika, koji su rodom iz Molva. U koncelecijaciji je bio i o. Ljudevit Maračić, provincijalni ministar Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevac konventualca. Naime, franjevcima konventualcima je prije 47 godina tadašnji zagrebački nadbiskup Franjo Šeper povjerio na upravljanje molvarsku župu i marijansko proštenišće. Misi su uz brojne hodočasnike i župljane prisustvovali uzvanici iz društveno-političkog života iz samih Molva, ali i Županije: Darko Koren, župan Koprivničko-križevačke županije, Darko Sobota, dožupan, Stjepan Fosić, načelnik Općine Molve, narodni zastupnici u Hrvatskom saboru Stjepan Milinković i Branko Hrg, koji je ujedno i predsjednik HSS-a. Uz visoke goste prisustvovali su i članovi Družbe Braće Hrvatskoga zmaja, Zmajski stol Križevci.

U prepunoj crkvi prije početka euharistijskog slavlja članovi i predstavnici župnog vijeća pozdravnim su govorom zaželjeli biskupu Mrzljaku dobrodošlicu. Kao prigodni dar poklonili su sliku priznatog slikara-naivca Martina Kopričanca iz Molva. U svojoj homiliji varaždinski biskup osvrnuo se na smisao i razloge gradnji crkava, koje vjernici podižu u svojim mjestima i gradovima. Gradeći crkve, a nekad i ovako velike, poput ove molvarske crkve, koja je lijepo urešena i uredna, vjernici su očitovali svoju težnju za duhovnim i nadnaravnim. Po završetku euharistijskog slavlja riječima zahvale obratio se domaći župnik fra Tomislav Glavnik naglasivši da su nas stari gradnjom molvarske župne crkve obvezali da i sami danas

u zajedništvu i s vjerom u Boga gledamo prema izazovima sadašnjeg trenutka i budućnosti, posvješćujući si da samo čvrsta vjera može ostvariti velika djela.

Po završnom blagoslovu mons. Mrzljak je blagoslovio novi relikvijar predviđen za moći sv. Antuna Padovanskoga. Naime, prošle godine, Padovanska bazilika sv. Antuna darovala je molvarskom proštenišću moći sv. Antuna. Tim činom molvarska crkva postala je privilegirano mjesto antunovske pobožnosti, te se ubraja u rijetke crkve u svijetu, koje imaju moći Sveca cijeloga Svijeta. Relikvijar je izradio prof. Hrvoje Ljubić u suradnji s Borisom Pokosom iz Zagreba. Nakon blagoslova moći su pohranjene u novi relikvijar. Poslije toga na ulazu u crkvu otkrivena je spomen-ploča graditeljima župne crkve župniku vlč. Josipu Gjiketi i pukovniku Ignacu Čiviću pl. Rhorskom. Spomen-ploču darovala je Družba Braća hrvatskoga zmaja, a brončane reljefe dvojice inicijatora gradnje izradio je Marijan Glavnik, akademski kipar iz Siska. Ploču je otkrio mons. Mrzljak.

Po izlasku iz crkve mjesni KUD Molve izveo je prigodni kulturno umjetnički program i »Molvarsko vuzmeno kolo«. Zajedništvo visokog jubileja nastavljeno je druženjem u novom društvenom domu.

Svake godine na Uskrsni ponedjeljak otvara se hodočasnička godina Majci Božjoj Molvarskoj i traje do Male Gospe. Prošle godine u mjesecu studenom Sveta Stolica je molvarskom proštenišću podijelila povlasticu potpunog oprosta i uzdignula molvarsku župnu crkvu na rang oprosnog mjesta na rok od sedam godina. Potpuni oprost se u molvarskoj župnoj crkvi može dobiti svakim danom uz uobičajene uvjete za vrijeme Godine vjere, što je svojom odlukom odredio mons. Josip Mrzljak, dijecezanski biskup. Sveta Stolica je pak odredila da svi hodočasnici koji na Uskrsni i Duhovski ponedjeljak, Nedjelju Srpnjicu (prva u srpnju), na Veliku Gospu i Malu Gospu pohode molvarsku crkvu i ispune što Crkva traži, mogu dobiti potpuni oprost vremenitih kazni za sebe ili za dušu pokojne

osobe. Osim njih oprost vremenitih kazni mogu dobiti svi oni bolesni, koji uz uobičajene molitve u svojim kućama uprave svoje molitve pred kojom slikom ili sličicom Majke Božje Molvarske.

D. KOKŠA
(preuzeto s: www. Zupa-Molve.com)

CRES: Junioentreffen 2013.

Dobre tradicije treba zadržati, stara je poslovića. Jedna od takvih je i »Junioentreffen« (susret bogoslova), koji već dugi niz godina organiziraju provincije franjevaca konventualaca srednje Europe (CEC). Ovaj susret odražava duh zajedništva franjevaca konventualaca te je pravi izvor franjevačke duhovnosti i okrpja u burnom vremenu u kojem živimo. Domaćin ovogodišnjeg susreta bio je, od 2. do 6. travnja 2013., creski samostan svetoga Frane, na čelu sa gvardijanom fra Zdravkom Tubom. U tom samostanu borave još fra Ferdinand Čavar, trenutno zbog bolesti odsutni fra Maksimilijan Herceg, te dvojica postulanata Antun Radovanić i Vilček Novački, koji su nas više nego izvrsno primili. Tema ovogodišnjeg susreta bila je »Franjevački izvori«. Na istome je sudjelovalo 17 sudionika iz Njemačke, Slovenije i Hrvatske. Tri provincijalna ministra (fra Bernhardin M. Seither, fra Milan Kos, fra Ljudevit Maračić), tri magistra bogoslova (fra Joseph Bodensteiner, fra Danilo Holc i fra Josip Blažević) te dva njemačka, tri slovenska i petorica hrvatskih klerika. Na susretu je aktivno sudjelovao i Generalni asistent za srednju Europu fra Miljenko Hontić.

Na Cres su dan prije početka samog susreta stigli hrvatski bogoslovi s ministrom provincijalom fra Ljudevitom Maračićem te magistrom fra Josipom Blaževićem kako bi obavili posljednje pripreme za sam susret. Slijedeći dan poslijepodne stigla su braća iz Njemačke, a odmah potom i iz Slovenije. Susret je službeno započeo u utorak 2. travnja bratskom večerom u blagovaonici creskog samostana. Uslijedilo je kratko razgledavanje samog samostana i vrta te zajedničko Povečanje u kapelici svetoga Maksimilijana Kolbea, koja je ujedno bila

mjesto svih liturgijskih slavlja tijekom susreta. Meditativna, kakva jest, uistinu je doprinijela stvaranju obiteljske atmosfere za vrijeme svete mise i molitve Službe časova. U pogledu izbora jezika, svaki dan je jedna od nacija imala »svoj dan«. Nepromjenjivi dijelovi mise moljeni su na latinskom jeziku, dok se kod misnih čitanja, propovijedi i molitava, većim dijelom koristio narodni jezik nacije čiji je dan bio. Službeni jezik je bio talijanski, a prevodilo se na njemački i slovenski jezik. Dakle, imali smo pet jezika u uporabi.

Već u srijedu čekao nas je vrlo intenzivan dan. Braća iz Njemačke bila su zadužena za animaciju liturgije. Dan smo započeli molitvom i doručkom, a potom je uslijedilo prvo predavanje na temu »Uvod u franjevačke izvore« fra Milana Gele. Fra Milan se izvrsno osvrnuo na najvažnije teme zastupljene u Franjevačkim izvorima te spise svetoga Franje, na poseban način na autografe. Latinskom izrekom »*Tole et lege*« sve nas je pozvao na produbljenje Izvora, u svrhu boljeg poznavanja samoga svetoga Franje, te razvijanja svojega vlastitoga franjevačkog poziva. Potom je uslijedilo predstavljanje svakog klerikata jednim scenskim prikazom. Hrvati su se predstavili scenom »Savršena radost« izvodeći scenu u klausturu creskog samostana. Nijemci su odabrali događaj susreta svetoga Franje sa sultanom Melek El Kamilom, izvodeći scenu pantomimom u samostanskoj blagovaonici. Slovenska braća su pak odabrala događaj susreta s vukom u Gubbiju, koji su podijelili s nama u kapitularnoj dvorani sv. Bonaventure. Svi prikazi su bili vrlo duhoviti, ali i sa snažnom duhovnom porukom te su svakako bili izraz truda i zanimanja za ovaj susret od strane samih bogoslova.

Nakon ručka i kratkog odmora uslijedilo je kratko klanjanje pred raspelom u crkvi svetoga Frane predmoljeno od strane hrvatskih bogoslova. Potom je hrvatski provincijalni ministar fra Ljudevit kratko progovorio o povijesti crkve sv. Frane u Cresu, dok nas je fra Zdravko Tuba proveo kroz samostanski muzej te knjižnicu i arhiv samostana istaknuvši na poseban način »Senjski misal«. Od tri primjerka u svijetu (Budimpešta, St. Petersburg) jedan se nalazi u našem creskom samostanu. Po završetku razgledavanja uslijedilo je drugo predavanje na temu »*Oporuka svetoga Franje Asiškog*« koje je održao fra Ivan M. Lotar. U nešto manje od

jednoga sata progovorio je o glavnim temama prisutnim u *Oporuci*, te o iznimno velikoj, ozbiljnoj i značajnoj duhovnoj vrijednosti istog spisa za sve franjevce danas. Nakon predavanja uslijedio je rad po skupinama na istu temu »*Franjevačkih izvora*«. Bilo je uistinu predivno biti svjedokom zanimanja i želje za poboljšanjem života u našim franjevačkim zajednicama. Saslušavši mišljenja pojedinaca došli smo do zaključka kako je iznimno važno za naš osobni poziv, ali i zajedničko poslanje naših klerikatskih zajednica bolje poznavanje Franjevačkih izvora, koje svakako treba biti stečeno tijekom prve, a produbljeno za vrijeme trajne formacije. Predviđeno vrijeme za rad u skupinama pokazalo se kratkim, te je to jedna od točaka kojoj će se dati više prostora u budućnosti. Radni dio dana završio je *plenomom* u kapitularnoj dvorani gdje smo razmijenili mišljenja te molitvom Večernje u kapelici.

Navečer smo imali zajedničku večeru te predstavljanje pojedinih nacija i provincija. Slovenci su na poseban način predstavili pokrajinu Laško i svoja lječilišta (terme), Nijemci su ukratko predstavili svoj klerikat i provinciju te su nas animirali plesom, Hrvati su također predstavili svoju zemlju te Hrvatsku provinciju svetog Jeronima. Potom smo zasvirali i zapjevali na hrvatski način kušajući specijalitete svake pojedine nacije i otoka Cresa.

Sljedeće jutro osvanulo je posve sunčano i toplo kao da je znalo da nam baš takvo vrijeme treba jer pred nama je bilo razgledavanje otoka Cresa. Bogu hvala! Liturgijski dio predvodila su braća iz Slovenije. Najprije smo se zaputili u grad Osor gdje smo uz stručno vodstvo velečasnog Vjekoslava, župnika, obišli župnu crkvu i grob sv. Gaudencija te mjesni muzej. Nakon Osora odredište su bile Lubenice gdje smo posjetili neizostavni vidikovac i uživali u pogledu na naš predivni Jadran. Obilazak otoka Cresa zaključili smo posjetom mjestu Valunu gdje smo u sakristiji crkve imali izvanrednu priliku vidjeti poznatu Valunsku ploču – jedan od najstarijih dokumenata na hrvatskom jeziku i glagoljici koji imamo u Hrvatskoj. Uslijedio je bratski ručak na otvorenom uz more.

Poslijepodne istoga dana uslijedio je kratki obilazak grada Cresa uz vodstvo fra Zdravka Tube. Posjetili smo i župnu crkvu Gospe snježne gdje nam je sam kapelan iste župe ponajviše opisao njihov pastoralni rad i aktivnosti. Nakon kratkog obilaska

grada uslijedila je *lectio divina franciscana* na temu »*Molitva pred križem svetog Damjana*« koju je predmolio fra Josip Ivanović. Susret smo započeli u kapitularnoj dvorani svetog Bonaventure, potom je svatko imao oko 20 minuta za razmatranje, te je uslijedila razmjena iskustava iz razmatranja – *collatio*, kojeg su animirali hrvatski bogoslovi. Može se reći da je sama *lectio* bila vrlo plodonosna i uspješna upravo zbog aktivnosti većine za vrijeme podjele iskustava iz razmatranja. Potaknuti dvama predavanjima i sveopćim bratskim ozračjem, isplivala su na površinu sva nadahnuća prikupljena prethodnih dana. Važnost milosti Božje u življenju svake od bogoslovnih kreposti, Gospodinova prisutnost danas u mom životu; On je Bog koji se zanima za svaki vid mog života te ključni aspekt ispravne vjere u životu kršćanina, samo su neki od izrečenih zaključaka. Uslijedila je Večernja kao i svakoga dana te bratska večer uz roštilj.

Idući dan nije nas dočekalo tako lijepo vrijeme, ali to nas nije spriječilo da i dalje zadržimo dobro raspoloženje. Spakiravši stvari, pozdravili smo se s creskom braćom te zahvalili na gostoprimstvu i radosti zajedničkog susreta proteklih dana. Zaputili smo se prema trajektnoj luci – odredište: Pula. Stigavši u pulski Sv. Franjo, srdačno nas je dočekao gvardijan fra Đuro Vuradin. Razgledavši samostan i crkvu pod vodstvom fra Ljudevita, koji je ovdje »na svom terenu«, imali smo euharistijsko slavlje na latinskom jeziku, dok su čitanja bila na hrvatskom jeziku. Potom je uslijedio ručak te razgledavanje grada Pule i drugog samostana te župne crkve sv. Ivana Krstitelja franjevac konventualaca uz vodstvo fra Nikole Rožankovića.

Po završetku razgledavanja pulskog Sv. Ivana zaputili smo se u Zagreb. Kroz istarsku i kvarnersku buru, gorski snijeg pa sve do zagrebačke kiše, sretno i uspješno smo stigli na zagrebački Sveti Duh. Uslijedila je večera, a nakon nje bratsko druženje u klerikatu uz dogovor za slijedeći susret Juniorentreffen koji bi trebao biti održan nagodinu u njemačkom Schwarzenbergu

Posljednji dan susreta započeli smo euharistijskim slavljem koje je u klerikatskoj kapelici sv. Josipa Kupertinskog predslavio fra Miljenko Hontić, Generalni asistent za srednju Europu. U prigodnoj homiliji pozvao nas je, kao i papa Franjo, da se »uputimo«. Nikako ne biti pasivan, već po primje-

ru Marije iz Magdale ne predati se, ići u potragu za Isusom uvijek iznova. Zanimljivo je upotrijebio i jednu Rilkeovu rečenicu: »Nijedan vjetar nije pogodan za onoga koji ne zna gdje ići, ali za nas koji znamo i povjetarac je dragocjen!« »Jedan od takvih povjetaraca neka bude i naš Juniorentreffen!« pozvao je fra Miljenko. Po završetku sv. mise uslijedio je obilazak samostana Svetoga Duha, župne crkve sv. Antuna i okolice.

Predivan tjedan je iza nas, brojne manifestacije Božje milosti za svakoga od nas. Vjerujem da su braća iz Njemačke i Slovenije uživala i bila uistinu zadovoljna, bilo samim programom, bilo hrvatskim gostoprimstvom. Tvrde da jesu, a to se i vidjelo na njima. Hrvati svakako jesu. Pokazalo se više nego dobrom idejom da braća bogoslovi održe nekoliko predavanja na zadanu temu, i da animiraju sve skupa te će se to prakticirati i u budućnosti. Nema riječi hvale svima koji su na bilo koji način doprinijeli da se ovaj susret realizira. Hvala prije svega dragome Bogu, koji nas ovako predivno okuplja svake godine! Hvala braći u Cresu, Puli i Zagrebu na gostoprimstvu, hvala svim provincijalima, magistrima i bogoslovima. Neka dobre tradicije poput ove budu njegovane i u budućnosti, jer one su te koje izvrsno i predivno odražavaju duh zajedništva franjevac konventualaca. Neka ovaj susret bude svima nama poticaj za dublje studiozno i duhovno proučavanje Franjevačkih izvora u kojima najbolje i najtočnije odsjeva duh našeg Utemeljitelja – asiškog siromaška – svetoga Franje!

fra IVAN M. LOTAR

LJUBLJANA: Tradicionalni susret/srećanje

U Ljubljani je u srijedu, 24. travnja o. g., održan uobičajeni godišnji susret/srećanje braće iz Slovenske i Hrvatske provincije franjevac konventualaca. Uz tradicionalno visok broj slovenskih fratara (bilo ih je čak trideset i tri!), s naše hrvatske strane ne možemo se baš pohvaliti. Bilo je svega trinaestak fratara. S nama je bio i generalni asistent CEC-a, fra Miljenko Hontić, koji je predvodio eu-

haristijsko slavlje u crkvi sv. Petra. Prethodno je, nakon početnog druženja i upoznavanja, fra Milan Holc, slovenski subrat, održao *prigodno razmatranje* u povodu Godine vjere. Na ručku su izmijenjene zdravice i podijeljeni darovi. S naše strane, uz bogato ispunjenu košaru hrvatskim proizvodima, slovenskoj braći je urednik »Veritasa« darovao po jedan primjerak svih izdanja naše braće u posljednjih godinu dana, pozamašan svežanj lijepih i dobrih knjiga. Slovenski provincijal darovao je lijepo umjetničko djelo »Bogorodica s malim Isusom«, rad slovenske umjetnice Mire Ličen Krmpotič, kao i monografiju o križnom putu te umjetnice u piranskoj crkvi sv. Frančiška. Nakon objeda naša su braća, u pratnji slovenskih fratara, obišla grad i posjetila najpoznatija sakralna zdanja grada Ljubljane: stolnicu i frančiškanski samostan na Tromostovju, gdje je fratre lijepo dočekaio i popratio provincijal Stane Zore.

Ovo je bio prvi susret održan u Ljubljani otkad su slovenska braća dobila na upravljanje veliku gradsku župu sv. Petra, uz koju se u dosadašnjim župskim prostorijama, dok se ne dograde predviđeni novi prostori, nalaze i klerici studenti Slovenske minoritske provincije, koji pohađaju niti desetak minuta od njih udaljeni Teološki fakultet, što predstavlja vremensku a i financijsku uštedu. Sljedeći susret/srećanje predviđen je u Hrvatskoj provinciji, koja treba odrediti mjesto i dogovorno sa slovenskom subraćom odabrati termin održavanja. Budući da se iduće godine u proljeće održavaju redoviti provincijski kapituli u objema provincijama, zasad je bilo teško dogovoriti se o točnom vremenu dogodišnjeg susreta/srećanja. (Lj. M.)

ZAGREB: Završetak đakonske godine

Zagreb (IKA) – Završetak Đakonske pastoralne godine obilježen je u ponedjeljak 27. svibnja u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu (NPI) u Zagrebu svečanim činom dodjele diploma o postignutoj svećeničkoj spremi đakonima koji su bili uključeni u taj studijsko-pastoralni program, izvijestio je Glas Koncila na svome portalu. Dva-deset i četiri đakona iz Zagrebačke i Zadarske nadbiskupije, Varaždinske i Bjelovarsko-križe-

vačke biskupije te iz nekoliko redovničkih zajednica primilo je diplome i nagrade iz ruku zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića. Čestitajući đakonima, kardinal je rekao da vjeruje kako oni s puno radosti, oduševljenja i iščekivanja očekuju dan ređenja. »Svećeništvo se živi do kraja života, i molimo da ono što počinje traje cijeli život. A to može samo uz jedan uvjet: časoslov koji se pobožno moli svaki dan, to je jedini uvjet da svećenik ostane do kraja oduševljen, jer je opasnost da se pretvori u aktivista koji pokazuje svu prazninu svoga duha ili u bezvoljnog najamnika«, upozorio je kardinal buduće svećenike. Tijekom programa, na kojemu su sudjelovao i varaždinski biskup Josip Mrzljak, provincijali te delegati ostalih biskupa, više je puta spomenuta i pohvaljena nova praksa kojom đakonski praktikum počinje ranije, na početku pastoralne godine. O tome su govorili voditelj Đakonske pastoralne godine dr. Tomislav Markić, jedan od svećenika mentora Damir Ocvirk te rektor Nadbiskupskoga bogoslovnog sjemeništa mr. Anđelko Koščak. Uime predavača dr. s. Valentina Mandarić istaknula je raznolikost i bogatstvo tema koje su se obrađivale tijekom šest studijskih tjedana, a kojima je težište na teorijskom produbljivanju već usvojenih znanja iz područja pastoralne, homiletike i župne administracije. Đakonski pastoralni praktikum sastojao se od obrazovno-studijskog dijela koji se održavao u organizaciji NPI-ja, a važan dio jest i pastoralno staziranje i praktikum koji je u službi osobnog rasta i sazrijevanja pod vodstvom župnika mentora. Za odgojno-duhovni aspekt đakona bili su zaduženi Nadbiskupsko bogoslovno sjemenište i formacijske kuće redovničkih zajednica, a nisu izostala ni putovanja: đakoni su tako posjetili Crkvu u Bosni i Hercegovini te bili u nekoliko župa.

REPAŠ: 80. obljetnica

7. lipnja 2013. u Repašu, filijali Župe Molve, svečano je proslavljen blagdan Srca Isusova i 80. obljetnica od početka gradnje crkve. Trodnevnicu uoči blagdana predvodili su o. Tomislav Glavnik, župnik, vlč. Ivica Bačani, župnik u Virju i vlč. Nikola Benko, župnik u Novigradu Podravskom.

Proslavi blagdana, ali i obljetnice crkve prethodila je 18-mjesečna materijalna obnova cijele crkve Srca Isusova te je uređen i okoliš. Izvedeni su brojni radovi: izmjena električnih instalacija, izrada stepenica prema pjevalištu, uređenje vjeronaučne dvorane i sanitarnog čvora, parkiralište za 30-tak automobila, krečenje crkve, novi razglas, oltarna slika sv. Petra ap. (rad. Biserke Zlatar-Milinković, Gola), pozlaćivanje i obnova svijećnjaka, novi lusteri i reflektori, kulise za božićne jaslice, spuštene strop unutar cijele crkve, obnova prozora i zamjena svih stakala, renoviranje starog oltara i njegovo vraćanje na prijašnje mjesto, tapeciranje i bojanje klupa, opločenje svetišta, novi oltar i ambon, opločenje prostora oko crkve. Postavljanje klupa oko crkve, postavljanje kipa Srca Isusova. Novi križni put (rad 15-oro slikara Molvarškoga likovnog kruga), nove oltarne slike Srca Isusova i hrvatskih svetaca i blaženika (rad Matka Antolčića, Čazma).

Svečanu euharistiju predvodio je mons. Josip Mrzljak, varaždinski biskup u zajedništvu sa svećenicima virovškoga dekanata, te molvarskim franjevcima konventualcima i vlč. Ivanom Žufikom, župnikom iz župe sv. Petar Orehovec, inače rođenim Repašaninom. Na misu su bili prisutni i predstavnici lokalne zajednice Darko Koren, župan Koprivničko-križevačke županije, Stjepan Fosić, općinski načelnik, te Zdravko Ivančan, novoizabrani općinski načelnik, te članovi općinskog vijeća i članovi Župnog pastoralnog vijeća.

Prije početka same euharistije blagoslovljen je novi križni put i nove oltarne pale Srca Isusova i hrvatskih svetaca i blaženika.

Na završetku misnoga slavlja o. Tomislav Glavnik, župnik, uputio je zahvalu ocu Biskupu, na njegovu dolasku i napomenuo da je euharistijsko slavlje u repaškoj crkvi posljednji puta u zajedništvu s nekim od biskupa bilo slavljeno davne 1986. godine, dakle prije 27 godina. Zahvalu je uputio i prisutnim slikarima, koji su svojim talentom i darom obogatili repašku crkvu.

Pjevanje je animirao filijalni zbor pod ravnanjem Ivona Fabijanca. Slavlje blagdana Srca Isusova i 80. obljetnice gradnje crkve nastavljeno je zajedničkim ručkom u prostorijama Društvenog doma, što su ga pripremile vrijedne ruke repaških domaćica.

Preuzeto s: www.zupa-molve.com

svjetovni franjevci

II. nacionalni kongres OFS-a i Frame

II. nacionalni kongres OFS-a i Frame održan je 25. svibnja 2013. na Trsatu u Rijeci. Tema kongresa bila je »I ovo je pobjeda što pobijedi svijet: vjera naša!« (1 Iv 5,4b). Na kongresu je bio i fra Ljudevit Maračić, naš provincijal. Od duhovnih asistenata naše Provincije bili su: fra Ivan Penava, nacionalni asistent Frame, fra Augustin Kordić, nacionalni asistent OFS-a, fra Pero Kelava, mjesni asistent OFS-a u Sisku, fra Zdravko Tuba, mjesni asistent OFS-a u Cresu, i fra Josip Petonjić, mjesni asistent Frame u Zagrebu. Petnaestak članova svetoduških bratstava OFS-a i Frame sudjelovalo je u radu ovog kongresa. A fra Pero Kelava došao je na kongres s jednim autobusom članova OFS-a i Frame iz Siska.

Na kongresu je bilo registrirano 378 članova FSR-a i 118 članova Frame. Bilo je najavljeno 35 duhovnih asistenata, no nisu se svi registrirali te ih je bilo i više. S gostima, predavačima i domaćinima bilo je oko 550 sudionika. Sudjelovali su i predstavnici iz Slovenije te Bosne i Hercegovine.

Program rada na kongresu. Od 8 do 9 sati bilo je okupljanje i prijava. U 9,30 sati molitva (Vjeronavanje i Molitva Majci Božjoj bl. Ivana Pavla II.) i otvaranje kongresa u Pastoralnom centru svetištu – Auli pape Ivana Pavla II. U 9,40 sati počeli su pozdravi. Najprije je sve prisutne pozdravio u prepunoj auli fra Ljudevit Maračić, kao jedini provincijal prisutan na kongresu. Inače dvorana ima 400 sjedećih mjesta, koja su bila, dakako, sva popunjena, a ostali su stajali. Nakon fra Ljudevita obratili su se prisutnima Stjepan Kelčić, nacionalni ministar OFS-a, i Ivan Bambir, nacionalni predsjednik Frame. Voditelj programa bio je Igor Kanižaj, član OFS-a. Članovi Frame iz Rijeke pravili su lijepi ugođaj svojim sviranjem i pjevanjem. U 10 sati dr. docent Jerko Valković održao je prvo predavanje na temu »Poznajem li svoju vjeru?« U središte predavanja stavio je vjeru u Isusa Krista. Drugo predavanje u 10,45 sati održala je Dubravka Serčić, članica Frame iz Našica, na temu »Sv. Ljudevit,

kralj, zaštitnik Franjevačkoga svjetovnog reda«. I ovo predavanje bilo je jako dobro uz PowerPoint.

Sv. Misu u 11,45 sati predvodio je dr. mons. Želimir Puljić, zadarski nadbiskup i predsjednik HBK-a. U užoj koncelebraciji bili su trsatski gvardijan i fra Ljudevit Maračić, a inače bilo je oko tridesetak koncelebranata, uglavnom duhovnih asistenata OFS-a i Frame. Svetište je bilo ispunjeno vjernicima. Nadbiskup je imao jako lijepu propovijed. U njoj je između ostaloga prekorio uzimanje kredita kod nekih krizmanika za proslavu primanja sakramenta sv. potvrde. Ručak za svećenike bio je kod trsatskih franjevaca. A za članove OFS-a i Frame ručak je priredilo brodogradilište »3. Maj«.

Od 14,30 do 16 sati bio je *rad po skupinama i radionicama na temu kongresa*. A radilo se po ovim radnim grupama ili radionicama: 1. Katekizam Katoličke Crkve; 2. Sakramenti; 3. Drugi vatikanski koncil; 4. Euharistijsko klanjanje; 5. Krunica; 6. Molitva – Lectio divina; 7. Liturgijsko čitanje; 8. Liturgijsko pjevanje; 9. Glasnici Velikoga Kralja; 10. Posjet Domu za psihički bolesne odrasle osobe; 11. Palijativna skrb; 12. Pastoral bolesnih; 13. Posjet Prihvatilištu za beskućnike »Ruže sv. Franje« i časopis o beskućništvu »Ulične svjetiljke«; 14. Posjet Socijalnoj samoposluzi »Kruh sv. Elizabete«; 15. Posjet Kući utočišta sestara milosrdnica; 16. Mediji; 17. Zajedništvo OFS-a i Frame; 18. Zaštita svega stvorenoga – ekologija; 19. Obitelj; 20. Prisutnost u svijetu i 21. Duhovni asistenti OFS-a i Frame. U 16 sati bio je izvještaj s radnih skupina.

Nakon toga djevojka Kerin Šafarić iz Vodnjana svjedočila je o svom obraćenju Bogu i Crkvi: o životu prije obraćenja koji je bio daleko od Crkve, o obraćenju, o teškoj bolesti koja je nadošla poslije obraćenja i o čudesnom ozdravljenju. U 17 sati službeno je završio rad kongresa završnom riječi Stjepana Kelčića i blagoslovom fra Milana Krišta. A poslije toga prolomila se radost članova Franjevačke mladeži i u auli ali i izvan aule. Baš ih je bilo lijepo gledati i slušati. Bogu hvala! Na povratku u autobusima molila se Večernja i krunica.

fra AUGUSTIN KORDIĆ

vojska bezgrešne

POHOD VISOKIH DUŽNOSNIKA M. I.

U *ponedjeljak*, 27. *svibnja navečer*, iz Rima su doputovali u trodnevni posjet našoj Provinciji fra Raffaele di Muro, generalni asistent M. I., i s. Raffaella Aguzzoni, međunarodna predsjednica M.I. Svrha je ovog posjeta bila, na želju ovih visokih dužnosnika »Vojske Bezgrešne« iz središnjice, upoznati stanje ovog pokreta i udruge u hrvatskim krajevima i pokušati ponuditi neke poticaje i prijedloge da se prisutnost i djelovanje ove kolbeovske baštine pojača i dalje razvija.

Posjet je počeo dan kasnije, u *utorak*, 28. *svibnja*, razgovorom s provincijalnim ministrom, fra Ljudevitom Maračićem, koji ih je upoznao s općim stanjem »Vojske Bezgrešne« na našim prostorima. Oboje visokih predstavnika, potvrdilo je svoju želju da se ne samo upoznaju nego dadnu dodatne poticaje rastu i razvoju ovoga marijanskog pokreta u našoj Provinciji. U tu svrhu najavili su na kraju posjeta ostaviti pismeno izvješće s prijedlozima, posebno u vidu skoroga provincijskog kapitula. Potom su u pratnji fra Ivana Bradarića, njihova domaćina u Zagrebu, krenuli u Novi Marof, gdje su se susreli s fra Antunom Gašparićem, nacionalnim upraviteljem »Vojske Bezgrešne«, upoznali centar u Novom Marofu, bogatu dokumentaciju sadašnjeg stanja, kao i arhivsku građu. Nakon objeda vratili su se u Zagreb, gdje je u 16,00 sati priređen i održan susret sa samostanskom braćom i klericima. U tom susretu gostima su najprije ponuđene novije informacije iz života »Vojske Bezgrešne« u Hrvata, posebno izvještaj o prošlogodišnjim danima Trajne formacije, koji su većim dijelom bili posvećeni temi »Vojske Bezgrešne«, što je pripremio klerik fra Josip Ivanović. Gostima su postavljena pitanja o stanju i projektima »Vojske Bezgrešne« u svijetu, posebno u vidu pripreme »Kolbeovske godine«, koja bi 2016-2017. trebala povezati proslavu 75. obljetnice smrti sv. Maksimilijana (1941.) i 100. obljetnice osnutka »Vojske Bezgrešne«

(1917.). Nakon večere gosti su prisustvovali generalnoj probi mjuzikla »Život za život«, prije novih nastupa i gostovanja ove ekipe.

U *srijedu*, 29. *svibnja*, u Provincijalatu su ugledni gosti iz Italije održali zajednički susret s braćom koja u našoj Provinciji najviše djeluju na ovome području (fra Antun Gašparić, fra Ivan Bradarić i fra Zdravko Tuba), a sudjelovao je i Provincijalni ministar. Oko sat i pol trajanja susreta bilo je dovoljno za dogovor i konkretne smjernice u vidu skore izborne skupštine M. I. u listopadu ove godine i našega Provincijskog kapitula u ožujku iduće godine. Potom su gosti u pratnji fra Zdravka krenuli na Cres, gdje su istog popodneva i večeri imali susret s tamošnjom nedavno osnovanom grupom i upoznali logističke mogućnosti organiziranja skupova i susreta »Vojske Bezgrešne« u tome mjestu.

U *četvrtak*, 30. *svibnja*, na blagdan Tijelova, dopodne su gosti sudjelovali u euharistijskom slavlju i pohodili otok Cres, da bi po objedu na kojemu je proslavljen imendan fra Ferdinanda Čavara, održali zasebni susret s fra Zdravkom Tubom i fra Ivanom Bradarićem, koji se u međuvremenu pridružio. Bio je to posljednji susret s prigodom za završni dogovor i formulaciju konkretnijih prijedloga. Gosti su se uvečer vratili u Zagreb, da bi rano ujutro 31. *svibnja*, iz zračne luke Pleso poletjeli i napustili našu zemlju, s obećanjem da će uskoro dostaviti pismeni izvještaj i konkretne sugestije nastale nakon ovog posjeta.

Pismeni izvještaj/dokument, s nekim zapažanjima i prijedlozima, dostavljen je Provincijalatu, s molbom da o njemu budu obaviještene sva braća u Provinciji, posebno kapitularci na skorome provincijskom kapitolu početkom iduće godine. Donosimo prijevod dokumenta u cijelosti:

PROVJERA I PROGRAMATSKI NACRT

Ovaj dokument plod je zajedničkog rada Međunarodnog centra M. I. i hrvatske braće zauzete u pastoralu »Vojske Bezgrešne«. Nakon posjeta Hrvatskoj Međunarodna predsjednica i Asistent zapažaju kako je ovdje vrlo rašireno i cjelovito po-

znavanje Kolbea i M. I., ali da nedostaje razrađena organizacija. U Hrvatskoj postoji ozračje povoljno za M. I., preostaje samo ostvarenje zajedničkog plana svakog pojedinca koji je u to uključen. Na primjer, fra Ante se brine za banku podataka i tradicionalni apostolat, fra Ivan se posvetio tipičnom izdavačkom vidu (mediji) i prekrasnom mjuziklu o Kolbeu, fra Zdravko se trudi oko formiranja voditelja (lidera) za M. I. i glazbenu manifestaciju »Marijafest«. Važno je sve to uključiti u jedan projekt. Manifestacija »Marijafest« i mjuzikl »Život za život« mogu se uvrstiti u povezani program. U Rijeci postoji apostolat u zatvorima, pa bi se i taj vid mogao uključiti u M. I.

Važno je ponuditi program odgoja za posvetu i ljudima pružiti mogućnost apostolata koji računa na sve značajke zahvaćenih vjernika. Jako je važno obuhvatiti mlađu braću zauzetu za pastoral M. I., jer ona predstavljaju divne mogućnosti. Bit će također vrlo plodonosno formirati i prihvatiti laike, koji mogu posebno doprinijeti u organizacijskom pogledu, što se pokazuje vrlo važnim ne samo u apostolatu već i u uspješnom poslovanju M. I. na nacionalnoj razini. »Vojska Bezgrešne« u Hrvata ima mnoge mogućnosti, samo treba proslijediti putem suradnje među braćom i uključenjem voditelja i laika.

Creska zajednica može biti središte za razvijanje zajedničkog programiranja i pospješivanja formacije članova i voditelja M. I. Bilo bi potrebno da se braća, u pratnji klerika zauzetih za M. I., pobrinu za članove prisutne u raznim krajevima Hrvatske, podijelivši područja nadležnosti. Preporuča se da M. I. u Hrvatskoj bude raspoređena prema područnom ključu koji je danas prihvatio tamošnji Franjevački svjetovni red.

U povodu proslave 75. obljetnice mučeničke smrti sv. Maksimilijana Međunarodni centar poziva M. I. u Hrvatskoj da programira prigodne inicijative. Moglo bi se organizirati hodočašće relikvije sv. Maksimilijana. Ovaj događaj može popratiti izvedba Kolbeova mjuzikla, koji sada pobire velik uspjeh po Hrvatskoj, uz dobro pripremljene liturgijske trenutke. Razdoblje 2016-2017. predstavlja vrlo povoljnu prigodu za posvetu Bezgrešnoj pa bi laike trebalo pripremiti za taj događaj, također i uz pomagala koja će ponuditi Međunarodni centar. Tome bi trebao pridonijeti lijep broj pripremljenih i zainteresiranih članova M. I. iz različitih župa ko-

jima upravljaju naša subraća. Radi se o daru koji M. I. može ponuditi Bezgrešnoj: mnogo novih osoba koje poznaju Bezgrešnu i koje se posvećuju njoj.

Bilo bi prikladno pripremiti tijekom 2017. jednog hodočašće u Rim, kao i prethodne 2016. godine u Poljsku, kako bi se što dublje vrednovalo djelo sv. Maksimilijana. To bi moglo unijeti novi polet i žar u sve članove M. I. Zbog toga u budućnosti valja priželjkivati neki oblik volonterstva ovih u Međunarodnom centru.

Predlaže se usklađenje provincijskih statuta generalnim statutima M. I. Na primjer, lik nacionalnog direktora treba dokinuti. Danas je predviđena služba nacionalnog asistenta. Potom, trebat će obaviti izbor nacionalnog predsjednika i nacionalnog vijeća, nakon što se održi nacionalna skupština M. I. Taj proces treba postupno ostvarivati.

Želja nam je da se sve ono što je uočeno za vrijeme posjeta Hrvatskoj i susreta s braćom razmotri na skorome provincijskom kapitulatu hrvatskih franjevac konventualaca, kako bi nacionalna M. I. mogla prihvatiti one programatske linije koje traži Međunarodni centar i zahtijeva sama Crkva.

U Cresu, 30. svibnja 2013.

RAFFAELLA AGUZZONI,
međunarodna predsjednica M. I.

p. RAFFAELE DI MURO,
međunarodni asistent M. I.

Giuseppe Simbula: VOJSKA BEZGRJEŠNE – narav, teologija, duhovnost

Knjiga različitim tekstovima o pojedinim temama odgovara na potrebu mnogih za pronalaženjem štiva koje se lako čita i daje dobar uvid u različite teorijske i praktične vidove marijanskog pokreta »Vojske Bezgrješne«, koji je 1917. godine utemeljio sv. Maksimilijan Kolbe. Ovo kapitalno djelo u hrvatskom prijevodu izdao je Nacionalni centar Vojske Bezgrješne, Franjevačka 6, 42220 Novi Marof. Braća naše Provincije mogu besplatno dobiti jedan ili više primjeraka u Provincijalatu, Sveti Duh 31, 10000 Zagreb.

UMRO FRA ŠPIRO MARASOVIĆ (1944.-2013.)

Na Duhovski ponedjeljak, prije same zore, sestraica smrt pokucala je na vrata jedne sobe splitske opće bolnice u kojoj je ležao naš subrat, FRA ŠPIRO MARASOVIĆ. Ostavio nas je u 69. godini života, nakon kratke bolesti. Pokojnom bratu posvećujemo priloge koji slijede, »in memoriam« budućih naraštaja, da ga ne zaborave.

1. CURRICULUM VITAE

• Špiro – Stipe Marasović rođen je 8. studenog 1944. godine u Splitu od oca Viktora i majke Zore r. Krcatović. Kršten je u Stolnoj crkvi Bl. Djevice Marije od Uznesenja u Splitu. Sakrament sv. potvrde primio je 21. lipnja 1953. u župi sv. Križa u Splitu. Osnovnu školu završio je u Splitu 1959. godine. Prije ulaska u sjemenište bio je kroz devet godina revan ministrant. U molbi za primanje u sjemenište franjevac konventualaca u Zagrebu fra Špiro vrlo lijepo piše: »Imam vruću želju posvetiti se redovničkom zvanju«. A u sjemenište franjevac konventualaca ušao je u jesen 1960. godine. Prvi razred srednje škole završio je na Šalati 1961. godine, a ostale razrede i veliku maturu (1965.) u Srednjoj školi za spremanje svećenika Provincije franjevaca konventualaca u Zagrebu.

• Godinu dana nakon dolaska u sjemenište fra Špiro je obukao redovničko odijelo i započeo godinu novicijata u samostanu sv. Franje u Cresu, 1. kolovoza 1961. godine. Magister mu je u novicijatu bio fra Marijan Žugaj. Prve redovničke zavjete položio je 2. kolovoza 1962. u Cresu. Završio je vojni rok. Svečane (doživotne) redovničke zavjete položio je 2. kolovoza 1967. u Cresu.

Fra Špiro je nakon dvogodišnjeg studija filozofije na Teološkom fakultetu u Zagrebu (1965.-

1967.) upisao teologiju u Würzburgu, u Njemačkoj 1967. godine. U pismu od 22. lipnja 1968. godine piše fra Marijanu Žugaju, tadašnjem provincijalu, iz Würzburga. »Ne mogu shvatiti da se netko može istinski moliti Kristu, da ga smije nasljedovati, a u isto vrijeme od Njega ne želi dobiti odgovor koji je uvjet: 'Prodaj sve što imaš i razdijeli siromasi- ma...'«

• Tonzuru je primio 23. prosinca 1967. u Würzburgu. Niže redove ostiarijata i lektorata primio je 24. prosinca 1967., egzorcitatu i akolitatu 9. travnja 1968. Red subđakonata primio je u Würzburgu 4. ožujka 1969. U pismu o. Provincijalu piše 6. siječnja 1969. kao student teologije: »Što se mene tiče, ne mogu se ništa potužiti, osim na manjak vremena«. Red đakonata primio je isto tako u Würzburgu 28. lipnja 1969. Svećenički red primio je također u Würzburgu 27. lipnja 1970. Sve niže i više redove fra Špiro je dakle primio u Würzburgu.

• Poslije svećeničkog ređenja fra Špiro je želio nastaviti studij u Njemačkoj i to studij Svetog pisma Starog zavjeta. Fra Marijan Žugaj, provincijal, preporučio mu je Biblicum u Rimu, ali kako je provincijalu isticao mandat službe, to će fra Špiro morati čekati novu provincijsku upravu da o tome svemu odluči. Nova uprava s fra Nikolom Roščićem, kao provincijalom na čelu, odlučila je predložiti Nadbiskupskom duhovnom stolu u Zagrebu fra Špira za kapelana u župi sv. Antuna, gdje bi mu se usporedno omogućilo polaganje licencijata, a i spremanje za doktorat.

• Fra Špiro je postao kapelanom župe sv. Antuna u Zagrebu 18. rujna 1971. godine. 20. kolovoza 1971. on je postao članom redakcijskog kolegija lista Veritas. Fra Špiro je prestao biti kapelanom župe sv. Antuna u Zagrebu 20. rujna 1972., da bi mogao predavati vjeronauk u našoj gimnaziji na Svetom Duhu i da mu se omogući polaganje licencijata, ali i spremanje doktorata. O. Provincijal odlaze njegov odlazak na Biblicum u Rim. Ponovno je postao kapelanom župe sv. Antuna u Zagrebu 18. srpnja 1973. godine. Bio je vrstan vjeroučitelj studentima i izvanredan propovjednik u crkvi sv.

Antuna, ali i u drugim crkvama. Vjernici su jako cijenili njegove propovijedi. Fra Špiro je razriješen kapelanske službe u župi sv. Antuna u Zagrebu 6. kolovoza 1976., da bi se u Šibeniku mogao posvetiti radu na doktorskoj disertaciji.

- Fra Špiro je magistrirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu 1974. godine na temu »Eklezijalni plural kod Ivana«, a doktorirao na istom fakultetu 1978. godine na temu »Mogućnost Crkve u teoriji samoupravnog socijalizma«. Inače njegov prethodni diplomski rad na Sveučilištu u Würzburgu nosi naslov: »Kirche als Symbol für einen sozialisch denkenden Menschen«.

- Bilježimo jedno lijepo priznanje iz župe sv. Ante u Beogradu, gdje je fra Špiro za blagdan sv. Antuna Padovanskoga imao duhovnu obnovu i propovjedničku službu 1975. godine: »Svi vjernici bez razlike, od najstarijih do najmlađih, hvalili su Boga što nam ga dade i što njega obdari takvim darom pronicanja u dubine bogatstva naše vjere! S mladima u razgovoru bio je potpun čovjek. Toliko bi željeli da bude još koji razgovor s ovim svećenikom. I mi redovnici smo s punom pažnjom slušali njegove konferencije« (2. VI. 1975. – fra Ruđer Radoš, župnik i gvardijan).

- Fra Špiro je iz Šibenika premješten u Zagreb 1977., gdje ponovno postaje kapelanom u župi sv. Antuna u Zagrebu 17. kolovoza 1977. Iste godine fra Špiro je na provincijskom kapitulatu ponovno izabran za člana redakcijskog kolegija lista Veritas. 8. ožujka 1978. imenovan je članom Komisije za odgoj u našoj Provinciji. Sabor Biskupske konferencije imenovao je fra Špira 24. travnja 1979. godine članom svojeg Tajništva za one koji ne vjeruju. Članstvo traje pet godina. A nakon ostavke dr. Tome Vereša fra Špiro je izabran za predsjednika istoga Tajništva Biskupske konferencije za one koji ne vjeruju.

- Sudjelovao je u radu provincijskog kapitula kao zastupnik 1977. i 1980. godine, ali i kasnijih godina. Na Provincijskom kapitulatu 1980. godine izabran je provincijskim definatorom. Na istom kapitulatu 1980. godine imenovan je magistrom klerika i promagistrom sjemeništara naše Provincije. U ljeto 1980. fra Špiro prestaje biti kapelanom u župi sv. Antuna u Zagrebu. On je u svemu bio kapelan u župi sv. Antuna u Zagrebu sedam godina. 29. kolovoza 1980. ponovno je imenovan članom

uredničkog vijeća revije Veritas. Iz tog razdoblja izdvajamo kako fra Ferdinand Čavar, tadašnji provincijal, nije usvojio molbu preuzv. Marka Jožinovića, sarajevskog nadbiskupa, od 18. prosinca 1981. godine, u kojoj je molio da fra Špiro bude duhovnik u Zavodu sv. Jeronima u Rimu.

- Fra Špiro je izabran za člana Uredničkog vijeća lista Veritas i na provincijskom kapitulatu 1983. godine. Na ovom provincijskom kapitulatu fra Špiro je izabran za definitora i vikara Provincije. Nastavio je i s ovim kapitulatom biti magister klerika. Na istom kapitulatu izabran je za člana Komisije za gradnju i očuvanje spomenika kulture u našoj Provinciji. Na provincijskom kapitulatu 1986. godine fra Špiro je izabran za kapitularnoga kustosa. Na provincijskom kapitulatu 1986. godine imenovan je ponovno za člana Uredničkog vijeća lista Veritas. Za kapitularnog kustosa izabran je i na provincijskom kapitulatu 1989. godine.

- Papa Ivan Pavao II. imenovao je fra Špira 14. travnja 1987. godine savjetnikom Tajništva za one koji ne vjeruju i to na mandat od pet godina. Tu službu je vršio sigurno još 1992. godine.

- Na provincijskom kapitulatu 1989. godine izabran je za gvardijana samostana sv. Frane u Šibeniku. Na ovu službu u Šibeniku izabran je i na kapitulatu 1992. godine. Na provincijskom kapitulatu 1989. godine ponovno je imenovan za člana Uredničkog vijeća lista Veritas. Članom Uredničkog vijeća lista Veritas postaje i na kapitulatu 1992. godine.

- Fra Špiro je bio i član Hrvatskog društva katoličkih novinara. Kao takav sudjelovao je u brojnim međunarodnim i svjetskim kongresima i simpozijima (Beč, Dublin, Linz, Fatima itd.).

- Od 10. srpnja do konca kolovoza 1990. godine fra Špiro je bio u Australiji, gdje je tamošnjim našim svećenicima držao duhovne vježbe, predavanja i drugo.

- 13. srpnja 1992. godine imenovan je asistentom pri grupi moralne teologije (za katolički društveni nauk) na Teologiji u Splitu.

- U vezi s političkim djelovanjem svećenika fra Špiro je izjavio za novine »Vjesnik«, 4. travnja 1993.: »Ako smo se, s pravom, u prošlom režimu tako grčevito borili za jasnoću razlikovanja države od Crkve, tu zrelost moramo dosljedno pokazati i potvrditi i u novom sustavu, jer mjesto kleru do-

ista nije u politici, već u pastoralu. Demokracija je po definiciji stranački sustav i stranački angažman, a stranke, iako mogu biti komplementarne, ipak ljude na neki način dijele. A kako bi onda prema svim svojim vjernicima u nastupu mogao biti jednak i nepristran svećenik koji se sam stranački opredijelio« (str. 16.).

- I na provincijskom kapitolu 1995. godine fra Špiro je imenovan za člana Uredničkog vijeća lista Veritas. Gosp. mr. Paško Bubalo, župan Šibenske županije, moli o. Provincijala, fra Ljudevita Marčića, 18. kolovoza 1995., da dozvoli fra Špiru Marasoviću predavanje hrvatske povijesti (kulture) u predmetu etike na Pomorskom fakultetu u Šibenskoj županiji, što je o. Provincijal bio i odobrio.

- Fra Špiro je kao gostujući profesor od 1999. do 2012. na Visokoj teološko-pastoralnoj školi u Zadru predavao predmet »Društveni nauk Crkve«.

- Splitski nadbiskup, mons. Ante Jurić, imenovao je fra Špira biskupskim delegatom za sve redovnice u nadbiskupiji Splitsko-Makarskoj, 22. siječnja 1997. godine.

- Citiramo ono što je fra Špiro izjavio za novine »Slobodna Dalmacija«, 24. kolovoza 1997., u pogledu zauzimanja Crkve za socijalnu pravednost: »Socijalni su problemi doista uvijek bili test na kojemu je Crkva polagala ispit iz svoje vjernosti Bogu i evanđelju. Ne treba nikakva banka Crkvi, nego nekim potencijalnim bankarima unutar Crkve. Od četiri grijeha, što prema tradicionalnom katoličkom nauku vape u nebo za osvetom, dva spadaju na socijalno područje. To su: zadržavanje pravedne radničke plaće i tlačenje ubogih, udovica i sirota«.

- Fra Špiro je 25. siječnja 1999. godine imenovan docentom pri Katedri moralne teologije KBF-a na mandat od pet godina. Članom Upravnog vijeća Sveučilišta u Splitu imenovan je 19. srpnja 2000. godine.

- Novine »Slobodna Dalmacija« donijele su i ovu lijepu crticu iz života fra Špira Marasovića: »Kad zadnja sunčana zraka krene na počinak iza uzavrelog Marjana, na splitsku Matejušku došetaju dva, malo reći, neobična lika. Prvi je poznati teolog, jedini splitski svećenik s kolinom, dr. fra Špiro Marasović, s vrećicom prepunom mrvica, iz koje hrani rasplesalu družinu vječito gladnih golubova.

Pravi sin svetog Franje, koji je, kako legenda kaže, propovijedao pticama i divljim životinjama, pa je s toga i proglašen zaštitnikom okoliša...« (14. srpnja 2002.).

- Fra Špiro je imenovan na mandat od pet godina izvanrednim profesorom pri katedri moralnog bogoslovlja Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Splitu, 3. studenog 2003. Na jesenskoj sjednici Hrvatske biskupske konferencije, 4. studenog 2004., fra Špiro je imenovan članom Komisije HBK-a »Justitia et pax« i kao takav mnogo doprinosa za stavove Crkve u mnogim pitanjima.

- U jesen 2004. godine fra Špiro je postao pročelnik katedre moralne teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu. Vlada Republike Hrvatske, na svojoj sjednici od 11. studenog 2004., imenovala je fra Špira Marasovića članom nacionalnoga bioetičkog povjerenstva za medicinu.

- 30. svibnja 2006. fra Špiro službeno postaje suradnikom Franjevačkog instituta za kulturu mira. 12. rujna 2007. godine promaknut je u redovitog profesora Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu. I predavao je na ovom fakultetu sve do svog umirovljenja prije nekoliko godina.

- Fra Špiro je bio član Upravnog odbora Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve HBK-a sve do svojeg umirovljenja.

- U pogledu znanstvenog rada fra Špiro piše da je njegova teološka preokupacija zapravo »Crkva u suvremenom svijetu«, što je bila i jedna od osnovnih preokupacija Drugoga vatikanskog sabora. On piše da je obratio pozornost na cijelu paletu problema kao što su »ugroženost transcencije ljudske osobe, ateizam, ekologija, materijalizam, društveno uređenje, odnos Crkve i države, problem inkulturacije, a posebice demokratsko društvo s njegovim izazovima«.

- Fra Špiro je obznanio jako mnogo znanstvenih i drugih radova. Osim radova za diplomu, magisterij i doktorsku disertaciju, fra Špiro je napisao knjige: 1) »Uzvodno – ulomci katoličkog dozivanja«, Zagreb 1988., str. 308. Riječ je o člancima koji su izlazili u listu Veritas. 2) »Opća moralna teologija«, skripta, Šibenik 1995. 3) »Demos ante portas – Crkva u Hrvatskoj pred demokratskim izazovima«, Split 2002., str. 344. 4) »Društvo i Bog – izabrane teme socijalnog nauka Crkve«, Split 2006.,

str. 300. 5) »Kršćanska društvena svijest – Prilozi iz društvenog nauka Crkve«, Split 2010., str. 512.

- Fra Špiro je sudjelovao kao predavač u više međunarodnih znanstvenih skupova. Održao je mnogobrojna predavanja i na domaćim znanstvenim skupovima. Osim što je bio dugo vremena članom Uredničkog vijeća lista Veritas, fra Špiro je bio i član Uredničkog vijeća časopisa »Kateheza«, kojeg izdaje Katehetski salezijanski centar u Zagrebu, i to od prvog broja ovog časopisa. Bio je također i član Znanstvenog vijeća časopisa »Crkva u svijetu«, koji izdaje Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu. Bio je mentor mnogih diplomskih radova. Bio je recenzent brojnih znanstvenih radova. Objavio je mnogo znanstvenih radova u »Bogoslovskoj smotri«, »Crkvi u svijetu«, »Novoj prisutnosti«. Vodio je ili sudjelovao i više znanstveno-istraživačkih projekata. Radovi fra Špira posijani su po mnogim časopisima: »Spectrum«, »Obnovljeni život«, mnogobrojni zbornici, »Kateheza«, »Crkva u svijetu«, »Bogoslovska smotra«, »Vjesnik Konferencije VRPJ i Unije VRPJ«, »Vrelo života«, »Kačić«, »Atheisme et dialogue«, »Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije«, »Posvećeni život«, »Mir u Hrvatskoj – rezultati istraživanja«, »Vrhbosnensia«, »Diakovensia«, »Hrvatska udruga socijalnih radnika – Socijalni radnik«. Više njegovih znanstvenih radova izišlo je na engleskom jeziku.

- S fra Špirom je obavljeno jako mnogo intervjua, vjerojatno više od tridesetak, jer je do 2006. objavljeno njih 29. Napisao je predgovor za nekoliko knjiga. Fra Špiro ima više neobjavljenih znanstvenih radova.

- Od 1996. do smrti (2013.) godine fra Špiro je živio i djelovao u samostanu sv. Frane u Splitu. I ovdje se isticao kao vrsni propovjednik, ispovjednik, duhovnik, vodio je duhovne vježbe i duhovne obnove. Bio je traženi ispovjednik i duhovnik kod mnogih redovnica.

- Među 30 najomiljenijih svećenika u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini koncem 2012. i početkom 2013. godine fra Špiro se nalazio na 19. mjestu.

- Zdravstveno stanje fra Špira počelo se ozbiljno narušavati u svibnju 2012., kada je završio u splitskoj bolnici. U istom mjesecu bio je u bolnici »Dubrava« u Zagrebu radi visokog šećera i bolesti

gušterače. Operiran je u istoj bolnici 31. svibnja 2012. a poslije toga fra Špiro se prilično opravio tako da je mogao vršiti svoje svećeničke dužnosti. No, 18. svibnja 2013. završio je u splitskoj bolnici »Križine«, u kojoj je i umro, 20. svibnja u 02 sata u noći.

Sprovod fra Špira Marasovića bio je u četvrtak, 23. svibnja, u 15 sati na Lovrincu u Splitu (pogrebna Misa i obred sprovoda).

Gospodine Bože, hvala Ti za redovnika, svećenika, znanstvenika i dobrog čovjeka, fra Špira Marasovića! Molimo te, primi ga k sebi u vječni zagrljaj svoje ljubavi!

fra AUGUSTIN KORDIĆ

2. POSLJEDNJI ISPRAĆAJ

Split, (IKA, 23. V.) – Posljednji ispraćaj dr. fra Špire Marasovića (8. studenoga 1944. - 20. svibnja 2013.), franjevca konventualca, istaknutog sveučilišnog profesora, pisca i omiljenog propovjednika, bio je 23. svibnja na splitskom groblju Lovrinac. Misu zadušnicu uz lijes pokojnika predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelecijaciji sa šibenskim biskupom Antom Ivasom, provincijalnim ministrom Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevac konventualca fra Ljudevitom Maračićem, izaslanikom generalnog ministra Reda franjevac konventualca fra Marca Tasce generalnim asistentom za Srednju Europu fra Miljenkom Hontićem, izaslanikom Slovenske provincije sv. Josipa franjevac konventualca fra Milanom Holcom, školskim kolegom pokojnog fra Špire. Među više od 120 svećenika koncelebrirani bili su i rektor Hrvatskoga katoličkog sveučilišta dr. Željko Tanjić, dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu dr. Ante Vučković i dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu dr. Tonči Matulić te brojni franjevci konventualci pristigli iz svih hrvatskih samostana kao iz Slovenije. Na misi i pogrebnim obredima uz rodbinu bilo je i mnoštvo redovnica raznih redova, studenti pokojnog fra Špire, vjernici Splita, drugih dalmatinskih gradova, kao i vjernici zagrebačke župe sv. Antuna Padovanskoga gdje je fra Špiro pastoralno djelovao.

Uvodeći u misu, nadbiskup Barišić rekao je kako se »na terenu privremenog staništa zemaljskog života opraštamo od čovjeka, vjernika, redovnika franjevačke obitelji Provincije sv. Jeronima, od osobe koja je posvuda bila prepoznatljiva i pripadala čitavoj Crkvi u Hrvata. Opraštamo se od Splitsanina koji je bio doma u mnogim gradovima. Fra Špiro volio je svoj redovnički poziv. Doista je bio redovnik obučen u habit i duh sv. Franje. Iznad svega je volio i ljubio, radovao se i patio sa svojom Crkvom i za svoju Crkvu. Vidljivo je to prije svega iz njegova stila života, kao i predavanja, propovijedi, duhovnih vježbi i obnova, tribina, okruglih stolova, pisane i izgovorene, odgovorne i dobronamjerne, kritičke i proročke riječi. Svoje vrijeme i talente koje mu je Gospodin obilno udijelio, u svojoj životnoj mudrosti razlučujući bitno od nebitna, kao osoba posvećenog života, potpuno se posvetio životnim temama koje su ga usmjeravale Bogu i otvarale čovjeku«.

Spomenuo je kako je dan ranije na svećeničkom danu u Vepricu upravo fra Špiro trebao održati predavanje, svoje viđenje Crkve danas u koordinatama pape Benedikta XVI. i novoga pape Franje. »Jučer smo mi svećenici i redovnici Splitsko-makarske nadbiskupije bili u Vepricu. Fra Špiru nismo vidjeli, ali osjećali smo njegovu prisutnost, slušali njegovo razmišljanje o zanimljivoj temi. Njegova razmišljanja, a glas drugoga. Hvala ti, brate fra Špiro, na teološko-pastoralnim koordinatama Crkve u našem vremenu. U tvojim kritičkim i proročkim razmišljanjima prepoznali smo tvoj duhovni testament koji ostavljaš nama, svojoj braći i sestrama, a osobito nama braći svećenicima i redovnicima. U analizi i sintezi svojih teološko-pastoralnih koordinata, caritas in veritate – ljubavi u istini, i veritas in caritate – istine u ljubavi, tvoj život trajno je bio usmjeren izvoru, smislu i cilju ljudskoga života«, rekao je nadbiskup Barišić.

U homiliji provincijal Maračić kratko se osvrnuo na život pokojnog subrata, svećenika, redovnika, profesora, pisca, predavača, duhovnog voditelja i jednostavnog, ali jakog čovjeka. Govoreći o pokojniku kao redovniku, Maračić je podsjetio na riječi koje je mladi Špiro u molbi za primanje u sjemenište u Zagrebu jasno izrekao »Imam vruću želju posvetiti se redovničkom zvanju!« Kao član Hrvatske provincije franjevaca konventualaca u nekoliko navrata bio je imenovan magistrom kle-

rika, a obnašao je i dužnost provincijskog definitora, vikara provincije, kapitularnog kustosa. Kao znanstveniku preokupacija mu je bila Crkva u suvremenom svijetu, što je bila i jedna od osnovnih tekovina Drugoga vatikanskog sabora koji je fra Špiro volio, podržavao, promicao, rekao je Maračić te posebno istaknuo kako je fra Špirina otvorenost i kritičnost brzo uočena, te dolazi do njegova djelovanja kao predavača i profesora na raznim učilištima.

Podsjećajući pak na novinarski rad fra Špire, propovjednik je istaknuo njegovu dugogodišnju prisutnost u »Veritasu«, glasniku sv. Antuna Padovanskoga, gdje je više od dvadeset i pet godina kontinuirano kao kolumnist vodio zapažene rubrike, a ogledi su ponekad znali uzbuditi i uznemiriti javnost, posebno političku.

Maračić je pojasnio kako su fra Špirini članci biserni ogledi, kratki eseji o životu Crkve u određenom vremenu, podneblju i društvu. Ti ogledi na popularan i jako čest duhovit, pa i ironičan način, u biranoj formi i dotjeranom stilskom izrazu, od znakovitog naslova do zaključne poante, govore o temama koje autor svjesno ne iscrpljuje do kraja, stavljajući čitatelju zadatak da dalje razmišlja i sam zaključuje.

Kao istaknuti katolički svećenik-redovnik, koji se nikad nije posramio svoje redovničke haljine, fra Špiro nastupa autoritativno, zahtjevno i odgovorno, poput autentičnoga novovjekovnog proroka. Bori se da današnji vjernici ne postanu »servilni krampusoidi«, već da postanu i ostanu pravi i dosljedni teofori-bogonosci. A premda načelnost i beskompromisnost nisu baš osobine niti jaka strana današnjega čovjeka, pa ni vjernika, baš u njegovu pisanju, a to vrijedi i za njegove propovijedi i predavanja, susrećemo ove vrednote kao značajku angažiranih tekstova, koji su plod uvjerenja i izvornosti, a ne knjiške načitanosti i erudicije, rekao je Maračić.

U izoštrenom osjećaju za pravedno i pošteno, fra Špiro se u svojim istupima, od oltara, preko katedre do medija jasno i ponekad oštro izjašnjavao za načela, bez kompromisa, često i s nešto ironije, ali i oštine, te je zato uz brojne prijatelje i poštovatelje, znao imati i onih kojima se zbog toga zamjerio. I ne samo u javnom životu, nego ponekad i u crkvenim krugovima, čak i u

svojoj Provinciji, rekao je Maračić te pokraj zemnih ostataka pokojnog subrata uime Provincije i u svoje osobno ime izrazio je žaljenje za bol koju su možda postupcima nerazumijevanje i nesuglasja ponekad mogli i znali izazvati u njegovoj duši. Mi koji smo imali radost i čast biti s njime, podijeliti sve te i neke druge godine, smatramo osobitom čašću što smo dio svojeg života vezali uz tog čovjeka koji nije ostavljao nikoga ravnodušnim, pa ni onda kad se s njime možda i nije u cijelosti ili pojedinostima slagao. Hvala ti, fra Špiro, i ne zaboravi prijatelje, slušatelje, čitatelje i suradnike, posebno svoje fratre, koje si dugo vremena oduševljavao, uzbuđivao, ponekad i uznemirivao. (Na) učio si nas kako je važno uvijek plivati protiv struje »uzvodno«, rekao je u homiliji provincijal Maračić.

Prije ispraćaja pročitani su brzoglav sućuti predsjednika Hrvatske biskupske konferencije zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića i predsjednika Komisije HBK Iustitia et pax sisačkog biskupa Vlade Košića. Riječ oprostaja uime ministra generala Reda franjevac konventualaca fra Marca Tasce uputio je fra Miljenko Hontiće, a uime svih djelatnika i studenata KBF-a u Splitu na kojem je pokojnik predavao 21 godinu, dekan dr. Vučković. Nakon mise lijes s posmrtnim ostacima fra Špire položen je u grobnicu franjevac konventualaca.

3. POGREBNO SLOVO O. PROVINCIJALA

Premda smo znali da mu je zdravlje prilično narušeno, da se bori protiv teško ukrotive bolesti, sve nas je jako potresla vijest o nenadanoj, nagloj smrti fra Špira Marasovića (1944.-2013.), uglednog člana Hrvatske provincije franjevac konventualaca, cijenjenog profesora, znanstvenog radnika, traženog predavača, zanosnog evangelizatora i omiljenog voditelja duhovnih obnova. Kao ljudi, svi mi tugujemo, ožalošćeni gubitkom dragog čovjeka, prijatelja, subrata. Taj ljudski osjećaj, taj prirodni suosjećaj, zaokuplja i sve ostale koji su izblizega ili netko izdaljega poznavali pok. Špira.

Gubitak svake osobe nameće i mnoga pitanja, neka razmišljanja, prigodne primisli, koje je zorno i lirski dojmljivo jednom izrazio mudrac i pjesnik,

fra Špiri osobito blizak i drag, indijski mudrac i pjesnik, Rabindranat Tagore, kad je zapisao: »*U dan kad smrt pokuca na tvoja vrata, kakvim ćeš je darom darivati? – O ja ću pred svoga gosta iznijeti punu posudu svoga života – nipošto neću dopustiti da ode praznih ruku. Svu slatku berbu jesenjih dana i ljetnih noći, sve dobitke i pabirke svoga radinog živovanja staviti ću pred nj, pri koncu svojih dana, kad smrt pokuca na moja vrata...*«

Smrt je doista ovih dana pokucala na jedna vrata bolničke sobe ovdje u Splitu, ali smo uvjereni da nije dočekana a još manje ispraćena praznih ruku. Pokojni fra Špiro mnoge je dobitke i pabirke svoga mukotrpnoga ali nadasve marljivog i sadržajnog života izdvojio i stavio pred onu koja ga je nenadano posjetila, a koju je sv. Franjo nazvao »sestrom smrti«.

— — —

Teško je o zaista bogatome životnom opusu ovoga svećenika, redovnika, profesora, pisca, predavača, duhovnog voditelja i jednostavnog ali jakog čovjeka u kratkom vremenu dati zaokruženu i potpunu cjelinu, zato bih izdvojio samo neke životne isječke koji su možda zasebnije opečatile njegov ne tako dugovječan život.

Bio je **redovnik**. Pripadao je Redu franjevac konventualaca, fratrima koji su u Špirovu rodnom Splitu, nešto poniže od njegove rodne kuće, stoljećima bili savili samostansko gnijezdo te Crkvi i Redu dali bogati niz vrijednih i dobrih ljudi, među koje sada treba i njega uvrstiti. Svoja redovnička iščekivanja iznio je mladi Špiro već u molbi za primanje u sjemenište u Zagrebu, gdje jasno i zahtjevno najavljuje: »Imam vruću želju posvetiti se redovničkom zvanju!« Imao je tada 16 godina. Krenuo je put sjevera, gdje će ga život vezivati gotovo punih dvadeset daljnjih godina, uz trogodišnji prekid radi završavanje teoloških studija u njemačkom Wuerzburgu. U Zagrebu je fra Špiro sedam godina proveo kao pastoralni radnik i vjeroučitelj u župi sv. Antuna Padovanskoga i nastavnik u našoj Srednjoj školi za spremanje svećenika na Svetom Duhu.

Bio je **franjevac**. Kao član Hrvatske provincije franjevac konventualaca fra Špiro je velik dio života posvetio svojem franjevačkom poslanju. U

nekoliko je navrata bio imenovan magistrinom klerika, izabran provincijskim definatorom, u jednom mandatu bio je i vikar provincije, a u dva navrata vršio je uglednu službu kapitularnoga kustosa. Godine 1989. fra Špiro je izabran za gvardijana samostana sv. Frane u Šibeniku, i od tada se njegov rad i interes nekako sve više okreće prema hrvatskom jugu, gdje će konačno nakon skoro 25 godina života i djelovanja Bogu predati dušu.

Bio je **znanstvenik**. Nakon završenih teoloških studija u Wuerzburgu, fra Špiro je bio predodređen za studij biblijskih znanosti u Rimu, ali se zbog spleta raznih okolnosti to nije dogodilo, te je Špiro najprije magistrirao, a potom i doktorirao godine 1978. na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Tema njegove doktorske disertacije djelovala je vrlo intrigantno, »Mogućnost Crkve u teoriji samoupravnog socijalizma«, te se ne treba čuditi što ta vrijedna radnja nije nikad u cijelosti objavljena. Doktorirao je naime svega pet-šest godina nakon sloma tzv. Hrvatskog proljeća. Potom je fra Špiro objavio mnoštvo znanstvenih priloga u raznim katoličkim revijama, ponajviše u »Crkvi u svijetu«, »Bogoslovskoj smotri« i »Katehezi«. U pogledu svojega znanstvenog rada fra Špiro je u jednom od brojnih intervjua (a objavljeno je tridesetak različitih razgovora s njime u društvenom i crkvenom tisku i ostalim medijima), izjavio kako je njegova teološka preokupacija zapravo »Crkva u suvremenom svijetu«, što je bila i jedna od osnovnih tekovina Drugoga vatikanskog sabora, koji je fra Špiro volio, podržavao, promicao, ponekad dakako i s nekim kritičkim odmakom. Plod njegova znanstvenog rada su tri knjige objavljene u izdanju splitske »Crkve u svijetu«: »Demos ante portas – Crkva u Hrvatskoj pred demokratskim izazovima«, »Društvo i Bog – izabrane teme socijalnog nauka Crkve« i »Kršćanska društvena svijest – prilozi iz društvenog nauka Crkve«. Kao skripta za studente objavljena su njegova predavanja »Opća moralna teologija«.

Profesor. Fra Špirina otvorenost i kritičnost brzo je uočena, te dolazi do njegova djelovanja kao predavača i profesora na raznim učilištima. God. 1992. imenovan je asistentom pri grupi moralne teologije za katolički društveni nauk tadašnje Teologije u Splitu. Tri godine kasnije fra Špiro je

povjereno predavanje hrvatske povijesti u predmetu etike na Pomorskom fakultetu u Šibenskoj županiji. Fra Špiro je u siječnju 1999. imenovan docentom pri Katedri moralne teologije KBF u Splitu, a godinu dana kasnije i članom Upravnog vijeća Sveučilišta u Splitu. Ujesen 2004. fra Špiro je postao pročelnikom spomenute katedre, da bi tri godine kasnije bio promaknut u redovitoga profesora KBF Sveučilišta u Splitu, sve do svojeg umirovljenja pred nekoliko godina. Vlada RH u studenom 2004. imenovala je fra Špira Marasovića članom nacionalnoga bioetičkog povjerenstva za medicinu.

Novinar esejist. Fra Špiro je dugo vremena bio članom uredničkog vijeća »Veritasa«, glasnika sv. Antuna Padovanskoga, koji je 1962. pokrenula njegova matična Hrvatska provincija franjevačka konventualaca. U preko dvadeset i pet godina kontinuirane suradnje, kao kolumnist vodio je zapažene rubrike, a ogledi su ponekad znali uzbuditi i uznemiriti javnost, posebno onu političku. U »Veritasu« je fra Špiro objavio oko 250 ogleda, od kojih je dio sabrao i 1988. objavio pod naslovom »Uzvodno«.

Njegovi su članci biserni ogledi, kratki eseji o životu Crkve u određenom vremenu, podneblju i društvu. Ti ogledi na popularan i jako često duhovit, pa i ironičan način, u biranoj formi i dotjeranom stilskom izrazu, od znakovitog naslova do zaključne poante, govore o temama koje autor svjesno ne iscrpljuje do kraja, stavljajući čitatelju zadatak da dalje razmišlja i sam zaključuje.

Višestruki suradnik. Zbog izuzetne oštromnosti i kritičke otvorenosti, fra Špiro je bio traženi suradnik, posebno od strane nekih crkvenih struktura. Već ga je 1979. sabor tadašnje BKJ imenovao članom Tajništva za one koji ne vjeruju, da bi nekoliko mjeseci kasnije postao članom Nacionalnoga tajništva za one koji ne vjeruju, a nakon ostavke dr. Tome Vereša fra Špiro je uskoro imenovan predsjednikom istoga tajništva. Papa Ivan Pavao II. na prijedlog naših biskupa fra Špira 1987. imenuje na pet godina savjetnikom Papinskog tajništva za one koji ne vjeruju. Godine 2004. fra Špiro je HBK imenovala članom Komisije »Justitia et pax« i kao takav mnogo je pridonosio izražavanju jasnih stajališta Crkve u brojnim pitanjima, po-

sebno društvene naravi. U posljednje vrijeme fra Špiro je bio i jako zauzeti član Upravnog odbora Centra za promicanje društvenog nauka Crkve. Na pitanje jednog novinara u pogledu zauzimanja Crkve za socijalnu pravdu, fra Špiro je jasno uzvratilo: »Socijalni su problemi doista uvijek bili test na kojemu je Crkva polagala ispit svoje vjernosti Bogu i Evanđelju. Ne treba nikakva banka Crkvi... Od četiri grijeha, što prema tradicionalnom katoličkom nauku vape u nebo za osvetom, dva zadiru na socijalno područje. To su: zadržavanje pravedne radničke plaće i tlačenje ubogih, udovica i sirota«. Ne treba se onda čuditi što ga životna načelnost kojoj je ostao vjeran do smrti krasila do posljednjeg daha života. Ovu fra Špirinu založenost za društvenu pravdu i mir potvrdila je i sadašnja istomimena Komisija HBK, koja upravo sutra, u svojem sjedištu na zagrebačkom Ksaveru priređuje prigodnu komemoraciju i pogrebno misno slavlje za našega pok. subrata.

Prijatelj redovnica. Oni koji su poznavali fra Špira, znali su ponekad u šali istaknuti kako su redovnice »slaba strana« fra Špire. Doista, taj revni redovnik volio je redovnički poziv i u drugih, te je sve poduzimao da pomogne rastu poziva, posebno kod redovnica, kojima je često bio duhovnik, vođa, ispovjednik, savjetnik. Dok je još bio u Zagrebu pamtili smo ga kako je rado svakodnevno pješice odlazio slaviti svetu misu školskim sestrama franjevka dok su još živjele u Istarskoj ulici. Tako ga isto pamte i sestre kramelićanke s Vrhovca, kojima je bio duhovnik više godina. Potom, kad je došao u Šibenik, tamošnje franjevske od Bezgrešne sudjelovale su u blagodatima njegova posjeta, hrabrenja i podrške. A posljednjih godina u Splitu samo sestre mogu znati koliko se rado i spremno odazivao na njihov poziv, čak i benediktinke u Trogiru, kojima je odlazio sve do posljednjih dana. Pisma zahvale koja pristižu od brojnih zajednica redovnica čak i iz Bosne i Hercegovine potvrđuju tu veliku ljubav fra Špira prema posvećenom životu. Svjestan toga već ga je 1997. tadašnji splitski nadbiskup mons. Ante Jurić i službeno imenovao biskupskim delegatom za sve redovnice Splitsko-Makarske nadbiskupije.

— — —

»Proroci šute, a poroci cvatu«, mudrost kojom se ponekad služio i fra Špiro, iščupana iz mnoštva

riječi koje je nudio brojnim slušateljima i čitateljima, kao da još i danas odzvanja u ušima onih koji su ga susretali, čitali ili slušali. A voljeli su da ih uzbuđuje i uznemiruje, jer su današnji ljudi, da parafraziramo Špira, previše »potrošnjom drogirani, a nihilizmom grogirani« da bi se mogli latiti štiva koje uzburkava uhodani tijekom života i mišljenja. Fra Špiro se nije mogao niti htio pomiriti s time. Kao istinski suvremeni prorok, svjestan da se ne radi o donkihotskom obračunu s utvarama, on se odvažno sučeljavao s raznim pojavama, razmišljanjima i događanjima koje valja izmijeniti. Borio se tako sve do smrti.

Kao istaknuti katolički svećenik/redovnik, koji se nikad nije posramio svoje redovničke haljine, fra Špiro nastupa autoritativno, zahtjevno i odgovorno, poput autentičnoga novovjekog proroka. Ne želi ponuditi limunadu, nego pravi nektar. Bori se da današnji vjernici ne postanu »servilni krampusoidi«, već da postanu i ostanu pravi i dosljedni teofori-bogonosci. A premda načelnost i beskompromisnost nisu baš osobine niti jaka strana današnjega čovjeka, pa ni vjernika, baš u njegovu pisanju (a to vrijedi i za njegove propovijedi i predavanja) susrećemo ove vrednote kao značajku angažiranih tekstova, koji su plod uvjerenja i izvornosti a ne knjiške načitanosti i erudicije.

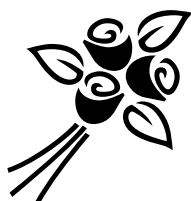
U svojem izoštrenom osjećaju za pravedno i pošteno, fra Špiro se u svojim istupima, od oltara, preko katedre do medija jasno i ponekad oštro izjašnjavao za načela, bez kompromisa, često i s nešto ironije ali i oštine, te je zato uz brojne prijatelje i poštovatelje, znao imati i onih kojima se zbog toga zamjerio. I ne samo u javnom životu, nego ponekad i u crkvenim krugovima. Čak i u svojoj matičnoj Provinciji franjevaca konventualaca znao je zbog jasno izraženih stavova i opredjeljenja doživjeti nerazumijevanja, čak i neugodnosti. To je u njegov osjetljiv duh znalo izazvati određenu povučenost i distanciranje. Ovdje je zato mjesto, nad odrom koji čuva zemne ostatke pokojnog nam subrata, da mu u ime Provincije kao provincijalni ministar a i u svoje osobno izrazim žaljenje za bol koju su možda postupci nerazumijevanja i nesuglasja ponekad mogli i znali izazvati u njegovoj duši. Uvjeren sam da sada u krilu Milosrdnog oca on blago sve to prosuđuje i moli Gospodina ne samo za svoju matičnu provinciju, nego cjelokupnu Crkvu u Hrvata, za Crkvu u čitavom svijetu.

Mi koji smo imali radost i čast biti s njime, podijeliti sve te i neke druge godine, smatramo osobitom čašću što smo dio svojeg života vezali uz tog čovjeka koji nije ostavljao nikoga ravnodušnim, pa ni onda kad se s njime možda i nije u cijelosti ili pojedinostima slagao. Hvala ti, fra Špiro, i ne zaboravi prijatelje, slušatelje, čitatelje i suradnike, posebno svoje fratre, koje si dugo vremena oduševljavao, uzbuđivao, ponekad i uznemirivao. (Na) učio si nas kako je važno uvijek plivati protiv struje, »uzvodno«!

Na kraju, opraštajući se od našega fra Špira, kojeg ćemo uskoro predati sestri zemlji da ga čuva zajedno s ostalom subraćom koja ovdje leže, njegovoj rodbini, posebno bratu blizancu Neni i sestri Nerei, kao i ostalim rođacima i prijateljima, izražavam iskrene osjećaje kršćanske sućuti i ljudske blizine u ovim teškim trenutcima. A braći našega splitskog samostana sv. Frane, u kojemu je pok. Špiro proživio posljednjih dvadesetak godina posebno zahvaljujem za trud i pažnju iskazanu posljednjih dana, gvardijanu fra Petru i ostaloj braći, kao i medicinskom osoblju koje je poduzelo sve da se spasi Špirov život. Neka im Gospodin svima mnogostruko uzvрати.

Završna misao. Jednom je u »Veritasu«, osvrćući se na fenomen smrti, fra Špiro zapisao: *Religiozni čovjek, jer voli život, ne prihvaća smrt. Ako je, naime, dobro samo ono što se dobro završi, onda život koji bi završavao smrću – nikako ne bi bio u sebi dobar. Zapravo, život koji bi se konačno završavao smrću i ne bi bio život, nego uvod u smrt: tragično stanje, bez ikakva smisla. Da bi se, dakle, o životu uopće isplatilo govoriti, treba smrti oduzeti posljednju riječ. Dok ona ima posljednju riječ, sve ostalo je samo pretposljednje. Ali, ako smrt nije posljednja riječ, ni ovaj život nije pretposljednja riječ – onda je ovo samo početak jedne duge neprekinute rečenice života, koja pozna sve interpunkcije osim – točke. Točke nema, jer se stapa sa živim Bogom...*

fra LJUDEVIT MARAČIĆ

4. PRIGODNA KOMEMORACIJA U HBK

Zagreb, (IKA) – Komisija Hrvatske biskupske konferencije Iustitia et pax i Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve HBK priredili su u petak, 24. svibnja u zgradi HBK u Zagrebu komemoraciju u povodu smrti dr. fra Špire Marasovića. Dr. Marasović bio je član Komisije HBK Iustitia et pax i član Upravnog odbora Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve HBK.

»Fra Špiro je za mene prije svega dobar čovjek, iskreni kršćanin, skroman franjevac, angažirani teolog i proročka pojava u hrvatskom suvremenom društvu«, rekao je na komemoraciji predsjednik Komisije »Iustitia et pax« sisački biskup Vlado Košić te istaknuo kako je fra Špiro želio zahvaćati u društvenu zbilju, još u vremenu komunističkog sustava, pa sve do naših dana u demokratskoj i samostalnoj Hrvatskoj.

»Njega je zanimalo kako Evanđelje može utjecati na život u našoj svakodnevici, kako se kršćanska misao može primijeniti i implementirati u konkretnom životu. Zato je želio utjecati na promjene, na promjene čovjeka i njegova mentaliteta kao i na promjene društva. Možda bismo i mi, koji ne možemo zatomiti da smo i bili i jesmo inspirirani Špirinom jednostavnošću, istinoljubivošću i hrabrošću u zastupanju Kristova Evanđelja, trebali više autokritičnosti, poklanjajući svoju pozornost uvijek i prije svega onome što Bog od nas očekuje hic et nunc, svjesni da je naša uloga – kako bi upravo on rekao, svjestan zadaće koju je Crkva dobila od Krista – nezamjenjiva, tj. da nitko drugi umjesto nas ne može učiniti ono što baš mi, kršćani trebamo učiniti. Ako to ne učinimo, savjest nam ne može biti mirna«, upozorio je biskup Košić.

V. d. pročelnika Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve dr. Gordan Črpić istaknuo je kako kod Špire nalazimo ponajbolje analize hrvatskoga društva. »Jako je dobro poznao što se događa, kuda ide, sjajno je iščitavao znakove vremena u društvu u kojemu djeluje, i moglo bi se reći da je njegovo djelo svojevrсна paradigma, udžbenički pristup socijalnog nauka Crkve. Kreće od toga da vidi što je, da se ne zavarava i ide ka tome da prosudi i da

uvijek daje naputak, ideju što bi trebalo raditi, što mijenjati, kako bi se trebalo ponašati, a da bude-
mo više u skladu s Evanđeljem. Fra Špiru i njegovo
djelo karakterizira da je uvijek dijaloški otvoren.
Problematizira nekoliko dimenzija, eklezijalnu,
eshatološku, ali uvijek nas na neki način nuka da
uđemo u dijalog s njim, da ne budemo indifere-
ntni spram toga što i kako misli«, rekao je dr. Črpić.
Dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sve-
učilišta u Zagrebu dr. Tonči Matulić poseb-
no se osvrnuo na duboki trag koji je pokojni
fra Špiro ostavio na KBF-u, jer taj duboki trag
nema samo teološku vrijednost i težinu, nego,
kako je istaknuo, još prije toga i važnije od
toga ima osobnu, bratsku i prijateljsku vrijed-
nost i težinu i odakle i proizlazi ova prisutnost.
»S velikim ponosom ističem da je pokojni profesor
fra Špiro doktorirao na našem KBF-u u Zagrebu.
Tragovi su uzajamni, nezaboravni. Ne možemo i
ne smijemo ih zaboraviti, jer Špiro je u nama go-
tova stvar, jer zapravo mnogi od nas mogli bismo
reći da smo, možda to zvuči pomalo čudno »alter«
Špiro. Ne radi se samo o dragom prijatelju, subra-
tu, i suputniku, a osobno mogu reći učitelju teo-
loškog mišljenja, pogotovo u pogledu zahvaćanja u
društveno tkivo, pa i u tkivo Crkve. Ovdje se radi
o jednoj teološkoj, znanstvenoj, intelektualnoj ve-
ličini koja je zadužila ne samo svoju franjevačku
zajednicu, već kroz nju hrvatsku teologiju u cjeli-
ni, hrvatsku katoličku socijalnu etičku misao, kao i
Crkvu u cjelini u Hrvatskoj«, rekao je dr. Matulić.
Prvi pročelnik Centra za promicanje socijal-
nog nauka Crkve, član Upravnog vijeća Cen-
tra i pročelnik Katedre za socijalni nauk Crkve
dr. Stjepan Baloban izrazio je zahvalu pokoj-
nom dr. Marasoviću za višegodišnju suradnju
u brojnim aktivnostima i zajedničkim traže-
njima novih putova prisutnosti kršćana i Cr-
kve u rađanjima mlade hrvatske demokracije.
Često sam se u susretima, razgovorima i raspra-
vama sa Špirom pitao »iz čega proizlazi njegova
vizija Crkve i društva«. Pogled na njegov životopis
ponudio mi je odgovor. Teme njegovog diplom-
skog, magistarskog i doktorskog rada bile su u ši-
rem smislu Crkva, rekao je dr. Baloban te istaknuo
kako nakon izbora pape Franje nije imao prigodu
razgovarati sa Špirom. No pretpostavlja da bi i u
vremenu koje je pred nama, Špiro imao puno toga
zanimljivoga i korisnoga reći, napisati i to kao slo-
bodno socijalno misleći čovjek.

Osvrćući se na lik dr. Marasovića kao redov-
nika franjevca, novinara, znanstvenika, provin-
cijalni ministar Hrvatske provincije sv. Jeronima
franjevaca konventualaca fra Ljudevit Maračić
podsjetio je na misao kojom se ponekad služio fra
Špiro »Proroci šute, a poroci cvatu«, a iščupana je
iz mnoštva riječi koje je znao fra Špiro nuditi broj-
nim slušateljima i čitateljima, kao da još i danas
odzvanja u ušima onih koji su ga susretali, čitali ili
slušali kao jednoga proroka.

»Voljeli smo da nas uzbuđuje i uznemiruje,
jer su današnji ljudi, da parafraziramo opet Špi-
ru, previše »potrošnjom drogirani, a nihilizmom
grogirani« da bi se mogli latiti štiva koje uzbur-
kava uhodani tijekom života i mišljenja. Fra Špiro se
nije mogao niti htio pomiriti s time. Kao istinski
suvremeni prorok, svjestan da se ne radi o don-
kihotskom obračunu s utvarama, on se odvažno
sučeljavao s raznim pojavama, razmišljanjima i
dogadajima koje valja izmijeniti. Borio se tako sve
do smrti«, rekao je Maračić te istaknuo da kao ista-
knuti katolički svećenik-redovnik, koji se nikad
nije posramio svoje redovničke haljine, fra Špiro
nastupa autoritativno, zahtjevno i odgovorno, po-
put autentičnoga novovjekovnog proroka. Ne želi
ponuditi limunadu, nego pravi nektar. Bori se da
današnji vjernici ne postanu »servilni krampuso-
idi«, već da postanu i ostanu pravi i dosljedni teo-
fori-bogonosci.

Uz članove Komisije »Iustitia et pax« i Centra
za socijalni nauk Crkve HBK, komemoraciji su na-
zočili franjevci konventualci kao i generalni tajnik
HBK mons. Enco Rodinis, ali i više drugih ugled-
nih osoba.

Zagreb, (IKA) – Misu zadušnicu za dr. fra Špiru
Marasovića nakon komemoracije u petak, 24.
svibnja u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije
u Zagrebu predvodio je predsjednik Komisije
»Iustitia et pax« HBK sisački biskup Vlado Košić.
U koncelebraciji je bilo desetak svećenika, među
kojima i provincijalni ministar Hrvatske provincije
sv. Jeronima franjevaca konventualaca fra
Ljudevit Maračić, dekan Katoličkoga bogoslovnog
fakulteta Sveučilišta u Zagrebu dr. Tonči Matulić
i generalni tajnik HBK mons. Enco Rodinis.
U homiliji biskup Košić istaknuo je kako je
pokojnik bio čovjek koji je duboko osjećao naš
narod, obične, male ljude, s njima se družio, s

njima razgovarao, a tu svoju malenost vidio je kao kršćanin, svećenik, redovnik.

5. ODJEK U TISKU

»PROROCI ŠUTE, A POROCI CVATU«

Istaknuti hrvatski teolog i publicist, omiljeni propovjednik, franjevac konventualac dr. fra Špiro Marasović preminuo je u ponedjeljak 20. svibnja u bolnici u Splitu. Crkva u Hrvata njegovom smrću siromašnija je – kako je istaknuto na komemorativnom skupu održanom zgradi HBK-a u Zagrebu u petak 24. svibnja – za vrsnog angažiranog teologa praktičara i proročku pojavu. »Fra Špiro želio je zahvaćati u društvenu zbilju još u vremenu komunističkog sustava, pa sve do naših dana u demokratskoj i samostalnoj Hrvatskoj. Njega je zanimalo kako evanđelje našega Gospodina može utjecati na život u našoj svakodnevnici, kako se kršćanska misao može primijeniti i implementirati u konkretnom životu. Zato je želio utjecati na promjene, na promjene čovjeka i njegova mentaliteta kao i na promjene društva«, istaknuo je na komemoraciji Vlado Košić, sisački biskup i predsjednik Komisije HBK-a »Iustitia et pax«, koja je zajedno s Centrom za promicanje socijalnoga nauka Crkve bila organizator komemoracije.

O. Marasović rođen je 8. studenoga 1944. godine u Splitu. Nakon školovanja u Splitu, kao 16-godišnjak koji je žarko želio postati redovnik, preselio se u Zagreb gdje je završio srednju školu i dvogodišnji filozofski studij. Teologiju je diplomirao u gradu Würzburgu u Njemačkoj, a magistrirao i doktorirao je s temom »Mogućnost Crkve u teoriji samoupravnog socijalizma« 1978. godine na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Bio je redoviti profesor i pročelnik

katedre moralnog bogoslovlja na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Objavio je velik broj popularnih i znanstvenih radova. Vrlo popularne kolumne o životu Crkve, koje je pisao za reviju »Veritas«, objavljene su 1988. u knjizi »Uzvodno. Ulomci katoličkog dozivanja«. Od teoloških radova izdvajaju se knjige: »Demos ante portas: Crkva u Hrvatskoj pred demokratskim izazovima« (Split, 2002), »Društvo i Bog: izbor aktualnih tema socijalnoga nauka Crkve« (Split,

2006), »Kršćanska društvena svijest« (Split, 2010). Kao znanstveniku preokupacija mu je bila Crkva u suvremenom svijetu, što je bila i jedna od osnovnih tekovina Drugoga vatikanskog Koncila, koji je volio, podržavao, promicao, tumačio i ostvarivao.

Kao član Hrvatske provincije franjevaca konventualaca u nekoliko navrata bio je imenovan magistrom klerika, a obnašao je i dužnost provincijskog definitora, vikara provincije, kapitularnog kustosa. Više od 25 godina kontinuirano je kao kolumnist u »Veritasu – Glasniku sv. Antuna Padovanskoga« ispisivao zapažene rubrike, a ogledi su ponekad znali uzbuditi i uznemiriti javnost, posebno političku. Njegovi su članci biserni ogledi, kratki eseji o životu Crkve u određenom vremenu, podneblju i društvu. Ti ogledi na popularan i često duhovit, pa i ironičan način, u biranoj formi i dotjeranom stilskom izrazu, od znakovitog naslova do zaključne poante, govore o temama koje autor svjesno ne iscrpljuje do kraja, stavljajući čitatelju zadatak da dalje razmišlja i sam zaključuje – rekao je na oproštaju provincijal fra Ljudevit Maračić.

Bio je član Komisije HBK-a »Iustitia et pax« i član Upravnog odbora Centra za promicanje socijalnoga nauka Crkve HBK-a. »Jako je dobro poznao što se događa, kuda se ide, sjajno je iščitavao znakove vremena u društvu u kojemu djeluje, i moglo bi se reći da je njegovo djelo svojevrsna paradigma, udžbenički pristup socijalnoga nauka Crkve. Kreće od toga da vidi što je, da se ne zavarava i ide k tome da prosudi i da uvijek daje naputak, ideju što bi trebalo raditi, što mijenjati, kako bi se trebalo ponašati, a da budemo više u skladu s evanđeljem. Fra Špiru i njegovo djelo karakterizira da je uvijek dijaloški otvoren. Problematizira nekoliko dimenzija, eklezijalnu, eshatološku, ali uvijek nas na neki način nuka da uđemo u dijalog s njim, da ne budemo indiferentni spram toga što i kako misli«, rekao je dr. Gordan Črpić, v. d. pročelnika Centra za promicanje socijalnoga nauka Crkve, na komemoraciji.

Često je vodio duhovne obnove, predavao na raznim tribinama i nadasve bio poznat kao propovjednik. »Sveta teologija koju je proučavao i poučavao pomogla mu je da još više zavoli svoga Boga te zbog toga stalno osjećao potrebu o njemu govoriti drugima redovnicima i svećenicima, u prvom redu, a franjevačka karizma i Franjin duh oduševili

su ga da, usprkos pitanju gdje nestade Franjo Asiški uvjereno uvjerava da redovništvo nije potrošena paradigma. Kad sam kao zreo svećenik došao ponovno u Split na službu, vidio sam nešto čega nije bilo kad sam u svoje vrijeme odlazio iz Splita. Vidio sam opet 'fra Špirinu misu', odnosno vidio sam da se nedjeljna sveta misa od dvanaest sati naziva u narodu 'fra Špirina', i to s pravom – nekada poluprazna crkva pretvorila se u malenu crkvu. Čak ni klaustar uz nju nije bio dovoljno velik da bi primio sve koji su ga htjeli slušati. Nije ni čudo. Taj čovjek imao je što reći i znao je kako to reći. A ta riječ se nije samo slušala. Ona je mnogima bila orijentir. Bilo ih je čak koji su pisali ili snimali što govori ovaj nadaleko poznati propovjednik« – zapisao je njegov subrat fra Žarko Relota.

Na oproštaju na splitskom groblju Lovrinac splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić, predvodeći zadušnicu, uz ostalo je istaknuo: »Fra Špiro je volio svoj redovnički poziv. Doista je bio redovnik obučen u habit i duh sv. Franje. Iznad svega je volio i ljubio, radovao se i patio sa svojom Crkvom i za svoju Crkvu. Vidljivo je to prije svega iz njegova stila života, kao i predavanja, propovijedi, duhovnih vježba i obnova, tribina, okruglih stolova, pisane i izgovorene, odgovorne i dobronamjerne, kritičke i proročke riječi. Svoje vrijeme i talente koje mu je Gospodin obilno udijelio, u svojoj životnoj mudrosti, razlučujući bitno od nebitna, kao osoba posvećenog života, potpuno je posvetio životnim temama koje su ga usmjeravale Bogu i otvarale čovjeku.«

»Proroci šute, a poroci cvatu«, misao je kojom se ponekad služio fra Špiro, a iščupana je iz mnoštva riječi koje je znao nuditi brojnim slušateljima i čitateljima koji su ga susretali, čitali ili slušali kao proroka – rekao je provincijal Maračić i dodao: »U izoštrenom osjećaju za pravedno i pošteno, fra Špiro se u svojim istupima, od oltara, preko katedre do medija jasno i ponekad oštro izjašnjavao za načela, bez kompromisa, često i s nešto ironije, ali i oštine, te je zato uz brojne prijatelje i poštovatelje znao imati i onih kojima se zbog toga zamjerio. I ne samo u javnom životu, nego ponekad i u crkvenim krugovima, čak i u svojoj provinciji.«

Ispraćen je na groblju Lovrinac misom zadušnicom, koju je uz lijes pokojnika predvodio splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelebra-

ciji sa šibenskim biskupom Antom Ivasom, provincijalom Maračićem, izaslanikom generalnog ministra reda franjevaca konventualaca fra Marca Tasce, fra Miljenkom Hontićem, izaslanikom Slovenske provincije franjevaca konventualaca fra Milanom Holcom. Među više od 120 svećenika koncelebranata bili su i rektor Hrvatskoga katoličkog sveučilišta dr. Željko Tanjić, dekan KBF-a Sveučilišta u Splitu dr. Ante Vučković i dekan KBF-a Sveučilišta u Zagrebu dr. Tonči Matulić te brojni franjevci konventualci iz svih hrvatskih samostana te iz Slovenije. Na misi i pogrebnim obredima uz rodbinu bilo je i mnoštvo redovnica raznih redova, studenti, vjernici Splita, drugih dalmatinskim gradova, kao i vjernici zagrebačke župe sv. Antuna Padovanskoga gdje je pastoralno djelovao. Prije ispraćaja pročitani su brzozjavi sućuti predsjednika HBK-a, zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića, i predsjednika Komisije HBK-a »Iustitia et pax«, biskupa Vlade Košića. Riječ oproštaja u ime generala Tasce uputio je o. Hontić, a u ime svih djelatnika i studenata KBF-a u Splitu, na kojem je predavao 21 godinu, dekan dr. Vučković. Nakon mise lijes s posmrtnim ostacima fra Špire položen je u grobnicu franjevaca konventualaca.

IVAN MIKLENIĆ

»Glas Koncila«, 2. lipnja 2013. (22) 11

OMILJEN MEĐU PUKOM I STUDENTIMA

Dobije čovjek zrno, pa se raduje, onda izgubi planinu i ostane bez riječi. Takva je bila vijest da je u splitskoj bolnici u ponedjeljak iznenada preminuo prof.dr. fra Špiro Marasović (68), fratar konventualac na čije su podnevne nedjeljne propovijedi u crkvi svetoga Frane na Obali, dugo godina okupljali vjernici sa svih strana grada. Voljeli su taj osjećaj: nakon petnaestominutne propovijedi promisliti kako su barem za zrno pametniji, produhovljeniji, ponosniji.

– Vidimo se u fra Špira – bilo je nešto poput šifre za koju se znalo što uključuje. Misa, pa kava, pa razgovor 'jesi čuja šta je Špiro reka...' Pa jel dobro ili nije, jel pretjera ili je moga i blaže... A onda oko jedan i po, dva, prođe Rivom i fra Špiro, uvijek u crnom habitu, s onom kapom kakve su nekoć u dalmatinskim mistima nosili stari paroni i do prije

par godina s lulom u ustima... Svaki dan promena-
da po portu. Jednom smo se sreli, pitam ga zbog
čega baš po luci šeta.

– Jer da nisan fratar, ja bi bija pomorac. Ali ne
onaj na tankeru, prikooceanski, od točke do točke.
Ne nego bi volija vozit ove naše otočke pruge, ula-
zit u prekrasne vale i čudesna mala mista. I najvaž-
nije: cile dane bi bija s našin sviton. Tako šetan i o
tome mislin...

Da ga tko ne vidi, a ipak su ga vidjeli, nosio bi
rano ujutro spizu varoškoj sirotinji i ostavljao im
je na ponistri, iza toga bi hranio golubove pred sa-
mostanom, a jedno vrijeme moglo ga se sresti i s
malenim psićem.

Svojim ugledom svjedočio je kako u životu va-
lja uvijek birati 'pravu' stranu. U komunizmu je,
u skladu s učenjima Drugog vatikanskog koncila,
bio među rijetkim teozozima koji je ulazio u dija-
loge s marksistima, pokazujući kako učen čovjek
može plivati u svim filozofijama i praksama.

U istupima je prokazivao bešćutni kapitalizam
kao neprijatelja i malog čovjeka i kršćanstva, bez
kalkuliranja je kritizirao negativne pojave u Crkvi,
te nemoralnost politike svih boja zalažući se za so-
cijalnu pravdu...

Kad smo ga u zadnjem božićnom broju 'Slobod-
ne' nazvali fratrom par exellance, dodali smo još
dvije fra Špirove odlike: bio je spreman podijeliti
svoje eruditsko znanje ne obazirući se na stručni
stupanj slušatelja, a drago mu se bilo voziti javnim
gradskim prijevozom. Opet zbog našega svita...

Iz službene biografije prenosimo kako je ovaj
izdanak stare velovaroške obitelji bio umirovljeni
ročelnik Katedre za moralnu teologiju, predavao
je socijalni nauk Crkve, moralne principe i ljudska
prava na splitskom KBF-u, a predavao je i na Viso-
koj teološko-katehetskoj školi u Zadru.

Bio je član Komisije 'Iustitia et pax' i Centra
za socijalni nauk Crkve HBK-a, donedavno i član
Bioetičke komisije pri Ministarstvu zdravstva. Fra
Špirov diplomski rad na Teologiji u Würzburgu
nosio je naslov 'Crkva kao simbol za čovjeka koji
socijalistički misli', a doktorirao je u Zagrebu na
temu 'Mogućnost Crkve u teoriji samoupravnog
socijalizma'. Nekoć je bio predsjednik Tajništva Bi-

skupske konferencije Jugoslavije za dijalog s atei-
stima i konzultor istoimenog Tajništva u Vatikanu.

Pisao je vrlo popularne kolumne u reviji 'Ve-
ritas', objavio je brojne radove i nekoliko knjiga
koje se bave socijalnim naukom Crkve, govorio na
duhovnim obnovama i javnim tribinama i preda-
vanjima... Uglavnom, Crkva je, ova zemaljska, hr-
vatska i splitska, izgubila fra Špira, nenadoknadi-
vi komad pameti i dobrote.

DAMIR ŠARAC

(»Slobodna Dalmacija«, 20. svibnja 2013.)

PLIVANJE UZVODNO

Premda smo znali da mu je zdravlje prilično
narušeno, da se bori protiv teško ukrotive bolesti,
sve nas je jako potresla vijest o nenadanoj, nagloj
smrti fra Špira Marasovića (1944.-2013.), ugled-
nog člana Hrvatske provincije franjevac konven-
tualaca, cijenjenog profesora, traženog predavača i
omiljenog voditelja duhovnih obnova.

Fra Špiro je preko dvadeset i pet godina bio član
Uredničkog vijeća *Veritasa*, u kojemu je kao zapa-
ženi i rado čitani kolumnist objavljivao svoje prilo-
ge kroz cijelo to vrijeme. U *Veritasu* možemo pro-
čitati oko 240 njegovih uvodnih članaka, u rubrici
koja je najprije bila uvedena pod nazivom »Kao
da...«, potom je dugo vremena uzbuđivala javnost
(uznemirivala političke ali i crkvene dužnosnike)
pod nazivom »Onako usput«, da bi u konačnici za-
vršila pod smirenijim imenom »Polazište«. *Veritas*
je 1988. godine objavio knjigu stotinjak njegovih
priloga objavljenih u ovome glasniku, pod naslo-
vom »Uzvodno«.

»Proroci šute, a poroci cvatu«, mudrost kojom
se ponekad služio i fra Špiro, išćupana iz mnoštva
riječi koje je nudio brojnim čitateljima, kao da još
i danas odzvanja u ušima onih koji su ga čitali ili
slušali. A voljeli su da ih uzbuđuje i uznemiruje, jer
su današnji ljudi, da parafraziramo autora, previše
»potrošnjom drogirani, a nihilizmom grogirani«
da bi se mogli latiti štiva koje uzburkava uhodani
tijek života i mišljenja.

Fra Špiro se nije mogao niti htio pomiriti s
time. Kao istinski suvremeni prorok, svjestan da se
ne radi o donkihotskom obračunu s utvarama, on

se odvažno i preko stranica našeg lista sučeljavao s raznim pojavama, razmišljanjima i događanjima koje valja izmijeniti. Borio se tako i kad je prestao pisati i surađivati u našem listu. Sve do smrti.

Kao kolumnist u *Veritasu* fra Špiro potrebu i iskustva plivanja protiv struje (»uzvodno!«) priopćava čitateljima lista u kojemu kao kolumnist redovito vodi svoju izazovnu rubriku, koja je doduše znala mijenjati naziv, ali joj je namjena ostajala ista. Njegovi su članci biserni ogledi, kratki eseji o životu Crkve u određenom vremenu, podneblju i društvu. Ti ogledi na popularan i jako često duhovit, pa i ironičan način, u biranoj formi i dotjeranom stilskom izrazu, od znakovitog naslova do zaključne poante, govore o temama koje autor svjesno ne iscrpljuje do kraja, stavljajući čitatelju zadatak da dalje razmišlja i sam zaključuje.

Gotovo da nema predmeta s kojim se fra Špiro u svojih dvadeset i pet godina suradnje u *Veritasu* nije suočio, birajući pri tome razne postupke stilskog izražavanja u kontrastu, identifikaciji ili paralelizmu. Od strogo crkvene tematike, kao što su npr. liturgijski život, svećenički poziv, redovničko zvanje, slavljenje obljetnica, preko moralne problematike, poput pobačaja, psovke ili nudizma, autor prelazi i na tome srodne teme koje ponekad možda i izlaze iz ovoga usko zadanog okvira, kao što su dijalog, društveni tisak, napadi na Crkvu. U svemu tome Špiro, dosljedan postavljenom cilju, izdvaja i razdvaja ono što je novo od staroga, uvijek s neprikrivenom namjerom da se dođe do promjene, što se, kako duhovito priznaje, »ne postiže ni ratom, ni prev-ratom, nego ob-ratom!« U srži svega uvijek je dakle kao poruka obraćenje starog u novog čovjeka.

Kao istaknuti katolički svećenik, koji se nikad nije posramio svoje redovničke haljine, fra Špiro nastupa autoritativno, zahtjevno i odgovorno, poput autentičnoga novovjekog proroka. Ne želi ponuditi limunadu, nego pravi nektar. Bori se da današnji vjernici ne postanu »servilni krampusoidi«, već da postanu i ostanu pravi i dosljedni teoforibogonosci. A premda principijelnost i beskompromisnost nisu baš osobine ni jaka strana današnjega čovjeka, pa ni vjernika, baš u njegovu pisanju (a to vrijedi i za njegove propovijedi i predavanja) susrećemo ove vrednote kao značajku angažiranih tekstova, koji su plod uvjerenja i izvornosti a ne knjiške načitanosti i erudicije.

Kada danas, s odmakom od dvadesetak i više godina, čitamo njegove oglede nastale u zreloj pokoncilskom razdoblju, neka zapažanja i neka osvrtanja mogu djelovati anakronistički, ponešto i zastarjelo. Život brzo teče, sa sobom nosi događaje, ljude i pojave u vremenu. Fra Špire nam više nema da nas upućuje na opiranje takvom trendu, na plivanje »uzvodno«, ali čitanje njegovih osvrtala, komentara i uvodnika i danas mogu i trebaju čitatelja pomaknuti te djelovati bar kao daleka jeka situacije koja je donedavna bila stvarnost, u kojoj su neosporni civilizacijski pomaci i neki drugi čimbenici pridonijeli da to sada bude samo uspomena na prošlost, sa željom da se ne ponovi.

Mi koji smo imali radost i čast biti s njime, podijeliti sve te i neke druge godine, smatramo osobito čašću što smo dio svojeg života vezali uz tog čovjeka koji nije ostavljao nikoga ravnodušnim, pa ni onda kad se s njime možda i nije u cijelosti ili pojedinostima slagao. A meni kao tadašnjem glavnom uredniku lista ponekad je pripadala nezaslužena čast pohvale listu baš zbog njegova pisanja, bez ikakvih mojih zasluga, na čemu i danas iskreno zahvaljujem pokojnom fra Špiri, koji se sigurno s neba smješka nad ovim manje ili više neuspješnim pokušajima izražavanja iskrenih misli i trenutnih osjećaja. Hvala ti, fra Špiro, i ne zaboravi čitatelje i suradnike koje si dugo vremena oduševljavao, uzbuđivao, ponekad i uznemirivao. (Na)učio si nas plivati protiv struje, »uzvodno«!

fra LJUDEVIT MARAČIĆ
(Veritas, lipanj 2013.)

SPROVOD

*A trublje cvile
i one lažu
jednoga
rano prozvanoga
nogama naprijed
voze
pred Boga*

ŠPIRO MARASOVIĆ
(»Veritas«, 1975.)

PREPOZNATLJIV ČOVJEK CRKVE

Nije me lako fascinirati. Unatoč tome nekima je to uspjelo. Jedan od takvih jest i moj pokojni subrat fra Špiro Marasović. Početkom osamdesetih, kad sam kao četrnaestogodišnji dječak došao na školovanje u Zagreb, uživao sam slušati ga na nedjeljnoj svetoj misi u osam sati ujutro. I ne samo ja. Da sam samo ja u pitanju, ove riječi ne bi imale težinu. Međutim, slušao sam već tada kako mnogi govore: »najradije idemo na fra Špirinu misu«. A Zagreb je veliki grad. U njemu je puno crkava, puno svetih misa, puno propovjednika... Ali oni su išli ka fra Špiru. Bolje rečeno dolazili su. I nisu pogriješili. Imali su što čuti. Sveto evanđelje povezano s aktualnom zbiljom. Špirin Isus uvijek govori današnjem čovjeku; Isusovo vrijeme za Špiro je uvijek današnje vrijeme; Špirini farizeji, pismoznanci, književnici ili saduceji nisu oni od prije dvije tisuće godina; apostoli današnjeg vremena dobivaju jednak Špirin ukor kao Isusovi u njegovo vrijeme; za Špira ne postoji siromah rimske ili helenističke kulture, već je siromah uvijek siromah i uvijek treba misliti na njega; vlast, objeljeni grobovi, prve klupe nisu samo oni na koje se okomio Isus, već o njima svoj stav ima i fra Špiro. Ništa blaži od Isusovog...

U isto to vrijeme gledao sam kako se s nestrpljenjem čeka novi broj »Veritasa« i kako se vrlo brzo »razgrabljuje«. Naravno da nisam odmah znao zbog čega. Ali, kad sam ga i ja uzeo u ruke i kad sam ga počeo čitati, nije mi trebalo puno da shvatim. Svoju kolumnu u toj reviji svetoga Antuna imao je fra Špiro. Kao stručnjak za snalaženje Crkve u samoupravnom socijalizmu, snalazio se profesor Marasović u pisanju tih godina. Onima koji su trebali čuti što Crkva misli o komunističkoj vlasti i njezinom načinu vođenja naroda, ovaj ugledni kolumnist svojim pronicljivim stilom rekao je ono što treba. Nerijetko se po samostanskim hodnicima tada čulo: »Jesi pročitao što im je Špiro rekao?« Međutim, fra Špiro nije govorio i pisao samo »njima«. Govorio je on i nama. A nisam baš uvjeren da smo ga shvatili. Ni jedni ni drugi. Eh, da je netko imao hrabrosti i volje Crkvu tumačiti prema Lumen gentium kao što je činio profesor Marasović; kamo sreće da smo svoje viđenje svijeta i naš način snalaženja u njemu na vrijeme promatrali kroz prizmu Gaudium et Spes i kroz pero

i riječ fra Špira; tko zna što bi se dogodilo da je netko već tada ozbiljno shvatio fra Špira kako, čak i prije nego će izaći »Sollicitudo rei socialis«, na svoj način govori o »grijehu struktura«...

Kad sam kao mladi svećenik bio pozivan na duhovne obnove i duhovne vježbe, gotovo u pravilu, gdje god sam se pojavio, ukoliko me nisu osobno poznavali, govorili bi: »ovaj mali ti je fra Špirin frat«. To je bila jedna od identifikacija, jer oni koji nisu znali tko su franjevci konventualci, znali su tko je fra Špiro Marasović. Zvučalo mi je to tada kao konventualski brand. Sveta teologija koju je proučavao i poučavao pomogla mu je da još više zavoli svoga Boga te je zbog toga stalno osjećao potrebu o njemu govoriti drugima, redovnicama i svećenicima u prvom redu, a franjevačka karizma i Franjin duh oduševili su ga da, usprkos pitanju »gdje nestade Franjo Asiški«, uvjerenom uvjerava da redovništvo nije potrošena paradigma.

Kad sam kao »zreo« svećenik došao ponovno u Split na službu, vidio sam nešto čega nije bilo kad sam u svoje vrijeme odlazio iz Splita. Vidio sam opet »fra Špirinu misu«, odnosno vidio sam da se nedjeljna sveta misa u 12 sati naziva u narodu »fra Špirina«. I to s pravom. Nekada polupuna crkva pretvorila se u malenu crkvu. Čak ni klaustar uz nju nije bio dovoljno velik da bi primio sve koji su ga htjeli slušati. Nije ni čudo. Taj čovjek imao je što reći i znao je kako to reći. A ta riječ se nije samo slušala. Ona je mnogima bila orijentir. Bilo ih je čak koji su pisali ili snimali što govori, ovaj nadaleko poznati propovjednik. Htio ili ne htio to te mora fascinirati.

Doživio sam, i to moram reći, da su se neke osobe ponekad dvoumle krenuti nekamo na župni blagdan, seminar, predavanje ili simpozij. Ali, kad su vidjeli da tamo »nastupa« fra Špiro, više nije bilo dvoumljenja. Odlazilo se rado, a vraćalo zadovoljno i ispunjeno.

Čuo sam, i to me neobično veselilo, da su kolege profesori često govorili, »nitko o tome nije tako govorio ili pisao kao Špiro«. »Quod natura non dat Salamantica non praestat«. A njemu dadoše i Bog i priroda i učilišta.

A tek kad je umro ovaj fetivi Splitsanin!!! U klausturu našega samostana susrećem jednu djevojku. Puna suza pita me: »Je li istina da je umro fra Špiro?« Kad sam joj odgovorio da jest, čitav dan nije

odlazila iz našega klaustera i nije prestajala plakati. Nisam je htio previše tješiti. Očito je imala razloga za plač. Nije ju utješila ni njezina majka koja je uz nju stalno bdjela. Nije ju utješila ni vjera, jer njoj je fra Špiro bio sinonim za vjeru. Ona je vjerovala radi fra Špira. Ne kažem da će s »nestankom« fra Špira nestati i njezina vjera, ali znao je probuditi vjeru, oduševiti za vjeru, učvrstiti u vjeri.

Da se razumijemo, nije Špiro umro mlad. Nakupio je on lijepih 69 godina. Ali, koga god sam susreo, nakon što se pročulo o njegovoj smrti, svi su s nedoumicom, čuđenjem i skoro nevjerom prihvatili Špirinu smrt kao da je riječ o mladiću. A zapravo bio je mladić. S djecom se pozdravljao s »give I five« kao da im je vršnjak; prema mladima se ophodio kao da s njima dijeli istu sudbinu; propovijedao zanosno kao da je mladomisnik.

Fra Špiro Marasović: u narodu prepoznat kao jednostavni fratar, među svećenicima kao radikalni franjevac, među profesorima kao istinski intelektualac. Zdravo i odmjereno kritičan prema elitama, socijalno osjetljiv i slab na potrebe siromaha, društven i zabavan među »svojima«, raspoloživ za »svete stvari« (nije mu bio problem gradskim prijevozom do Trogira da bi ispovjedio jednu benediktinku), na usluzi svojim Splićanima za rane ponoćke po marjanskim kapelama...

I koliko god jednima smetala njegova lula ili psić, a drugima habit i krunica, fra Špiro ostaje i po tome prepoznatljiv kao čovjek Crkve, koji je stalno govorio i maštao o tome da će se ona početi obnavljati in capite et in membris. Ostao joj je vjeran, podupirao je poput Giottovog Franje Asiškoga iznutra, ali je nije štedio u njezinoj grešnosti.

Kako si, dragi profesore, puno toga rekao i napisao, a da opet s moje strane ne ispadne previše banalno, moram te u ovom trenutku podsjetiti na jednu tvoju riječ: »umro fratar, razbio se pijat«! Da znaš. Tvoja smrt tako je odjeknula kao da su porazbijani svi pijati i izazvala veću štetu na zemlji nego sve porculansko posuđe.

Istina, nije samo ovo bio naš Špiro. Međutim, de mortuis nihil nisi bene! I pravednik sedam puta na dan griješi. Pa i grijeh je fascinant.

fra ŽARKO RELOTA
(»Slobodna Dalmacija«, 24. svibnja 2013.)

6. IZRAZI SUĆUTI

Provincijalat je primio mnoštvo sažalnica u povodu smrti fra Špira Marasovića. Donosimo veći dio tih izraza sućuti, preko Provincijalnog ministra upućenih svoj braći Provincije. Uz napomenu da je kardinal Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup, tih dana službeno zauzet poslovima u Rimu, zadužio dr. Željka Tanjića, rektora Hrvatskoga katoličkog sveučilišta u Zagrebu, da u povodu smrti našeg subrata fra Špira usmeno prenese njegove iskrene osjećaje sućuti i molitvene podrške svoj braći naše Provincije.

KARDINAL VINKO PULJIĆ,
NADBISKUP VRHBOSANSKI

Mnogopoštovani o. Provincijale!

Saznao sam za tužnu vijest o smrti o. Špire Marasovića, člana Vaše provincije. Osobno Vama kao i svim ocima konventualcima u Provinciji upućujem najiskrenije izraze kršćanske sućuti. Dušu pokojnog o. Špire preporučam milosrđu Božjem da mu sve ljudsko slabo oprost i primi u vječni zagrljaj svoje Božanske ljubavi i svjetla.

Nas žive neka tješi i hrabri vjera u uskrsnuće mrtvih i život vječni što nam zajamči sam Krist Gospodin svojim uskrsnućem.

Uz izraze kršćanske sućuti, sve iskreno pozdravljam i na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova.

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski

MONS. ŽELIMIR PULJIĆ,
ZADARSKI NADBISKUP
I PREDSJEDNIK HBK

Mnogopoštovani,

pročitah danas na stranicama IKE da je jutros, 20. svibnja 2013. u bolnici u Splitu, nakon kratke bolesti preminuo vrijedni član Vaše Provincije, prof. dr. Špiro Marasović. Ta me vijest iznenadila i ožalostila. S prof. Marasovićem više godina sam uspješno surađivao. Držao je, naime, duhovne vježbe, predavanja i tribine, kako u Sarajevu, gdje sam bio profesor i odgojitelj, tako i u mjestima

moga biskupskog služenja u Dubrovniku i u Zadru. Svidjelo se, eto, Svemogućemu nakon kratke bolesti pozvati fra Špiru da završi svoj ovozemni hod i pođe ususret Uskrsnulom komu je kao redovnik i profesor odano i zauzeto služio. Siguran sam kako je čuo utješni glas: 'Slugo vjerni, uđi u veselje Gospodara svoga!'

Povodom smrti prof. dr. Špire Marasovića primite, mnogopoštovani o. Provincijale, izraze iskrenoga suosjećanja. Bogu zahvaljujemo za njegovu očitovanu ljubav prema Crkvi, narodu, Splitu i nadbiskupiji. Njegovu plemenitu dušu preporučujem Božjem milosrđu. Neka ga Svemogućí pridruži uskrsnuću Krista Gospodina. Još jednom iskreni izrazi suosjećanja i kršćanske solidarnosti.

U molitvenom zajedništvu,

*mons. Želimir Puljić,
nadbiskup zadarski*

SISAČKI BISKUP
MONS. VLADO KOŠIĆ,
PREDSJEDNIK KOMISIJE
»JUSTITIA ET PAX«

Nemilo me iznenadila vijest da je preminuo fra Špiro Marasović, svećenik, franjevac konventualac Provincije sv. Jeronima, profesor u miru Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu i također moj dobar suradnik u dva mandata u komisiji Hrvatske biskupske konferencije »Iustitia et pax«.

Znam da nema pravih riječi kad nas ostave dragi i dobri ljudi, ali njihov lik nam nekako još više svijetli kada dovrše svoj životni put na zemlji.

Odlazak fra Špire, umnog i dobrog profesora, zauzetog svećenika i skromnog franjevca, vrijednog i nadasve dobrog čovjeka, sigurno je mnoge rastužio, ali s druge strane svima koji su ga poznavali i prijateljevali s njime, s njegovom osobom po izgovorenoj ili napisanoj riječi, te bili svjedoci njegovih govora, predavanja, nagovora i svjedočenja, on će i dalje govoriti i nadahnjivati ih. I sam pripadam, mogu reći, u te sretnike koji su ga imali čast i radost poznavati i s njime surađivati. Hvala mu za sve dobro što je učinio, za sve za što se iskreno i iz nesebičnih kršćanskih motiva zalagao želeći uvijek

pridonijeti napretku Evanđelja i njegovih plodova u Crkvi i u našem hrvatskom društvu!

Neka ga primi u svoj vječni dom Otac na nebu, Sin Božji naš Gospodin Isus i Duh ljubavi!

Pozdravljam Vas ujedinjen s Vama u molitvi za dragog pokojnika dijeleći s Vama tugu zbog odlaska fra Špire, ali i nadu u ponovni susret u vječnosti!

*mons. Vlado Košić,
biskup sisački*

MONS. RATKO PERIĆ
MOSTARSKO-DUVANJSKI BISKUP

Dragi o. Provincijale,

upravo sam se pomolio za dušu pokojnoga fra Špire, adekvatnoga kolege, a ovim putem i Tebi i cijeloj konventualskoj Provinciji izražavam iskrenu sućut u povodu njegove smrti. U veljači ove godine molili smo ga da održi jedan turnus duhovnih vježbi dijecezanskim svećenicima naših biskupija, ali je odgovorio da nije moćan. Siguran sam da bi bio rado prihvatio da je bio moćan.

Bog mu se smilovao duši i uveo je u prostranstva svjetlosti i mira, a o Danu uskrsnuća preobrazio mu i tjelesni život za svu sretnu vječnost!

*mons. Ratko Perić,
biskup mostarsko-duvanjski*

FRANJEVAČKI PROVINCIJALAT U ZADRU

Dragi provincijale, brate Ljudevite,

draga braćo franjevci konventualci Provincije sv. Jeronima!

Prerani odlazak našega fra Špire Marasovića – (uvijek je prerano kada umre draga osoba) – zaista je rastužio mene i moju braću u Provinciji. Njegov odlazak osjećam kao veliki gubitak zato jer nas je bogatio svojom odlučnom vjerom, franjevačkim svjedočenjem i ljudskom pronicljivošću. Zacijelo će nedostajati nama koji smo ga poznavali i s njim dijelili poklad vjere.

Vjerujem da je sada u Očevoj kući i da je njegova tražiteljska duša našla željeni zavičaj.

Svojom vjernošću Evanđelju, naš je fra Špiro bio gorljivi franjevac i svjedok Uskrsloga. Znao je biti i oštar ukor mnogim mislima i savjestima (usp. Mudr 2, 14). Uz njega ljudi nisu ostajali ravnodušni. U mnogima je raspirivao dobro. Znao je biti i izazovan; onaj koji uznemiruje. Zar to nisu oznake i njegova Učitelja na koga se pozivao?

Zahvalni smo Ocu nebeskom za dar fra Špire. Zahvalni smo Provinciji franjevac konventualca koja mu je bila preporodna kolijevka u kojoj je dozrijevaao i iz koje je bogatio Crkvu u Hrvata.

Dragi brate Provincijale, ti i cijela Provincija primite iskrene izraze zahvalnosti za dar fra Špire, kao i sućut zbog otajstva »sestre smrti« koja nas je pohodila i, vjerujem samo naizgled, osiromašila.

Neka Dobri Bog u našem fra Špiri svetkuje svoju dobrotu.

*fra Andrija Bilokapić
provincijalni ministar*

FRANJEVAČKI PROVINCIJALAT U SPLITU

Mnogopoštovani o. Provincijale,

primio sam tužnu vijest da je fra Špiro Marasović, ugledni franjevac, dovršio svoj ovozemaljski životni put i preselio se u prostranstva vječnosti i mira, gdje Svevišnji otire suzu sa svakog lica. Njegova nenadana i tiha smrt očiti je znak Božje prisutnosti u našem životu.

Fra Špiro je vjerno služio Gospodinu u »zgodno i nezgodno« vrijeme, žrtvujući se i darujući se svome narodu, svojim vjernicima, svojoj Provinciji i Crkvi, koji je poput Ilije proroka, gorljivo revnovao za dom Gospodnji.

Dok ga u svojim molitvama prikazujem Svevišnjem, ujedno u svoje osobno ime, kao i u ime članova moje Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja izražavam duboku kršćansku i bratsku sućut Vama i svoj braći Vaše Provincije sv. Jeronima, rodbini i prijateljima pokojnog fra Špira.

Počivao u miru Božjem!

*fra Joško Kodžoman
provincijalni ministar*

FRANJEVAČKI PROVINCIJALAT – ZAGREB

U prigodi smrti brata Špire Marasovića, želim Vama i braći cijele Vaše Provincije u svoje ime i u ime braće naše Provincije izraziti iskrenu bratsku sućut.

Iznenadno preminuće oca Špire, uglednog člana Vaše zajednice, i za mene i moju braću Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda velik je gubitak. O. Špiro nije bio samo dični član Vaše provincije nego i ponos svih nas hrvatskih franjevac. I kao teološki pisac i predavač i kao svećenik i propovjednik on se cijelim svojim životom i djelom upisao u suvremenu povijest Crkve u Hrvatskoj. Njegovom smrću svi mi hrvatski franjevci gubimo jednog od najpoznatije i najistaknutije svoje franjevačke braće koja su bila primjer, učitelj i uporište u ovim prijelomnim vremenima. Svojim likom i djelom bio nam je u mnogim stvarima primjer i učitelj, savjetnik i podupiratelj.

S mnogim članovima moje zajednice pripremao se za služenje Bogu u svećeničkome pozivu. Smatrali su ga svojim bratom i prijateljem. Stoga je žalost zavladaa i u mojoj Provinciji. Želimo čuvati uspomenu na njega i njegovo susretljivo ophođenje s puno razumijevanja, uvijek strpljivo i ljubavno.

Zahvaljujući Gospodinu za njegov život, za njegovo franjevačko svjedočenje i evanđeosko služenje, uvjeren sam da ga je Gospodin, koji ga je po trpljenju pridružio trpljenju svoga Sina, pridružio i njegovoj uskrsloj slavi.

Još jednom Vama, rodbini i prijateljima pokojnoga fra Špire kao i svoj braći vaše Provincije izražavam iskrenu bratsku i vjerničku sućut.

Obećavam da će pokojnika pratiti naše molitve, a molitvom želimo ohrabriti i Vašu zajednicu da vam udijeli takvu braću koja će nastaviti fra Špirino djelo na dobro Vaše zajednice.

S bratskim pozdravom i izrazima podrške usprkos tuzi –

*fra Željko Železnjak
provincijalni ministar*

PROVINCIJALAT FRANJEVACA
TREĆOREDACA – ZAGREB

Mnogopoštovani o. Provincijale!

Vijest da je 'naša sestra smrt' pohodila dr. fra Špiru Marasovića, vrlog i poštovanog franjevca otaca konventualaca u Hrvatskoj, sve nas je vrlo iznenadila i zatekla. Uz mnoga poštovanja koja fra Špiro zaslužuje kako u Crkvi tako i Hrvatskoj, stoji i poštovanje Provincije franjevaca trećoredaca glagoljaša zbog njegove povezanosti s našom Provincijom, a osobito zbog velikog poštovanja koje je imao prema mons. Srećku Badurini, istaknutom članu naše Provincije.

U ime Provincije franjevaca trećoredaca, kao i u ime provincijala fra Nikole Baruna, koji se nalazi na 111. Generalnom kapitulu u Gamingu, Vama mnogopoštovani o. Provincijale i Vašoj redovničkoj zajednici, izražavam najiskreniju ljudsku, kršćansku i franjevačku sućut.

Vaša zajednica kao i Crkva u Hrvata bit će siromašnija za jednoga vrijednog i poštovanog brata. Neka mu dobri Bog, koji ga je pozvao u svoju službu Crkvi i narodu, bude vječna nagrada i hvala te uživao radosti ukućana nebeskih u društvu našeg Serafskog Oca Franje i Marije, Majke Crkve, Kraljice franjevačkog Reda.

*fra Branko Lovrić
u ime Provincijala franjevaca trećoredaca*

FRANJEVAČKI INSTITUT
ZA KULTURU MIRA – SPLIT

Dragi fra Špiro, hvala!

Franjevački institut za kulturu mira duguje Ti, dragi fra Špiro, za nemir i horizont, misao i ljubav po kojima si zajedno s nekolicinom braće i sestara, uz pok. Željka Mardešića, dao intelektualnu nosivost i etičku čistoću nastojanjima da razumijemo sebe, društveni, civilizacijski i crkveni, trenutak i ljepotu odgovornosti pod Božjim suncem.

U Institutu si od početka njegova rada 1996. godine i skoro da nema naše publikacije niti skupa bez Tvoga priloga, sve do posljednjeg Kolokvija u Trogiru prije mjesec dana. Poznato je da si stizao davati više nego što si imao. To je taj poznati

vjernički privilegij. U podnožju Tvoga nesebičnog trošenja može biti samo ljubav, sućut i to ona iz Pjesme stvorenja, po kojoj sve u svijetu susrećemo kao rod.

Danas franciskanolozi metaforom o pravdi, miru i integritetu stvorenja kao DNK-u zdrave, moderne duhovnosti izriču ono što si ti prakticirao i još zgusnutije formulirao: živjeti život uživo.

Nedostajat će nam Tvoje sociološko-teološke analize, kojima si otvorao oči, hrabrio srce i izoštravao spoznaju za razlučivanje duhova: gdje život struji, a gdje je zaustavljen. Sav Tvoj intelektualni, akademski, kulturni i duhovni rad zračio je poruku i želju: da puni život zahvati svakoga bližnjeg, hrvatsko društvo i narod, franjevačku obitelj i Crkvu.

Želimo u zahvalnosti vjerovati da si ovim prijelazom, darom »sestrice smrti«, zahvaćen maticom života i susretom s Gospodinom iskusio konačnu potvrdu osobne nade da ista Ljubav afirmira život na obje strane puta.

U zahvalnosti i sućuti, tvoji djelatnici Franjevačkog instituta za kulturu mira, Split

*(Objavljeno na web-stranicama Instituta,
22. svibnja 2013.)*

ŠKOLSKE SESTRE FRANJEVKE – SPLIT

Poštovani fra Ljudevite,

iznenadna smrt fra Špira Marasovića sve nas je duboko potresla. Vama i cijeloj Hrvatskoj provinciji franjevaca konventualaca želim iskazati kršćansku i sestrijsku sućut zbog smrti Vašega subrata.

Provincija Presvetog Srca Isusova školskih sestara franjevaka imala je sreću izbližega poznavati fra Špira te se u mnogim prilikama bogatiti njegovim duhovnim nagovorima, duhovnim vježbama, predvođenjem slavlja redovničkog zavjetovanja sestara. U svojoj bratskoj i svećeničkoj otvorenosti fra Špiro je prihvatio redovito slaviti sv. misu u našoj sestrijskoj zajednici u Zagrebu, Istarska 5, kamo je godinama sa Svetog Duha dolazio pješice, svako jutro neizostavno, bez obzira na vremenske (ne)prilike. Poznato je da je fra Špiro cijenio redov-

nice i njihov rad. Njegovo poštovanje prema našim sestrama bilo je prepoznatljivo u svakodnevnom nenametljivom ophođenju i dijeljenju suživota za njihova dugogodišnjeg djelovanja u Vašem samostanu na Svetom Duhu u Zagrebu.

Svoju zahvalnost i poštovanje fra Špiri potvrdile su naše sestre brojnom prisutnošću na posljednjem ispraćaju na Lovrincu, u čemu sam ja osobno, u svojoj dužnoj odsutnosti iz Splita, na žalost bila spriječena.

U svojim molitvama dušu pokojnoga fra Špira preporučujemo Božjem milosrđu. Neka ga Gospodin, kojemu je služio u redovničkoj skromnosti i franjevačkoj jednostavnosti, po zagovoru sv. Franje, milostivo primi u zajedništvo svojih svetih.

s. Leonka Bošnjak Čovo, provincijalna predstojnica

SESTRE FRANJEVKE
OD BEZGRJEŠNE – ŠIBENIK

Mnogopoštovani oče Provincijale!

Duboko nas je potresla tužna vijest o iznenadnoj smrti dragog nam brata u Kristu i sv. Ocu Franji, fra Špira Marasovića, časnog i uglednog člana Vaše provincije sv. Jeronima. Vama i cijeloj Vašoj Provinciji izražavamo svoju iskrenu kršćansku sućut. Njegovom smrću Vaša Provincija i cijela Crkva ostala je bez vrijednog, dobrog i plemenitog franjevca konventualca, omiljenog profesora i istinitog kršćanskog mislioca.

U našoj Družbi njegovo ime će se posebno pamtit i zbog njegove bratske dobrohotnosti, koju su sestre doživljavale kroz dugi niz godina, kao voditelja duhovnih vježbi, duhovnih obnova i seminara, posebno u Šibeniku u najtežim danima Domovinskog rata. Fra Špiro nam je ostavio primjer franjevačke jednostavnosti i dosljednosti u promicanju ljudskih i evanđeoskih vrijednosti.

Mi sestre Franjevke od Bezgrješne ostajemo mu trajno zahvalne i molimo za njegovu plemenitu dušu. Gospodin, kojemu je vjerno služio, neka ga obasja svjetlom svoga lica i primi u svoj vječni zagrljaj.

U ime Družbe sestara franjevki od Bezgrješne

s. Nevenka Grgat, vrhovna poglavarica

ŠKOLSKE SESTRE FRANJEVKE –
SARAJEVO

Mnogopoštovani oče provincijale!

U ime Školskih sestara franjevki Bosansko-hrvatske provincije Prečistog Srca Marijina i u svoje osobno ime izražavam Vama i cijeloj vašoj zajednici iskrenu kršćansku sućut povodom smrti fra Špire Marasovića.

Dijelimo s Vama i sa svima onima koji su poznavali fra Špiru ljudske i kršćanske osjećaje. Zahvalne smo Bogu za sve dobro koje je po njemu kroz dugi niz godina učinio i našoj zajednici.

Neka fra Špiru Gospodin primi u svoju blizinu i neka ga nagradi vječnim mirom.

S dubokim poštovanjem, u ime sestara franjevki iz Sarajeva

s. Ivanka Mihaljević, provincijska predstojnica

SESTRE BENEDIKTINKE IZ TROGIRA

Povodom smrti Vašeg subrata a našeg duhovnika, dobrog o. fra Špira Marasovića, izražavamo svoju iskrenu sućut Vama i vašoj subraći. Gospodin nam je udijelio veliku i neprolaznu milost njegove blizine i bratske i očinske privrženosti. Molimo Gospodina da mu bude vječna nagrada za sve dobro koje je u njegovo ime učinio, a utjeha Vama i svima nama koji smo ga cijenili.

sestre benediktinke – Trogir

SESTRE KARMELIĆANKE BSI S VRHOVCA

Poštovani o. Provincijale,

povodom smrti Vašeg subrata, a našega bivšeg ispovjednika, fra Špire Marasovića, izražavam Vama i subraći iskrenu sućut. Molimo za pokoj njegove duše!

Sestre karmelićanke BSI, Zagreb-Vrhovec

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU –
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
U ZAGREBU

Mnogopoštovani oče Provincijale,

vama i cijeloj Provincijalnoj zajednici izražavamo iskrenu kršćansku sućut u povodu smrti fra dr. Špire Marasovića, poštovanog člana Vašega Reda i Provincije.

Pokojni fra Špiro ostavio je svijetli trag ljudskosti u svom životu redovnika i svećenika, propovjednika i profesora kojega su mnogi poštivali i voljeli, uvijek rado sretali kao dragog sugovornika. Za svakoga je imao poticajnu i ohrabrujuću riječ, za svakoga je našao barem trenutak dragocjenoga vremena, svi su mu bili jednako važni.

Iako smo rastuženi njegovim odlaskom, dijelimo s Vama kršćansku vjeru u uskrsnuće mrtvih i pridružujemo se molitvi za pokoj plemenite duše dragoga fra Špire.

U ime Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu bratski pozdrav u Gospodinu.

*dekan fakulteta
prof. dr. sc. Tonči Matulić*

URED ZA INOZEMNU PASTVU – ZAGREB

Mnogopoštovani o. Provincijale,

vijest o smrti fra Špira Marasovića duboko nas je potresla. Njegovim odlaskom iz naše blizine nisu na gubitku samo Vaša Provincija ili franjevački Red, nego cijela Katolička Crkva i svi ljudi dobre volje. Bog ga je obdario mnogim darovima i propovjedničkom karizmom, koje fra Špiro nije zadržavao za sebe, nego je svoje talente nesebično dijelio s pukom Božjim. Njegovi darovi, duhovne obnove, članci, propovijedi i teološke misli nikada nisu ostali bez odjeka i u hrvatskoj inozemnoj pastvi.

Zato, za sve što je fra Špiro iz svoje drage i duboke duše dao ovom svijetu, molimo da mu Gospodin bude vječna nagrada! Prihvaćamo njegovu smrt s vjerom da će mu Gospodin podariti lijepo mjesto u svome Kraljevstvu koje mu je pripremio Krist, u čije je ime fra Špiro uvijek djelovao i kojemu je posvetio svoj život.

Dok fra Špirovu dušu preporučujemo Trojedinomu Bogu, opraštam se i ja od njega u ime Ravnateljstva HBK i BK BIH za hrvatsku inozemnu pastvu, u ime svih hrvatskih misionarki i misionara koji djeluju u hrvatskoj inozemnoj pastvi, kao i u ime Vijeća za hrvatsku inozemnu pastvu na čelu s mons. Perom Sudarom, izražavajući Vama i Vašoj Provinciji iskrenu sućut!

*fra Josip Bebić,
ravnatelj Ureda HBK i BK BIH za HIP*

KRŠĆANSKA SADAŠNJOST – ZAGREB

Poštovani oče Provincijale,

sa žaljenjem smo primili vijest o smrti prof. dr. sc. Špire Marasovića, člana Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevac konventualaca.

Fra Špiro je u svom bogatom redovničkom i svećeničkom životu učinio puno dobra, onoga što je poznato svima i onoga što je ostalo skriveno ljudskom pogledu, a znano je Svemogućemu.

Zahvalni Bogu za dar njegova života, zahvalni smo i njemu za svu plemenitost i dobrotu, osobito za sve što je učinio za Kršćansku sadašnjost. Neka mu dobri Bog uzvрати vječnom radošću u gledanju lica Onoga komu je vjerovao.

Vama, poštovani oče Provincijale, i čitavoj Provinciji, u ime djelatnika Kršćanske sadašnjosti, kao i u svoje osobno, izražavam iskrenu kršćansku i bratsku sućut.

S poštovanjem,

*mr. sc. Robert Šreter,
direktor*

— — —

IZBOR IZ OSOBNIH SAŽALNICA

Mnogopoštovani Oče Provincijale, dragi Oče Ljudevite,

bolno me je iznenadila vijest da je fra Špiro, vrijedan član Vašeg Reda i Provincije i poseban dar našoj Crkvi, završio svoje zemaljsko putovanje i da ga je Gospodin pozvao k sebi. Neobično sam ga cijenio ne samo kao istaknutog intelektu-

alca u našoj Crkvi, nego i kao redovnika i vjernog sina sv. Franje. Iz mnogih sjećanja izdvajam jedno. Bilo je to osamdesetih godina. Našli smo se zajedno na ručku za vrijeme jedne adventske duhovne obnove bogoslova u Zagrebu. Fra Špiro je spomenuo franjevački post u adventu i zadivio me svojom dosljednošću.

Izražavam iskrenu sućut Tebi i cijeloj Provinciji. Njegov sprovod sa 120 svećenika zaista je bio pečat i neba i zemlje za njegov tako zauzet i plodan rad u Crkvi. Čule su se mnoge lijepe riječi poštivanja i priznanja. Posebno si me zadivio svojim prikazom života i rada svoga tako vrijednog subrata.

Ali vjerujem da su za Fra Špiru ipak bile najljepše riječi kad je čuo poziv Gospodina: »Dođi slugo vjerni, i uđi u radost gospodara svoga!« Duboko sam uvjeren da je kod Gospodina. Prate ga i moje molitve. Neka ga Gospodin obilno nagradi za njegov vjeren i plodan redovnički i svećenički život!

p. Petar Galauner, D. I.

— — —

Duboko me potresla vijest o iznenadnoj smrti fra Špire. U mladim danima dijelili smo zajedno školske klupe. Moja iskrena sućut Vašoj provinciji, koja je izgubila jednoga obljubljenog fratra kod mladih i kod odraslih, kod običnog puka i kod onoga obrazovanog. Mir i dobro!

Vlado Feldin, Njemačka

— — —

Najiskrenija sućut Vama i svoj subraći Provincije povodom prelaska fra Špire iz ovozemnog života u vječnu domovinu. S pokojnikom sam proveo sjemenišne godine na Svetom Duhu, sve do njegova odlaska u Njemačku. Poslije smo se našli u Njemačkoj na susretu hrvatskih studenata Zapadne Europe u Eichstaettu 1970. godine. Špiro je bio potpuni čovjek na kojemu je nadograđen svećenik u serafskom Franjinu duhu. Iako sam ja promijenio životni smjer, godine provedene u Vašoj zajednici ostavile su mi ljubav prema bratu čovjeku u Franjinu duhu.

S velikim poštovanjem

Ivo Dragičević, Njemačka

INTERPUNKCIJA BEZ TOČKE

*Religiozni čovjek, jer voli život, ne prihvaća smrt.
Ako je, naime, dobro samo ono što se dobro završi,
onda život koji bi završavao smrću –
nikako ne bi bio u sebi dobar.
Zapravo, život koji bi se konačno završavao smrću
i ne bi bio život, nego uvod u smrt:
tragično stanje, bez ikakva smisla.
Da bi se, dakle, o životu uopće isplatilo govoriti,
treba smrti oduzeti posljednju riječ.
Dok ona ima posljednju riječ,
sve ostalo je samo pretposljednje.
Ali, ako smrt nije posljednja riječ –
onda je ovo samo početak jedne duge neprekinute rečenice života,
koja pozna sve interpunkcije osim – točke.
Točke nema, jer se stapa sa živim Bogom...*

ŠPIRO MARASOVIĆ: Postoji život i prije smrti! UZVODNO, 88

NOVI RADOVI I PREDSTAVLJANJA

VASILIJE IVAN JORDAN: *Križni put u crkvi sv. Frane na Obali u Splitu*, Izdavač: Verbum, Split, 2013. Popratna riječ fra Pere Džide, gvardijana, predgovor Milana Beščića, a tekst pojedine postaje ispisao fra Vjeko Božo Jarak. Izvanredno privlačna monografija Križnog puta u našoj splitskoj crkvi sv. Frane. Narudžbe prima izdavač.

STANKO D. MIJIĆ – STJEPAN MIČUDA: *Otkriće života poslije života*. Izdavač: Naklada sv. Antuna, Kaptol 6, Zagreb, 2013.. Život fra Vjekoslava Mičude, u povodu desete obljetnice nasilne smrti. Knjiga sadrži i njegov duhovni dnevnik kao i brojna svjedočenja. Narudžbe prima izdavač.

CVJETNJAK SVETOG ANTUNA PADOVANSKOG – molitvenik štovatelja sv. Antuna. XII. (posebno) izdanje, s većim slovima i nešto povećanog formata. Uredio: fra Ivan Bradarić. 396 stranica, cijena: 55 kuna. Narudžbe prima: Uprava Veritasa, Sveti Duh 33, 10000 Zagreb.

JOSIP BLAŽEVIĆ, *Imperativ »oblikovanja savjesti« u govorima pape Benedikta XVI. prigodom njegova pohoda Hrvatskoj* u: »Bogoslovska smotra«, Zagreb, godište 83 (1-2013), str. 53-73.

IVAN KARLIĆ, *Ilača kao marijansko svetište* (suautor Tomislav Filić) u: V. KOŠIĆ (ur.), »Ukazanja Blažene Djevice Marije: Između povijesti, vjere i teologije«, zbornik radova XXII. Međunarodnoga mariološko-marijanskog kongresa, Lurd, 4-8. rujna 2008, KS, Zagreb 2013., str. 189-223.

LJUDEVIT MARAČIĆ, *Uz narod za Crkvu – svećenici u Premanturi i Pomeru* u: A. BADER (ur.) »Monografija općine Medulin«, Medulin 2013., str. 294-306.

TOMISLAV MRKONJIĆ, *Biobibliografija Celestina Tomića*, u: A. KORDIĆ i dr. (ur.), »Znanstveni

skup u povodu 5. obljetnice smrti dr. sc. Celestina Tomića (Zagreb, 12. studenoga 2011. – zbornik radova«, izd. Hrvatske provincije franjevac konventualaca, Zagreb, 2013., str. 7-54.

PREDSTAVLJANJE
ROŠČIĆEVE TRILOGIJE

Na Veliki ponedjeljak, navečer u 20 sati, u katedralnoj dvorani u Šibeniku, održano je predstavljanje zanimljive i vrijedne trilogije našeg Fra Nikole Mate Roščića. Kako je poznato, to su tri knjige (sve tri tiskane u posljednje vrijeme) koje nose naslove: *Isus Krist u Islamu* (Šibenik, listopad 2012), *Isus Krist u Židovstvu* (Šibenik, studeni 2012) i *Revolucije razaraju Krista* (Šibenik, ožujak 2013). Sve tri knjige nose obilježje »Vlastita naklada«. Radi ekstremno loših vremenskih (ne)prilika na predstavljanje iz Zagreba nije mogao doći naš prof. dr. fra Ivan Karlić, predviđen kao predstavljatelj dviju prvih navedenih knjiga. On je, međutim, poslao svoj zapaženi i pomno odslušani tekst koji je znalački pročitao don Darko Poljak. Treću knjigu, onu o Revolucijama, predstavio je don Anđelko Kaćunko, koji je lektor i korektor ovog izdanja, a ujedno je za istu knjigu napisao i veoma upečatljiv Pogovor. Na kraju predstavljanja riječ prisutnima uputio je i sam autor fra Nikola, koji je u tom obraćanju iznio zapravo davnu genezu njegova zanimanja za kristologiju i to pod posebnim vidom »razaranja Krista« od Isusovih vremena pa do danas. Ove tri objavljene knjige tek su dio veće cjeline koja se bavi raznovrsnim oblicima i načinima »razaranja« lika i djela Isusa Krista. Tijekom predstavljanja izvedena su i tri vrlo dojmljiva glazbena stavka u izvedbi šibenskog, ženskog, gudačkog trija. Na kraju predstavljanja kratku prigodnu riječ čestitanja uputio je i šibenski biskup mons. Ante Ivas. Unatoč iznimno lošem vremenu (kiša i bura!) ovom akademskom činu nazočilo je nešto

preko pedeset osoba. A nije izostala ni prigodna zakuska.

PREDSTAVLJEN ZBORNIK POSVEĆEN CELESTINU TOMIĆU

U srijedu, 5. lipnja o. g., u dvorani Svetog Franje na Svetom Duhu u Zagrebu, svečano je predstavljen »Tomić«, zbornik radova znanstvenog skupa održanog 11. studenoga 2011. u povodu pete obljetnice smrti fra Celestina Tomića. Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevac konventualaca objavila je zbornik, koji sadrži predavanja i neke druge priloge vezane uz ovaj skup. Fra Ljudevit Maračić predstavio je ukratko život pok. fra Celestina Tomića, a prof. dr. Božo Lujić prikazao zbornik i radove u njemu objavljene. Od dvanaest znanstvenih priloga pet se izravno nadovezuje na biblijski rad našega fra Celestina. Od naše subraće u zborniku je predstavljen fra Tomislav Mrkonjić, koji je na pedesetak stranica iscrpno i cjelovito prikazao život i djelo čovjeka kojemu je znanstvenik skup bio posvećen. Zbornik ima 288 stranica, uređio ga je fra Augustin Kordić, uz sudjelovanje fra Ivana Karlića i fra Ivana Bradarića. Djelo je tiskano u ograničenoj nakladi, a sva braća Provincije koja žele mogu dobiti jedan primjerak besplatno.

TRIBINE NA SVETOM DUHU

Posljednja tribina s katehezom za odrasle u Godini vjere, deseta u nizu, održana je u ponedjeljak, 10. lipnja ove godine. Voditelj ove vrijedne tribine, u organizaciji župe sv. Antuna Padovanskog u Zagrebu, bio je naš subrat, prof. dr. sc. fra Ivan Karlić, profesor dogmatske teologije na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Karlić je neumorno, kroz cijelu školsku godinu, u dvorani Svetog Franje na Svetom Duhu u obliku predavanja i popratne diskusije sustavno predstavio sve članke kršćanskog Vjerovanja. Bilo je to bogato iskustvo koje će zasigurno mnogima koristiti. Valja se nadati da će predavanja uskoro ugledati svjetlo dana, kako ne bi ostala zakopano blago, već vrijedno štivo nadohvat svima, i nakon svršetka Godine vjere.

DRUGI PASTORALNI KOLOKVIJ

U samostanu Svetoga Duha u Zagrebu Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevac konventualaca organizirala je 26. i 27. lipnja 2012. Drugi pastoralni kolokvij na temu: »Posvećena i kućna Crkva. Odnos međusobnog pomaganja, podržavanja, suradnje i izgradnje.« Mali zbornik radova sadrži sva predavanja i referate održane ovom prigodom:

- **OBITELJSKE KREPOSTI PREMA SVJEDOČANSTVU PRVE CRKVE**
(*dr. Ivica Bodrožić*)
- **ŠTO CRKVA IMA DANAS PORUČITI OBITELJIMA?**
(*dr. Milan Šimunović*)
- **CRKVENE STRUKTURE I OBITELJSKI PASTORAL U HRVATSKOJ**
(*dr. Tomislav Markić*)
- **ISKUSTVO RADA S OBITELJIMA JEDNOG POVJERENIKA ZA OBITELJSKI PASTORAL**
(*fra Nikola Jureta*)
- **ISKUSTVA JEDNE OBITELJI**
(*Obitelj Bijelić, Sisak*)
- **VAŽNOST, VRIJEDNOST I KORISNOST DRUŽENJA SA SVEĆENICIMA**
(*Obitelj Križanović, Split*)
- **ZAJEDNIČKA IZJAVA** na kraju Drugoga pastoralnog kolokvija

Sva braća Provincije mogu dobiti jedan ili više primjeraka ovih radova, koji mogu koristiti u osobnom i pastoralnom radu svakog pojedinca.

RATIO STUDIORUM GENERALIS OBRAZOVNI SUSTAV REDA

»Placet mihi quod sacram theologiam legas fratribus ...«

»Drago mi je da braću poučavaš svetoj teologiji...«

NATUKNICE ZA OBNOVLJENI NAČIN FRANJEVAČKOG ŽIVLJENJA I RAZMIŠLJANJA

Uvod

1. Samo se »srce« franjevačkoga života nalazi u milosnome daru što ga je Bog darovao svetome Franji Asiškome, kao i u njegovu spremnu i velikodušnu odgovoru, koji je do nas došao putem Spisâ, Franjinih životopisa, kao i predaje koja se s vremenom razvila. Ona je neprekinuto zadržana, unatoč vremenskoj udaljenosti i kulturnim promjenama, razvijanjem izvornoga dara.

Bogatstvo se ideala života svetoga Franje sastoji u množini izričajâ toga jedinstva teološkoga promišljanja i duhovnoga življenja, koji su kroz stoljeća sazrijevali unutar franjevačkoga pokreta.

2. Karizma svetoga Franje živi i danas te se očituje u načinu bivanja, življenja, razmišljanja i uspostavljanja međuljudskih odnosa njegovih sinova. Kao njegovi sinovi i učenici, pozvani smo tu karizmu svjedočiti u današnjemu svijetu.
3. a) Naš Red, u vlastitu povijesnome iščitavanju, ustraje na posvećivanju pozornosti proučavanju, znanju, promišljanju; filozofskome i teološkome produbljivanju – kao jednoj od naročitih osobina franjevačkoga poziva. Bratstvo, molitva, služenje – neizostavni su elementi franjevačke karizme, ali ih valja popratiti promišljanjem, produbljivanjem, kritičnim povratkom na izvore.

- b) S druge strane, danas smo svjedoci ujedno i stanovita umanjivanja vrijednosti umnih napora. Istraživanje, promišljanje i stručnost; kao da više ne nalaze odgovarajuće mjesto. Nužno je stoga vratiti žar za učenjem kao dijelom služenja vjeri što je franjevački poziv živi i svjedoči. Na taj se način pridonosi razvoju i formaciji braće u ukupnosti njihova nasljedovanja evanđelja te se njihovim apostolskim nastojanjima vraća čvrst teološki temelj.

4. Prepoznati učenje kao dar, odlika je našega Reda još od samih ishodišta njegova identiteta i služenja Crkvi, radi čega smo skloni prihvatiti ga s obnovljenom ljubavlju. U duhu, kao i praksi naše obitelji franjevaca konventualaca, ostalo je živo izvorno usmjerenje kao učenju, što ga je, na poticaj našega serafskog utemeljitelja, uspostavio sveti Antun Padovanski: »Drago mi je da braću poučavaš svetoj teologiji, samo da ne utrne duh svete molitve« (usp. PAn 2).
5. Franjevačka karizma obuhvaća sve dimenzije življenja (tjelesnu, psihološku, duhovnu, umnu, osjećajnu, voljnu, odnošajnu) te među njima uspostavlja sklad koji osobi omogućuje živjeti i izražavati se na jedinstven i cjelovit način. Ova karizma podrazumijeva ujedno i niz vrijednosti, načina osjećanja, doživljavanja, vrednovanja, uspostavljanja životnih odnosa sa stvarnošću te ponašanja. Posrijedi su elementi što ih dijele sva braća te su kao takvi znaci i sredstva jedinstva unutar množine kulturnih izričajâ.

6. Intelektualna formacija franjevacu odlikuje se nekim posebnostima koje je uputno imati na umu pri mudrosnom proučavanju prvenstva ljubavi svojstvenog karizmi svetoga Franje, a koju su kasnije razvili sveti Antun, sveti Bonaventura, i franjevačka škola:

- *Prvenstvo Trojstvenoga Boga*, kao »darovane« ljubavi, što su ga franjevački teolozi kroz stoljeća produbljivali i navješćivali. To je, nadalje, povezano sa sviješću – osobito vidljivom danas – kako su *pitanje Boga* i *pitanje čovjeka* usko povezani.
- *Utjelovljenje vječne Riječi unutar isticanja ljubavi Boga koji je ponizan, siromašan i raspet*, što je duboko i u cijelosti obilježilo oca utemeljitelja te odlikuje našu franjevačku obitelj, napose zahvaljujući teološkim produbljenjima svetoga Bonaventure, blaženoga Duns Scotta te franjevačke škole u cijelosti. Odatle potječe misao koja je »realna« – spremna prepoznati i vrednovati »posredovanja« stvorenoga, povijesti i kulture.
- *Kristocentričnost*, koja pretpostavlja produbljenje otajstava Isusa Krista (na poseban način, Utjelovljenje i Križ); njegove osobe i njegove vazda aktualne poruke, kroz poslušnost Duhu Svetomu koji nas suobličuje utjelovljenoj Riječi, koja je proslavljena te sjedi zdesna Ocu.
- *Mariologija*, s osobitim naglaskom na Bezgrješno Začeće Marijino te njezino prvenstvo u redu milosti (među stvorenjima), kao i punina milosti – teme što ih je franjevačka škola uvelike proučavala i produbila.
- *Crkvenost*, koja podrazumijeva trajno razmišljanje, osjećanje i djelovanje »cum Ecclesia«.
- *Sloboda* darovana čovjeku te ujedno i njegova odgovornost prema Bogu, sebi samome i svemu stvorenome.
- *Razmišljanje obilježeno poniznošću i zajedništvom*: koje sebi ne prisvaja ništa, svjesno kako nije samodostatno, već trajno potrebno Božjega prosvjetljenja koje je moguće jedino unutar okružja bratskoga zajedništva (usp. Opom 7, Očenaš 3).
- *Duhovno razmišljanje*: vođeno Duhom Svetim, a ne tijelom; te mudrošću duhovnom, a

ne onom od svijeta (usp. Opom 7; NPr 17, 14-16).

- *Oдношajno razmišljanje*: na dinamičan način otvoreno Bogu, drugima, stvorenome te kadro dovesti u odnos stvarnost i različita poimanja: vremenito-Vječno, stvorenje-Stvoritelj, prošlost-sadašnjost-budućnost (povijest shvaćena kao povijest spasenja), itd. Razmišljanje koje je dijaloško te drugost i različitost prepoznaje kao bogatstvo koje valja vrednovati unutar svekolikoga bratstva.
- *Razmišljanje obilježeno ljubavlju*: prema Bogu, bližnjemu, stvorenome te u cijelosti usmjereno k iskazivanju ljubavi prema Gospodinu (usp. Očenaš 5).
- *Razmišljanje koje stremi k jedinstvu*: kadro pronaći poveznice između stvarnosti koje su naizgled različite, pa i proturječne, te ponovno shvatiti odnos između vjere i razuma, u smislu međusobna podrazumijevanja i uključivanja.
- *Teologija kao »sapientia«*, a ne samo »scientia«, kadra prenijeti ljepotu, čestitost i istinitost kršćanske vjere, shvaćene i življene kao punina ljudskosti.

7. Navedene odlike, oživljene i produbljene na temelju stvaralačke vjernosti karizmi i današnjemu trenutku, očituju bogatstvo načina razmišljanja svojstvena franjevcima konventualcima, kao i prisutnost navedena načina razmišljanja u suvremenu svijetu, u svojim različitim izričajima.

I. – Narav i svojstva *Ratio Studiorum*

8. Ova se *Ratio Studiorum* bavi intelektualnom formacijom braće našega Reda. Složenost i sveobuhvatnost teme, koja podrazumijeva još mnoge druge sadržaje te preispituje kulturnu različitost prisutnu u Redu, uvjetuje predstavljanje samo glavnih crta, na temelju kojih potom valja izgraditi ozbiljno umno pregnuće u cilju osmišljavanja cjelovite formacije.

9. *Ratio Studiorum* našega Reda utvrđuje zajedničke crte koje se odnose na intelektualnu forma-

ciju braće, s obzirom na proučavanje i poznavanje franjevaštva, kao i karizme svojstvene Redu franjevac konventualaca. Pojašnjava razloge u pozadini intelektualne formacije te je kao takvu valja njegovati za čitava života franjevca. Bavi se etapama navedene formacije, strukturama i mjestima njezina promicanja, čimbenicima na koje se odnosi i koje obvezuje. Naposljetku, sadrži i neke naputke za provjeru učinkovitosti jednoga takvoga projekta.

Kada je riječ o drugim vidovima franjevačke formacije, koji se ovdje ne spominju, upućujemo na *Discepolato Francescano* (u nas: »U Franjinoj školi«), postojeću *Ratio Formationis* Reda (Odgojni sustav Reda).

10. Sažet i općenit oblik ove *Ratio Studiorum* omogućuje da sve što se odnosi na naročito i pojedinačno razmatranje bude utvrđeno na temelju *Ratio Studiorum* pojedinih konferencija/federacija, odnosno direktorijâ cirkumskripcije (ukoliko postoje), uvažavajući na taj način doprinos mjesnih kultura i predaja.
11. Ciljevi su *Ratio Studiorum* sljedeći:
  - a) Potaknuti učenje usklađeno s ostalim dimenzijama života svakoga pojedinog brata.
  - b) Promicati oduševljeni povratak franjevačkome načinu razmišljanja, svjesni njegove plodnosti, kao i sposobnosti ulaženja u dijalog sa suvremenim svijetom.
  - c) Utvrditi sadržaj intelektualne franjevačke formacije napose kako bi se odredila usmjerenja u slučaju kada odgajanci bivaju upućeni u ne-franjevačke obrazovne ustanove.
12. Ovaj je dokument namijenjen svim pripadnicima Reda, budući da je učenje neodjeljiv dio života svakoga brata. No, na poseban se način ipak obraća onima koji unutar Reda imaju posebnu ulogu na polju promicanja intelektualne formacije: predavačima, gvardijanima, studentima, zaduženima za naročite vidove našega pastorala (OFS-FSR, MI-VB, FRAMA, itd...).

II. – Intelektualna formacija braće

13. Isus Krist je za Franju, kao i za svakog franjevca konventualca, »istinska mudrost Očeva« (1Pv 8; 2Pv 67): on je izvor, središte i obzorje koje daje smisao i vrijednost čitavome životu i svakoj pojedinoj djelatnosti, uključujući tu i akademska nastojanja. Intelektualna je formacija sastavni dio nasljedovanja Isusa Krista, dragocjeni dar Božji, koji zaslužuje biti prepoznat, prihvaćen te uzvraćen Onomu koji je Tvorac svakoga dobra. Učenje je izvanredan i povlašten – iako, razumije se, ne i jedini – način njegovanja toga Gospodinova dara i osiguranja njegovih plodova, kako za sebe same, tako još i više za one kojima ih valja prenijeti riječju i primjerom života (usp. Opom 7,4), prema primljenoj milosti.
14. Suvremena stvarnost (društvo, Crkva, redovnički život) u svojoj mnogostrukosti, složenosti te – počesće – ujedno i pomutnji, predstavlja istinski izazov, ali i prigodu za franjevca konventualca, iako nadasve zahtijeva ozbiljnu, sustavnu i duboku intelektualnu formaciju. Ljubav i revnost prema učenju nisu povlastica samo nekih, već trebaju biti izraz stava svakoga brata koji ozbiljno shvaća svoj poziv i poslanje u suvremenom svijetu. Malenost, odnosno, jednostavnost života, toliko potrebne društvu, nisu u proturječju s ozbiljnim učenjem, već naprotiv u sebi sadrže nužan odnos komplementarnosti, »bratstva« (usp. PozKr 1), koje ne ide za umanjivanjem, već naprotiv za podizanjem razine intelektualne formacije. U tom smislu, poticaj može proizaći iz dijaloga s novim »areopagima«, kao i povezanosti između obrazovnih središta te istraživanjâ franjevačke obitelji.
15. Učenje je, baš kao i predavanje, također u nužnome, dinamičnome i dubokome odnosu s ukupnom stvarnošću brata, osobito kada su posrijedi njegov odnos s Bogom (usp. PAn), bratski život u zajedništvu te konkretno pregnuće na koje ga je Gospodin pozvao. Riječ je o zajedništvu života, koje se očituje kroz bivanje i življenje zajedno s drugima. Upravo revno učenje svakoga brata potiče neprestano

- produbljavati tu povezanost zajedništva s ukupnošću svoga života, kao i onoga subraće.
16. Volja za učenjem stječe se učeći. Formacija u tom smislu znači naučiti slušati, prihvaćati, shvaćati razumom i vjerom – kako bi se upoznala širina, veličina, uzvišenost i dubina (usp. *Očenaš* 3) stvarne – a istovremeno i otajstvene – prisutnosti Božje u njegovoj Riječi, u sakramentima Crkve, u svakome stvorenju, u znakovima vremenâ, u prošlosti i sadašnjosti naše povijesti. Površnost, osrednjost, samodostatnost i oholost, konkretne su poteškoće s kojima se susrećemo pri nastojanju postizanja stvarne volje za učenjem, kao i za onom intelektualnom formacijom koju svaki franjevac ima pravo i dužnost njegovati.
17. Učenje zahtijeva vrijeme, dostatna sredstva, stegu, postojanost, osobno predanje te bratsku potporu. Zajednice, razne cirkumskripcije, pa čak i Red u cjelini, već prema potrebama naše redovničke obitelji, Crkve i društva, promicat će za sve, a napose za one s boljim preduvjetima (stavovima, sposobnostima, zanimanjima), prigode za produbljeno proučavanje, kadro odrediti našu prisutnost i poslanje u današnjemu svijetu. Svima će biti zajamčena odgovarajuća formacija u duhu Siromaška: u stavu divljenja i zahvalnosti prema Otajstvu koje se objavljuje; prihvaćanja i poniznosti prema onome što Gospodin daje, sposobnosti razvijanja empatije prema Drugome i drugima, pouzdanja i vjernosti spram ljubavi, »istinujući« pritom riječju i osobnim svjedočanstvom; u svijesti o vlastitoj krhkosti te sposobnosti prepoznati jedino »Krista siromašna i raspeta«, vječnu mudrost Očevu.
18. Kada je posrijedi intelektualna formacija braće, važno je voditi računa o stanovitim kriterijima-vodiljama; a to su, između ostaloga:
- a. *Jedinstvo/raznolikost*: kao dio svijesti kako postoje brojni hvalevrijedni elementi koji nas ujedinjuju u jedinstveni poziv i karizmu, ali kako jednako tako postoje i određene razlike: zemljopisne, jezične, povijesne – kada je riječ o iskustvima i postupcima formacije, ljudskim i gospodarskim izvorima, itd. Sve nas to obogaćuje, no istovremeno i uvjetuje intelektualnu formaciju braće.
- b. *Više-kulturalnost/među-kulturalnost*: vodi računa o prisutnosti u Redu različitih kulturnih stvarnosti, kao i prigoda – a ujedno i izazovâ – živjeti franjevačku karizmu na evanđeoski način, u međusobnu uvažavanju te istinskome dijalogu između kultura.
- c. *Opće/pojedinačno*: promatranje Reda kao jedinstvenoga bratstva sastavljena od brojnih »pojedinačnih« stvarnosti (konferencije/federacije, provincije, kustodije, delegacije), koje su – iako svaka od njih posjeduje vlastiti put – pozvane na jedinstvo u zajedništvu jedinstvene karizme.
- d. *Formacija*: temelji se na svijesti kako učenje pospješuje (početnu i trajnu) formaciju svakoga pojedinoga brata te mu pomaže rasti u životu nasljedovanja Isusa Krista.
19. Za dobru intelektualnu formaciju, uputno je voditi računa također i o stanovitim kriterijima metodološke naravi:
- a. *Obrazovni/formacijski kriterij*: promiče učenje koje će znati potaknuti te pomoći razvijati sposobnosti i talente svakoga pojedinoga brata, kako bi on od svoga puta mogao učiniti put istinskoga rasta u cilju sve većega suobličavanja Kristu Isusu.
- b. *Sustavnost*: smjera k učenju koje je ozbiljno, sustavno, organsko, globalno; koje je ujedno i relevantno, a to znači kako se odnosi na sve ono što jedan franjevac ima pravo i zadaću naučiti.
- c. *Postupnost/progresivnost*: odnosi se na nužnost postupna i progresivna učenja, kadra jamčiti formaciju u skladu s različitim razinama ljudske, kršćanske i franjevačke zrelosti.
- d. *Globalnost/naročitost*: podrazumijeva sve ono što je nužno za ljudsku, kršćansku i redovničku formaciju, no istovremeno naglašava i posebnost franjevačke karizme, sebi svojstvenim načinom razmišljanja (sadržaj, metodologija) i formacije za naročit osjećaj pripadnosti.

- e. *Iskustveni/racionalni kriterij*: stavlja naglasak na dinamično učenje, koje obogaćuje, u uzajamnosti i interakciji između predavača i učenika, obuhvaćanjem uma, srca (afektivnoga svijeta), volje (snaga, stega) i tijela.
- f. *Interaktivno sudjelovanje*: na taj način učenje promiče djelatno i stvaralačko sudjelovanje svih uključenih.

III. – Čimbenici intelektualne formacije

20. U intelektualnu su formaciju braće uključeni brojni čimbenici, unutar i izvan Reda, izravni i neizravni, od veće i manje važnosti te konkretne učestalosti. Najvažniji su pritom sljedeći:
21. *Brat (redovnik; franjevac)*: prvi je odgovoran za vlastitu intelektualnu formaciju. On je taj koji može unaprijediti, ili pak zapriječiti, razvijanje primljenog dara milosti; njemu se otvoriti, ili naprotiv zatvoriti, prihvatiti ga ili odbiti, dati sve od sebe ili se naprotiv opirati, uložiti napor ili očitovati ravnodušje. U svojoj slobodi, ali i odgovornosti, brat je prvi djelatni i stvaralački čimbenik vlastite formacije. Učenje, baš kao i bilo koji drugi rad, zahtijeva vjerodostojno zanimanje i motivaciju. Samo na taj način brat može postići istinsko znanje te produbiti stvarnosti koje mu um potiču na razmišljanje; samo se na taj način može izraziti na temelju pro-aktivnih stavova vjerodostojnosti i dosljednosti prema vrijednostima koje mu pomažu rasti; poniznosti u svrhu primanja i spremnosti na pretvaranje naučenoga u djelo; žrtve i stega kako bi ostao ustrajan u traganju za istinom, kao i »istinujući« u vlastitu životu. Na tome su putu svakome bratu trajno potrebni Drugi, kao i drugi, koji će ga pratiti u postupku intelektualne formacije kroz međusobno dijeljenje, pouku, sučeljavanje, bratsku raspravu, strpljenje i oprost.
22. *Generalni ministar (sa svojim defnitorijem)*: »Prvi je odgovoran te je ujedno i animator bratskoga življenja i razvijanja franjevačkoga poziva« (DF 122), što podrazumijeva također i intelektualnu formaciju braće. Njemu,

između ostaloga, pripada zadaća olakšavanja suradnje na polju učenja (usp. DF 123d). On je *veliki kancelar* Fakulteta svetoga Bonaventure¹. Generalni ministar, prihvaćajući ujedno i prijedloge Generalnoga tajništva za formaciju, »Seraphicuma« i glavnih obrazovnih ustanova, kao i ustanova za formaciju Reda, bira prikladnu braću, koja će Redu služiti znanstvenim proučavanjem franjevačkih izvora, karizme, povijesti, misli, kao i naše naročite duhovnosti.

23. *Provincijalni ministar ili kustos*: unutar svoje cirkumskripcije ima značajnu ulogu u intelektualnoj formaciji braće, budući da je odgovoran za »razvoj franjevačkoga poziva u svim vidovima naše karizme« (DF 133). Njegova je dužnost svakom pojedinom bratu ponuditi vjerodostojnu filozofsko-teološku te općenito kulturnu formaciju (usp. DF 134c), njegovati među braćom darove potrebne za budućnost Reda i provincije, primjerice sklonost k poučavanju i znanstvenu istraživanju (usp. DF 134e); odabrati braću za usavršavanje na različitim područjima znanja, osobito franjevaštva; promicati učenje i poznavanje ostalih suvremenih jezika.
24. *Gvardijan*: ima odlučnu ulogu u svakodnevnom životu zajednice. Vršiti istinsku službu duhovne i bratske animacije postaje sve teže i složenije unutar stvarnosti postojećeg društva. Neki gvardijani imaju godine iskustva, ali im je potrebna ujedno i trajna kulturna te intelektualna formacija u skladu s novim zahtjevima redovničkoga života i karizmatškoga poslanja u svijetu. Drugi su gvardijani opet vrlo mladi te – iako bolje poznaju današnje društvo – često nemaju dovoljno iskustva, niti pak vremena za promišljanje i razabiranje o tome što znači animirati život zajednice. Radi toga formacija gvardijanâ podrazumijeva neke konkretne zahtjeve:

- a. *Priprava*: na razini sadržaja, metodologije i prakse, kako bi bili kadri vršiti bratsku službu skrbljenja o duhovnoj, ljudskoj, osobnoj i zajedničkoj dimenziji života braće, u skla-

¹ Za naročite zadaće v. interni statut Teološkoga fakulteta svetoga Bonaventure.

du s Evanđeljem, Pravilom, Ustanovama i dokumentima Crkve.

- b. *Sudjelovanje*: gvardijan, zajedno sa svojom zajednicom, ima zadaću razabirati volju Božju u svakodnevnu življenju. Radi toga mora biti u stanju zajamčiti djelatno sudjelovanje braće, dijeliti s njima odgovornosti, slušati, predlagati i odlučivati, organizirati, vrednovati i promicati sposobnosti pojedinaca, koordinirati i animirati samostanski kapitul, itd.
- c. *Duh služenja*: biti gvardijan istinsko je služenje, u službi ostaloj subraći zajednice, u zajedništvu s mjesnom Crkvom i vlastitom cirkumskripcijom (delegacijom, kustodijom, provincijom). Ta se služba uči prvenstveno u školi prvorazrednoga Učitelja (Isusa, dobrog Pastira, milosrdnog Samarijanca) te se provodi u djelo u konkretnome življenju zajednice.
25. *Predavač*: ima golemu odgovornost za intelektualnu formaciju braće koja studiraju. Poučavanje se, naime, ne svodi samo na nekoliko lekcija predviđenih fakultetskim programom, već se nastavlja čitav život, osobnim svjedočenjem, načinom uspostavljanja odnosa s drugima i prenošenja vlastitoga znanja, postupnim i progresivnim praćenjem studenata. Od predavača se traže određena svojstva:
- a. *Priprava*: na području predmeta koji je pozvan predavati. Osobe odgovorne za Red moraju prije svega provesti ozbiljnu i duboku pripravu predavača, kako bi bili kadri stručno vršiti svoju akademsku službu. Da bi se to moglo ostvariti, potrebno je utvrditi globalni plan koji predviđa vrijeme potrebno za ažuriranje i dublje proučavanje, osobito kada je riječ o karizmi i predaji franjevac konventualaca.
- b. *Orijentacija*: svaki predavač treba biti pomno izabran te ga s vremenom valja mudro usmjeriti k različitim potrebama Reda, Teološkoga fakulteta svetoga Bonaventure i ostalih obrazovnih ustanova, i to na temelju kriterijâ koji se danas smatraju neophodnima za franjevačkog predavača. Među njima svakako valja napomenuti: revnost za

intelektualnu sklonost u sprezi s izrazitim duhovnim životom; snažan osjećaj pripadnosti i služenja cijelome Redu, spremnost na ekipni rad, kao i na obogaćenje sebe samoga i drugih na području među-disciplinarnosti i međusobna dijeljenja, ukorijenjenost u najvjerodostojnijoj karizmi franjevac konventualaca te obraćanje pozornosti na formaciju učenikâ na području vlastite stručnosti.

- c. *Među-kulturalnost*: ovaj je vid danas više no ikad potreban za službu predavača. U našim obrazovnim ustanovama, a osobito na Teološkome fakultetu svetoga Bonaventure, poželjno je da predavači dolaze iz različitih kulturnih provincija i okružjâ. Na taj će način očitovati kulturnu raznolikost svojstvenu današnjemu društvu, kao ujedno i veliku raširenost Reda po svijetu. Svaki predavač treba biti sposoban za konstruktivni dijalog i među-kulturalni doprinos, na temelju vlastitih sposobnosti. Radi toga je nužno da zna ulaziti u kritički odnos sa suvremenim svijetom, kao i s postojećom stvarnošću Crkve i Reda, nadilazeći pritom svaku napast k intelektualiziranju, ili pak uniformnosti.
- d. *Zajedništvo*: u smislu i karizme, i bratstva. Predavač danas treba biti u potpunosti uključen u život zajednice, dok njegova akademska nastojanja moraju biti usklađena s ostalim predavačima, kao i s naročitim smjerom što ga određuje teološki fakultet. Formacija na području razmišljanja i tipično franjevačkoga stila, zadaća je svih predavača zajedno, a ne samo pojedinaca. Spremnost na zajedništvo valja uzeti u obzir također i kod odabira formacije namijenjene braći za vršenje različitih službi u Redu: na teološkome fakultetu, kolegiju *Seraphicum*, drugim akademskim i formacijskim ustanovama, Svetom asiškom samostanu, Apostolskoj penitencijeriji, različitim službama i zadaćama u Generalnoj kuriji te ostalim kućama vrhovne uprave Reda.

26. *Zaduženi za formaciju*: za njih je nužno potrebno brinuti se o intelektualnoj formaciji, budući da im je povjerena skrb o onima koji

čine svoje prve korake u nasljedovanju Krista. Osobe zadužene za formaciju, odgojitelji, imaju ključnu ulogu u prenošenju oduševljenja životom, mišlju i djelatnostima vrsnih franjevačkih autorâ i učitelja na raznim područjima znanja, umjetnosti i znanosti. Za opsežnu obradu zadaća osoba zaduženih za formaciju upućujemo na dokument *Discepolato Francescano*.

27. *Pastoralni djelatnici*: na poseban su način pozvani na ozbiljnu intelektualnu formaciju već prema konkretnom polju djelovanja te trebaju biti upoznati ne samo s mjesnim prilikama unutar kojih djeluju, već također i onima međunarodnima i globalnima. Na njima počiva odgovornost steći odgovarajuće sposobnosti i stručnosti za područje pastorala kojim se bave, održavati revnost te pronaći najprikladnije metode za evangelizaciju, koja će biti poticajna i znakovita u različitim područjima njihova poslanja: OFS-FSR, MI-VB, Frama, škola, župni pastoral, sredstva društvenog pripicavanja, itd.
28. *Misionari*: čak i za braću koja svoj poziv ne žive u matičnim zemljama – bez obzira na to jesu li još mladi, ili već posjeduju golemo iskustvo – nužna je naročita skrb o intelektualnoj formaciji. Detaljnije naputke u tom smislu donose dokumenti *Discepolato Francescano* i *Direttorio per le Missioni*² (Direktorij za misije).

IV. – Glavne strukture, mjesta i sredstva u službi intelektualne formacije

29. Promicanje učenja u Redu zahtijeva strukture i mjesta na kojima će od prvotne važnosti biti upravo skrb o intelektualnoj formaciji, u skladu s naročitim stilom franjevacâ konventualaca.
30. *Papinski fakultet svetoga Bonaventure* prva je od takvih struktura te danas ujedno i jedini teološki fakultet Reda. Sjedište mu je u *Serap-*

hicumu te se ravna vlastitim statutima, kao i internim *uredbama* (*Ordinationes*), u skladu s apostolskom konstitucijom *Sapientia Christiana* te *važecim normama* Kongregacije za katoličko obrazovanje (usp. Ust. 161,2).

31. Naposljetku, kako bi zajamčio kvalitetnu franjevačku intelektualnu formaciju, Teološki fakultet – uz potporu mjerodavnih tijela Crkve i Reda – osigurava predavače pripravljene prema teološkome profilu, napose kada je riječ o franjevačkoj misli i duhovnosti. Na taj način održava živim san o oživotvorenju nove škole franjevačke misli, sposobne tu misao promicati i nuditi suvremenom svijetu.
32. Franjevačka narav Fakulteta svetoga Bonaventure očituje se kroz proučavanje izvorâ, povijesti i duhovnosti Reda, kao i preko teološkoga osuvremenjenja, koje, međutim, i dalje ostaje vjerno načelima franjevačke škole.
33. Papinski fakultet svetoga Bonaventure međunarodne je naravi: to se njegovo svojstvo treba odražavati također i u sastavu predavačkoga tijela. Uz mjesto i kulturu iz koje potječe, novi predavač, da bi bio imenovan, treba posjedovati također i stanovitu akademsku stručnost, kao i sposobnost njegovanja kolegijalnih odnosa i suradnje s drugim profesorima, svjestan kako vrednovanje Fakulteta ovisi napose o pružanju svjedočanstva istinskoga života u zajedništvu te zastupanja jedinstvene franjevačke misli.
34. Zadaća je Fakulteta svetoga Bonaventure ujedno i koordinirati suradnju s ostalim obrazovnim ustanovama Reda. To se postiže razmjernom predavačâ, međusobnim raspravljanjem o nastavnome planu, praćenjem njegova ostvarivanja te drugim naročitim inicijativama (usp. FR 108c). Takva suradnja Fakultetu omogućuje prikupljanje informacija o braći iz Reda koja su stručnjaci u pojedinim disciplinama te njihovo stavljanje na raspolaganje svim cirkumskripcijama, kako bi svi mogli uživati plodove stručnosti navedene braće.
35. Među svojim predavačima, fakultet izdvaja neke koji se na poseban način posvećuju povi-

² »Direktorij za misije« usvojio je Generalni ministar sa svojim definatorijem na sjednici od 5. lipnja 2009.

- jesnom istraživanju Reda te im povjerava zadaću skrbiti se o objavljivanju i širenju rezultata istraživanja na glavnim jezicima kojima se Red služi (usp. FR 108d).
36. *Rektor fakulteta* ima zadaću njime upravljati i ravnati te se brine još i za:
- unaprjeđenje komunikacije između konferencija/federacija, pojedinih cirkumskripcija Reda i fakulteta;
  - poboljšanje suradnje i komunikacije između raznih obrazovnih ustanova Reda, promičući razmjenu profesorâ te zajedničko izdavanje publikacija;
  - osiguranje suradnje s drugim sveučilištima.
37. Među strukturama koje se unutar Reda bave intelektualnom formacijom, posebno mjesto zauzima *Trajni odbor (Commissione permanente) »pro Seraphico«*, koji djeluje u suglasju s Teološkim fakultetom, pridružujući mu se u obavljanju zadaće promicanja franjevačke misli i kulture unutar Reda³.
38. Osim Teološkog fakulteta svetog Bonaventure, u Redu postoje i druge obrazovne ustanove (*Centri di Studio*) (Aluva, Asiz, Brasilia, Krakov, Łodz, Lusaka, Padova, Roman,...) čija je prvotna zadaća upravo intelektualna formacija braće u vidu njihova uključenja u mjesne zajednice, kao i nastojanja oko raznih kulturnih djelatnosti.
39. Obrazovne ustanove Reda uživaju povlašteni odnos s Fakultetom svetoga Bonaventure. Taj se odnos ostvaruje putem razmjene predavača, kao i međusobnom razdiobom sredstava i akademskih programa. Najmanje jednom godišnje, ravnatelji navedenih ustanova sastaju se kako bi olakšali međusobnu suradnju te isplanirali djelatnosti kojima se mogu zajedno posvetiti. Već prema vlastitim mogućnostima, nastoje promicati mrežu stručnjaka za franjevaštvo (franciskanolozi), koji, napose putem interneta, mogu ponuditi svoj doprinos poznavanju franjevačke misli.
40. Cirkumskripcije koje ne posjeduju vlastite obrazovne ustanove, pozvane su surađivati na promicanju onih postojećih, a napose onih koje pripadaju njihovoj konferenciji/federaciji.
41. Sve obrazovne ustanove Reda uspostavlja, odnosno, ukida generalni ministar sa svojim definatorijem. Život i upravljanje svake pojedine obrazovne ustanove Reda mora biti u skladu s postojećim normama što ih je uspostavila svekolika Crkva (Kongregacija za katoličko obrazovanje), kao i smjernicama mjesne biskupske konferencije. Sastavni su elementi obrazovne ustanove: akademsko tijelo u skladu s važećim normama Crkve, odgovarajući broj polaznika, pravna priznatost, raspoloživost odgovarajućih sredstava (npr. knjižnica, dvorane za predavanje, itd...).
42. Da bi se osigurala kakvoća obrazovnih ustanova, Red predviđa njihovu redovitu procjenu (nastava, publikacije, upravljanje raspoloživim sredstvima, itd...), i to putem odborâ čiji su članovi stručnjaci što su ih odobrili generalni ministar i njegov definatorij.
43. Sve obrazovne ustanove, kao i sve cirkumskripcije Reda, nastoje osigurati vlastitu knjižnicu i arhiv, koji trebaju biti dostatno opremljeni i ažurirani. U tom se smislu skrbe oko odgovarajuće pripreme zaposlenih, kako bi osigurali dostupnost knjižnica i obrazovnih ustanova na mreži (putem interneta), kroz razmjernu informatizaciju podataka.
44. Po jedan primjerak svakoga službenog, odnosno, znanstvenog teksta što ga objavljuju cirkumskripcije, odnosno, pojedina braća Reda, ili ga izdaju izdavačka poduzeća u vlasništvu cirkumskripcija Reda, upućuje se knjižnici Fakulteta svetoga Bonaventure, kao i nekim drugim knjižnicama, kao što je ona u asiškoj *Svetom samostanu*, a koje posebnu pozornost pridaju svojoj povijesti, kao i odnosima s obrazovnim ustanovama Reda. Djelatnost objavljivanja znanstvenih tekstova uistinu je hvalevrijedna te se braća potiču na bavljenje njome.

³ Članovi i zadaće navedenoga Odbora utvrđeni su posebnim statutom.

45. Naposljetku, kako bi se zajamčila sredstva potrebna za intelektualnu formaciju braće tijekom čitava njihova života, u svakoj se zajednici treba osigurati prikladan prostor za čitanje i učenje.
46. Internet je također od velike koristi za formaciju braće, kao sredstvo koje omogućuje brz pristup, kao i brojne informacije, dok ujedno i pospješuje brzinu komunikacije. Ondje gdje je to moguće, zajednice jamče pristup tome sredstvu komunikacije, osiguravajući ujedno i odgovarajuće upućivanje u mogućnosti, ali i rizike vezane uz njegovo korištenje. Neka se potiče korištenje interneta za učenje i istraživanje; za naviještanje Evanđelja i širenje franjevačkih vrijednosti, kao i za užu suradnju između različitih dijelova i ustanova Reda.
47. Kako bi se izbjeglo gubljenje osjećaja za povijest, neka svaka zajednica povjeri nekome od braće zadaću vođenja kronike o značajnim događajima što ih je proživjela. Ukoliko je moguće, valja nastojati imenovati kroničara također i na razini cirkumskripcije. U svakome samostanu valja nadalje redovno ažurirati i knjigu umrlih te voditi inventar predmeta od umjetničke i povijesne vrijednosti. Primjerak takvoga, redovito ažuriranoga, inventara, valja uputiti ujedno i kuriji provincije, odnosno, kustodije.
- Svaka cirkumskripcija nadalje treba čuvati spomen na braću koja su se najviše istakla u svetosti te o njima obavijestiti također i Generalnu kuriju.
48. U životu Reda, naročito značenje uživa i mjesto zauzima *Sveti samostan u Asizu*. Njegov smještaj uz bazilike i grob serafskoga oca, čini ga duhovnim središtem cijeloga Reda. Grad svetoga Franje već je dugo jedinstveno mjesto formacije braće, kulturne razmjene, međureligijskoga dijaloga, primanja hodočasnika, liturgijskih slavlja, umjetnosti, itd... Asiz je prozor otvoren svijetu; povlašteno mjesto prenošenja poruke svetoga Franje današnjemu čovjeku. Zbog toga sve cirkumskripcije Reda nastoje pružiti svoj doprinos *Svetom samostanu*, šaljući ondje braću koja se odlikuju pripravljenošću i stručnošću u različitim službama.

V. – Etape intelektualne formacije

Trajna formacija

49. Život je put trajna suoblikovanja Kristu, koje se postiže pod vodstvom Duha Svetoga – Onoga koji je najsavršeniji formator svakoga kršćanina, a onda i svakoga franjevca. Da bi se to suobličenje ostvarilo, nužan je trajan postupak sazrijevanja, koji obuhvaća sve životne faze te podrazumijeva različite dimenzije ljudskoga života. To znači kako je i intelektualna formacija postupak koji se nikada ne iscrpljuje te je svaki pojedini brat pozvan ulagati vlastite napore u učenje, služeći se pritom redovitim (osobno čitanje, bratsko dijeljenje, itd...), kao i izvanrednim sredstvima (tečajevi osposobljavanja i posuvremenjivanja, slobodna razdoblja, snažni trenutci promišljanja, itd...).
- Za vrijeme obavljanja trajne formacije, potrebno je i dalje osiguravati odgovarajući prostor za učenje, pobrinuvši se da ona obuhvati različite dimenzije života i doprinese njihovu usklađivanju. Na samostanskom je kapitulu u tom smislu uputno da braća povremeno međusobno porazgovaraju o načinima i vremenu vezanima uz njihovu trajnu intelektualnu formaciju.
50. Od tema što ih valja obraditi za vrijeme trajne formacije, izdvajamo sljedeće:
- A. *Osobno okruženje* –
1. pojedine faze života;
  2. tjelesne, psihičke i duhovne promjene;
  3. trajno obraćenje;
  4. uključivanje različitih vidova osobnosti.
- B. *Zajednički vid* –
1. umijeće dijaloga;
  2. zajedničko razabiranje;
  3. zajednički plan.
- C. *Intelektualni vid* –
1. produbljivanje poznavanja Svetoga pisma;
  2. obnavljanje/posuvremenjivanje teološkoga znanja po različitim temama;
  3. produbljivanje iskustva življenja franjevačke karizme.

Uputno je da navedeno produblјivanje u obzir uzme takoder i potrebe Reda, kao i vlastite cirkumskripcije.

D. Ministerijalni i svećenički vid –

1. bolje poznavanje suvremenih metoda evangelizacije i pastoralne službe;
2. duhovno vodstvo;
3. službe autoriteta (gvardijani, župnici, zaduženi za formaciju, itd...) u skladu s franjevačkom karizmom;
4. novi oblici vodstva (*leadership*) za više-kulturne zajednice.

51. Zasebno spominjanje svakako zasluđuje *slobodna godina (anno sabbatico)*, koju možemo definirati kao povlašteno i intenzivno vrijeme što ga franjevac proživljava izvan ritma »uobičajenih« dužnosti, kako bi se duhovno obnovio i stekao veću sposobnost vršenja svoje službe. U tom se smislu korisnim može pokazati proživjeti to vrijeme izvan vlastite cirkumskripcije Reda, pri čemu cilj nije samo odmoriti se, već ujedno i ponuditi svoje osobno iskustvo, sazrelo unutar drugačijega kulturnog okruđu.

Pojedinačne norme koje ravnaju slobodnom godinom nalaze se u dokumentu *Discepolato Francescano*.

Razabiranje zvanja

52. Poznavanje je franjevačke karizme, iako se ono – razumije se – stječe postupno, u stanovitoj mjeri ipak potrebno već od samoga kandidatova pristupanja Redu. To znanje, naime, omogućuje provjeru vlastitoga zvanja putem susreta s osobom Isusa Krista i njegovim Evanđeljem, kao i preko susreta s likom svetoga Franje i životom redovničke obitelji kojoj je on ocem.

U tu se svrhu za vrijeme razabiranja zvanja produbljuje sljedeće:

- a. sam postupak razabiranja zvanja;
- b. poznavanje života svetoga Franje, kao i drugih likova franjevaštva (već prema dobi i zanimanjima svakog pojedinca);

c. poznavanje prisutnosti i poslanja Reda u svijetu, kao i u cirkumskripciji unutar koje kandidat vrši razabiranje;

d. upoznavanje mjestâ značajnih za franjevaštvo (putem DVD-a te, koliko je moguće, ujedno i hodočašća uz stručno vodstvo).

Postulatura

53. Za vrijeme trajanja postulate, svjesno pri- anjanje uza franjevački život zahtijeva dublje proučavanje ljudske dimenzije samoga poziva, kao i poznavanja vjere i franjevačke karizme. S obzirom na više-kulturnu narav Reda, u ovoj se fazi smatra uputnim početi učiti još jedan jezik koji se koristi u Redu osim materinjega – po mogućnosti engleski ili talijanski.

U postulaturi se napose produbljuje poznavanje sljedećih vidova:

A. Vezano uz ljudsku dimenziju zvanja –

1. psihološki vidovi ljudskoga razvoja, uključujući tu i onaj psihološko-spolni;
2. dinamika skupine, kao i njezin utjecaj na bratski život (na kapitulima, u radu, za vrijeme rekreacije, itd...);
3. metode boljega upoznavanja samih sebe (npr. ponovno iščitavanje vlastite povijesti, procjena osobnosti, psihološko praćenje, itd...).

B. Vezano uz poznavanje vjere –

1. članci vjere s obzirom na to kako ih predstavlja *Katekizam Katoličke Crkve*;
2. upoznavanje s Biblijom, molitvom te s *Lectio divina*;
3. uvođenje u liturđijski i sakramentalni život (napose liturđiju časova, Euharistiju i sakrament pomirenja);
4. moralna dimenzija ljudske osobe i kršćansko ćudoređe.

C. Vezano uz poznavanje redovničkog života i franjevačke karizme –

1. uvođenje u posvećeni život;

2. predstavljanje pojedinačnih ciljeva, kao i ukupne svrhe postulature, na temelju dokumenata Reda (*Discepolato Francescano*, itd...);
3. proučavanje života svetoga Franje;
4. uvođenje u franjevačke izvore (osobito Spise te klasične životopise svetoga Franje);
5. predstavljanje bogatstva franjevačke karizme i različitih oblika njezina ostvarenja.

Novicijat

54. Za vrijeme novicijata, osobito je važno stjecanje vrijednosti koje se nalaze u samome temelju franjevačke povijesti i duhovnosti, čije je središte Isus Krist, kojega se traži i nalazi u tišini, samoći, kontemplaciji i bratskome življenju. Teme što ih valja obraditi za vrijeme novicijata jesu:
  - a. produbljivanje Spisâ i klasičnih životopisa svetoga Franje;
  - b. proučavanje Potvrđenoga pravila;
  - c. produbljivanje liturgijskoga života i molitve: liturgijski razvoj franjevačke i afektivne molitve srca svetoga Franje; uvod u franjevačku mistiku i vršenje franjevačkih krjeposti;
  - d. globalno viđenje posvećenoga života te napose onoga redovničkoga, zajedno s teološkom, biblijskom, duhovnom te pravnom vrijednošću zavjetâ;
  - e. Ustanove, Generalni statuti, Statuti provincije (kustodije);
  - f. identitet franjevca konventualca u svome povijesnome razvoju;
  - g. poznavanje povijesti Reda i vlastite cir-kumskripcije;
  - h. uvod u zvanje redovničke braće i redovnikâ-svećenikâ kao izričaj franjevačkog identiteta.

Vrijeme poslije novicijata

55. Razdoblje privremenih zavjeta promiče sazrijevanje brata u vidu njegova konačnoga preda-

nja Bogu u zajednici te ga pripravlja za službu koju će vršiti u Crkvi, kao i u samome Redu. Odgovorni se (ljetnim tečajevima, kao i onima u drugim razdobljima, kada ih sam akademski program ne predviđa) trebaju pobrinuti da se kroz te godine ne bi izostavilo produbljivanje sljedećih tema:

A. S obzirom na ljudsku dimenziju, kao i onu koja se tiče međuljudskih odnosa –

- a. psihološki vidovi psiho-spolnoga razvoja;
- b. vidovi osobnoga i zajedničkoga razvoja;
- c. temeljito svladavanje talijanskog i engleskog jezika.

B. S obzirom na poznavanje vjere –

- a. čvrsta utemeljenost u načelima kršćanske filozofije;
- b. čvrsta utemeljenost u nauku/praksi katoličke vjere.

C. S obzirom na poznavanje redovničkog života –

- a. temeljito proučavanje dokumenata Crkve o posvećenom životu (*Lumen Gentium, Perfectae Caritatis, Bratski život u zajednici, Posvećeni život, Ponovno krenuti s Kristom,...*);
- b. posvećeni život u Crkvi i vrijednost dvaju zvanja: redovnički brat i redovnik-svećenik;
- c. Marija kao uzor posvećenog života.

D. S obzirom na poznavanje franjevačke karizme –

- a. U filozofiji:
  - glavne teme franjevačke filozofske misli;
  - voluntarizam i franjevačka etika.
- b. U dogmatskoj teologiji:
  - izvori nadahnuća franjevačke teologije;
  - doprinos velikih franjevačkih teologa na polju teologije (npr. Aleksandar Haleški, Bonaventura, Duns Scott, itd.);
- c. U duhovnosti:
  - franjevački pristupi čitanju Biblije;
  - karakteristični vidovi franjevačkog asketskog i mističnog iskustva;

- franjevački odgovor na potrebe čovjeka današnjice (opredjeljenje za siromahe, nenasilje, solidarnost, ekologija, duh Asiza,...)⁴;
- »franjevačko pitanje« danas;
- duhovno vodstvo u franjevačkoj predaji;
- duhovnost, život i pastoral Drugog reda, FSR-a⁵, Frame i VB⁶.

d. U povijesnome razvoju Reda:

- ključni trenutci franjevačke povijesti: reforme, podjele, franjevci konventualci nakon 1517.;
- misionarska prisutnost i misionarstvo prema karizmi Reda;
- kulturni doprinosi Reda;
- temeljito proučavanje novijih dokumenata Reda (npr. *Kolbeovsko naslijeđe, Dokument iz Meksika,...*);
- naročitosti franjevačkoga poslanja i njegove nove evangelizacije.

VI. – Provjera djelotvornosti plana intelektualne formacije

56. Uputno je s vremena na vrijeme provjeriti plan intelektualne formacije Reda u smislu njegove kakvoće i veličine. Provjera će obuhvatiti ciljeve, prijedloge – odnosno – konkretne smje-

⁴ Za formaciju na području navedenih tema, upućujemo na dokument: »*Guidaci nella tua giustizia. Un itinerario formativo per una Vita Religiosa profetica*«, (»Vodi nas u svojoj pravednosti. Put formacije za proročki redovnički život«) što ga je 2010. objavio Odbor JPIC Unije vrhovnih poglavara i Međunarodna unija vrhovnih poglavarica.

⁵ Za odgovarajuću formaciju na području poznavanja i duhovnoga vođenja FSR-a i Frame, valja u obzir uzeti dokument: »*Indicazioni sulla formazione dei Religiosi alla conoscenza e assistenza dell'OFS e della Gi.Fra*« (»Naputci za formaciju redovnikâ vezani uz poznavanje i duhovno vodstvo FSR-a i Frame«, usp. Koinonia 4/2006).

⁶ Za upoznavanje M.I. (VB) i njezine duhovnosti: G. SIMBULA, »*Vojska Bezgrešne. Narav, teologija, duhovnost*«, Veritas, 2012., str. 246; P. MAGRO, »*L'aurore della causa dell'Immacolata. Preistoria del movimento M.I. Suo compito storico oggi*« (»Zlatna nit kauze Bezgrešne. Pred-povijest pokreta VB. Njezina povijesna zadaća danas«), ENMI Roma, 1992., str. 162.

rove djelovanja, djelatnosti odgovornih, kao i onih kojima je plan upućen.

57. Ovisno o okružju same provjere, mogu se koristiti razne metodologije. Polazi se od jednostavna uspostavljanja osobnog i među-osobnog dijaloga, preko duboka promišljanja do bratskoga razabiranja (koje se odvija na različitim razinama: zajednice, cirkumskripcije, konferencije/federacije, Reda). U pojedinim se prilikama mogu koristiti ujedno i konkretnija te tehnička sredstva: ankete, prikupljanja statističkih podataka, itd...
58. Čimbenici uključeni u plan intelektualne formacije Reda pozvani su ujedno vršiti provjeru na području svoje nadležnosti (brat, gvardijan, ministar ili kustos provincije, generalni ministar, predavač, dekan fakulteta, itd...).
59. Djelotvornost plana intelektualne formacije Reda ovisi o reakciji svakoga pojedinog brata, koji, zahvaljujući svijesti o svojem pravu, ali i obvezi učenja, konkretnoj suradnji te autentičnosti provjere provedene unutar zajednice, pridonosi sve dubljoj ukorijenjenosti u odnosu na onu predloženu ovim *Ratio Studiorum*. Zajednica je (na svojim različitim razinama) povlašteno mjesto svake provjere, ali valja obratiti pozornost na njezino mudro i inteligentno planiranje na vrijeme.

Zaključak

60. Ovaj je dokument osmišljen prvenstveno kao nadahnuće (poticaj), što znači da sadrži tek opće smjernice vezane uz naročito franjevačku intelektualnu formaciju braće. U obzir uzima kulturne razlike što postoje među braćom koja dolaze iz različitih okružja te poziva pojedine cirkumskripcije (provincije/kustodije) neka navedene smjernice uključe u vlastiti *Ratio Studiorum*, koji će, dakako, sadržati i konkretne norme. Pri sastavljanju navedenoga teksta, smatra se uputnom koordinacija između konferencija/federacija.
61. Ovim dokumentom Red očituje svoju želju da bi učenje ponovno u životu braće zauzelo mje-

sto koje mu pripada, kako bi Red bio u stanju mudro i učeno odgovarati na probleme suvremenoga svijeta.

62. Braća koja, milošću Božjom, vrše dragocjenu službu intelektualnog služenja, trebaju težiti k stvaranju novoga zajedničkog stila razmišljanja i predstavljanja suvremenom svijetu, svjesni kako su, kao sinovi svetoga Franje, kadri izreći riječ mudrosti, potrebnu kako bi se osvijetlili složeni postojeći problemi.

Učenje se tako iz dara pretvara u službu: posrijedi je, dakle, odgovornost na koju smo pozvani kao pojedinci, i kao obitelj franjevac konventualaca u cjelini.

KRATICE

Franjevački izvori

Opom	Opomene
PAn	Pismo bratu Antunu
Očenaš	Tumačenje «Očenaša»
NPr	Nepotvrđeno pravilo (1221.)
PozKr	Pozdrav krepostima
1PVj	Prvo pismo vjernicima
2PVj	Drugo pismo vjericima

Dokumenti Reda

Ust.	Ustanove (1984.)
DF	<i>Il Discepolato Francescano</i> (2001.)
FR	Formacija u Redu (1998.)

FRANJEVCI KONVENTUALCI REĐENI U PIĆANSKOJ BISKUPIJI

Na molbu kolege prof. Jakova Jelinčića, umirovljenog ravnatelja Državnog arhiva u Pazinu, sredinom svibnja ove godine obavio sam i završio korekturu pozamašnoga latinskog rukopisa »Liber ordinationum«, to jest »Knjige ređenja« u Pićanskoj biskupiji (1632.-1783.), koju je on pronašao među arhivskom građom te davno ugašene istarske biskupije, koju sada objavljuje tiskom. Radeći taj posao zapisao sam mnoge podatke koji se tiču raznih ređenja fratara našeg Reda, počevši od tonzure i dijeljenja četiri niža reda, odnosno subđakonata, sve do đakonata i prezbiterata. Ostao sam zapanjen koliko je naše braće prošlo kroz Pićan da bi došlo do svećeništva. I, to je važno istaknuti, gotovo podjednako iz naše, Dalmatinske provincije, kao i iz Štajerske provincije, u kojoj su živjela i djelovala također slovenska braća iz ptujskog i ostalih slovenskih krajeva u tadašnjoj Austriji.

Bilo bi, dakako, zanimljivo doznati zbog čega, recimo fra Ljudevit Bajčić, iz Cresa, prima niže redove u Pićnu, ili, zbog čega dosta fratara Štajerske provincije dolazi ovamo po svete redove. Tada

je bilo mnogo više biskupija negoli danas, prema tome i mnogo više prigoda za primanje redova, pa će pitanje ostati vjerojatno bez odgovora. A bilo bi doista vrlo zanimljivo. Zapažanje se dakako može odnositi i na pitanje zbog čega toliki kandidati iz udaljenijih biskupijskih središta dolaze ovamo na ređenje. Nepoznanica bez odgovora.

Želim spasiti od zaborava bilješke koje sam zapisivao, koje možda za prošlost naše Provincije ne predstavljaju izuzetno otkriće, ali bi možda jednom eventualnom proučavatelju franjevačke povijesti u Istri mogle i te kako biti korisne. Uostalom papir podnosi i mnoge druge beskorisne zapise.

Očuvana knjiga ređenja u Pićanskoj biskupiji, koju pazinski Državni arhiv upravo sprema za tisak, sadrži podatke od 1632. godine, pa sve do utrućuća biskupije, 1783. godine. I valja odmah istaknuti da već te druge godine susrećemo ime jednoga našeg fratara. Bio je to pulski fratar, fra Johannes Baptista Dimnich, koji je 13. lipnja 1633. u Pićnu primio subđakonat. I tako redom, gotovo do

samoga kraja ovog razdoblja. Uostalom, evo dakle popisa fratara, neovisno o tome jesu li pripadali Dalmatinskoj ili Štajerskoj provinciji franjevac konventualaca. Imena donosim u originalnoj, latinskoj verziji, a nije teško rekonstruirati njihovo

pravo ime i prezime, u hrvatskom ili talijanskom izričaju onoga vremena. Ima oko 45 raznih imena franjevac konventualaca.

fra LJUDEVIT MARAČIĆ

— — —

13. VI. 1633: fr. Joannes Baptista Dimnich Polensis ad subdiaconatum;
27. III. 1641: fr. Bonaventura Roueti de Monte Dauio ad subdiaconatum
15. IV. 1656: fr. Jacobus Vragovina, Polensis ad diaconatum
8. III. 1664: fr. Bernardinus a Perusia ad diaconatum
1. VIII. 1664: fr. Hierolymus Pensa – prima tonsura et quatuor ordines;
 3. VIII. 1664: isti – ad subdiaconatum;
 10. VIII. 1664: isti – ad diaconatum;
 15. VIII. 1664: Isti – ad praesbyteratum
12. XII. 1666: fr. Franciscus Antonius de Statio – ad tonsuram etc.;
15. IX. 1742: fr. Franciscus Mazalorso ex conventu Mujensi – ad 4 ordines
 16. IX. 1742: isti ad subdiaconatum
 21. IX. 1742: isti ad diaconatum
27. III. 1744: fr. Martinus Lutz, ex Styria, ad diaconatum
 4. IV. 1744: isti, ad presbyteratum
13. IX. 1744: fr. Venceslaus Cappius, Graecensis, ad 4 ordines et subdiaconatum
 17. IX. 1744: isti, ad diaconatum
 19. IX. 1744: isti, ad praesbyteratum
15. XI. 1744: fr. Gabriel Schetzko (Styria?), ad tonsuram et 4 ordines
 18. XI. 1744: isti – ad subdiaconatum
 19. XI. 1744: isti (u Lindaru!) ad diaconatum
 24. XI. 1744: isti ad praesbyteratum
13. XII. 1744: fr. Cirilus Zuerer (Styria?) ad tonsuram etc.
 19. XII. 1744: isti ad diaconatum
 21. XII. 1744: isti ad praesbyteratum
10. I. 1745: fr. Josephus Antonius Clementini Albonensi ad tonsuram etc.
 17. I. 1745: isti ad diaconatum
 24. I. 1745: isti ad praesbyteratum
5. IX. 1745: fr. Alexius Brejnich (Styria) ad tonsuram etc.
 8. IX. 1745: isti ad diaconatum
 12. IX. 1745: isti ad praesbyteratum
23. XII. 1747: fr. Franciscus Depas Polensis ad praesbyteratum
25. III. 1749: fr. Modestus Calin – fr. Stanislaus Raunoher – fr. Florianus Kolinz (sva tri ex Styria) ad diaconatum
20. IX. 1749: fr. Petrus Rusin (Styria?) ad praesbyteratum
20. XII. 1749: fr. Marcialis Wodizka (Styria?) ad subdiaconatum
 22. XII. 1749: isti ad diaconatum

27. V. 1752: fr. Antonius Spizza ad subdiaconatum
23. IX. 1752: isti ad diaconatum
11. IV. 1756: fr. Corbinianus Adelman (Styria?) ad subdiaconatum
15. IV. 1756: isti ad diaconatum
17. IV. 1756: isti ad praesbyteratum
17. IV. 1756: fr. Tobias Diemas (Styria?) ad praesbyteratum
25. XI. 1756: fr. Restitutus Tengg (Styria?) ad tonsuram etc.
28. XI. 1756: isti ad diaconatum
30. XI. 1756: isti ad praesbyteratum
5. III. 1757: fr. Antonius Zaccaria ad subdiaconatum
7. III. 1757: Isti ad diaconatum
4. VI. 1757: fr. Franciscus Nicolini ad praesbyteratum
25. IX. 1757: fr. Gregorius Stampover (Styria?) ad subdiaconatum
29. IX. 1757: isti ad diaconatum
14. IX. 1758: fr. Franciscus Colich (Styria?) ad praesbyteratum
21. IX. 1758: fr. Antonius Massai ad diaconatum
23. IX. 1758: isti ad praesbyteratum
23. IX. 1758: fr. Constantinus Wuth – fr. Coradius Risch (Styria?) ad tonsuram etc
29. IX. 1758: obojica ad diaconatum
1. X. 1758: obojica ad praesbyteratum
20. IX. 1760: fr. Dominicus Vierzoli ad tonsuram etc.
20. XII. 1760: fr. Wolfgang Beneditsch (Styria?) ad subdiaconatum
25. XII. 1760: isti ad diaconatum
27. XII. 1760: isti ad praesbyteratum
11. II. 1761: fr. Fidelis Travenberger – fr. Nepomucenus Wolf – fr. Carolus Komerer
(Styria) ad tonsuram et 4 ordines et subdiaconatum
11. II. 1761: fr. Casimirus Seyfrid (Styria) ad subdiaconatum
14. II. 1761: isti (sva četiri!) ad diaconatum
16. II. 1761: isti (sva četiri!) ad praesbyteratum
16. II. 1761: fr. Caietanus S. Zuppan – fr. Camillus Sungermayer ad praesbyteratum
27. IX. 1761: fr. Ambrosius Zaij (Styria?) ad praesbyteratum
10. I. 1762: fr. Hieronymus Giachin Parentinus ad praesbyteratum
6. III. 1762: fr. Petrus de Pyrhanno – ad tonsuram etc.
9. III. 1762: isti ad diaconatum
12. III. 1762: isti ad praesbyteratum
12. V. 1763: fr. Romanus Schiffkom (Styria?) ad praesbyteratum
30. IX. 1768: fr. Benedictus Polz Goriciensis (Styria) ad diaconatum
4. XII. 1768: isti ad praesbyteratum
8. XII. 1768: fr. Ludovicus Bajcich a Chersio ad subdiaconatum
8. XII. 1768: fr. Franciscus Minotto a Chersio ad diaconatum
- — —